

DISSERTATIO INAUGURALIS

DE
FIDEICOMMISSIS
FAMILIARVM ILLVSTRIVM
EORVMQVE
SI ALIENATA SVNT REVOCATIONE

QVAM
RECTORE ACADEMIAE MAGNIFICENTISSIMO
SERENISSIMO DVCE AC DOMINO
DOMINO
CAROLO AUGUSTO
DVCE SAXONIAE IVLIAE CLIVIAE MONTIVM
ANGARIAE ET GVESTPHALIAE RELIQ.

AVCTORITATE
ILLVSTRIS IVRISCONSVLTORVM ORDINIS
PRO SVMMIS IN VTROQUE IVRE HONORIBVS ET PRIVILEGIIS
DOCTORALIBVS RITE CONSEQVENDIS PVBLICO ERVDI-
TORVM EXAMINI

DIE IX OCTOBR. CIO DCCCLXXIX

SVBMITTIT

BERNHARD GOTTLIEB HVLDREICH
HELLFELD

IE NENSIS.

JENAE, LITTERIS MAUKIANIS.

21221 M G M 12212

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

ST. ALFONSA'S SAINT REVOCATIONS

22. MISERERE DE ME

DOMINO

OTRUON OTOA

BOOKS - THE CONSTITUTION

FOR A REPLYING

NOV 18 1907

MEMPHIS

2173231

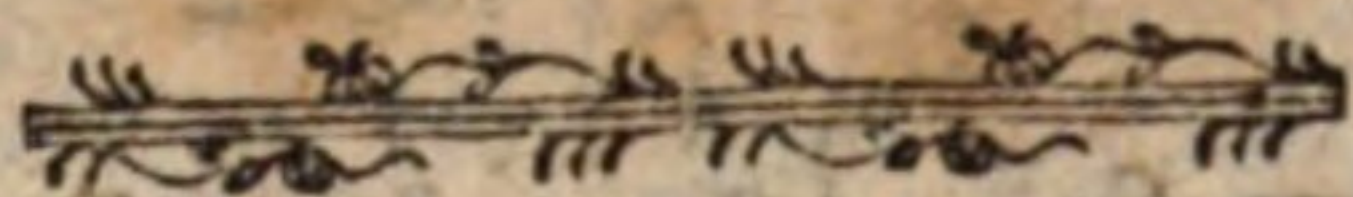
CAP. I.
DE
FIDEICOMMISSIS FAMILIARVM ILLV-
STRIVM GENERATIM.

§. I.

*Romanorum aequae ac Germanorum, memoriam maiorum
conservandi, cura.*

 Non Romanis tantum solemne fuit, *fastuoso cera-
rum ordine a)* gloriam maiorum immortalitati
commendare, gratamque eorum memoriam, qui de
republica praeclare meriti, honores ac magistra-
tus cum laude gesserant, ad posteros propagare; sed et Ger-
mani nihil unquam antiquius habuere, quam ut partam auito
fan-

a) Sic apud Romanos *maiorum imagines* vocabantur; de quibus POLY-

sanguine gloriam, ad posteritatem transmittant, gentisque suae decus, apud feros nepotes, illibatum conservent.

§. II.

Principium Germanorum, ut bona familiae acquisita, semper in ea conseruentur. Inde deducenda origo bonorum auitorum.

Magni inde quidem faciebant maiores suos, rerum fortiter gestarum gloria fulgentes, vel honoribus in militia sagata aut togata egregie perfunctos, maximamque in eorum numero nobilitatis partem collocabant, Germani; bene tamen simul iudicabant, auitam illam ab heroibus acquisitam gloriam, aliter retineri non posse, nisi de tantis posteritati prospiceretur subsidiis, quibus illum, quo familia fulgebat, splendorem sustinere possent. Hinc diligentissime maiores nostri, semper in eo fuerunt occupati, ut bona semel familiae acquisita, integra in ea conseruentur; idque eo magis, quod non familiarum tantum splendoris conseruatio, sed et totius Germanorum reipublicae constitutio, sedulam bonorum curam necessariam faceret. Bella enim in Germanorum deliciis erant, nec ulla maiori cupiditate vrgebatur hic populus quam militandi et pugnandi: vita vero militaris, et magnus comitatus, quem alebant Germaniae principes, nobilesque *b)* sumtus poscebat haud

BIVS Lib. VI. PLINIUS Lib. XXXV. C. 2. LIVIUS Epitom. Lib. XLVIII. VALER. MAX. Lib. V. c. VIII. TACITVS Annal. Lib. III. C. 76. et Lib. IV. c. 9. CICERO pro leg. Agrar. II. c. I. in Verr. L. V c. 14. SALLVSTIVS de bello iugurtino p. 49. Huc quoque spectat illud IUVENALIS

„ Tota licet veteres exornant undique cerae

„ Atria: Nobilitas sola est atque unica virtus,

b) TACITVS de moribus Germanor. cap. XIV.

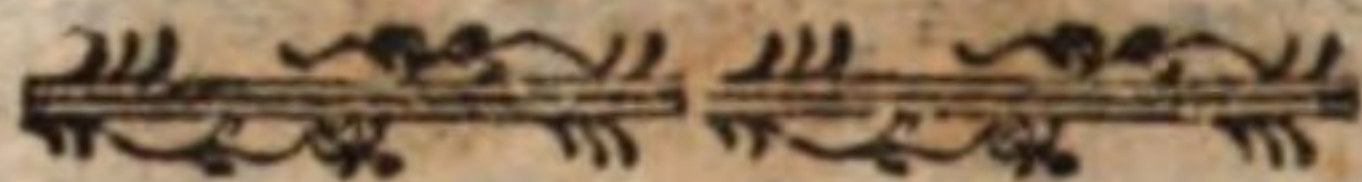
haud quaquam modicos, unde sustentaretur arma ferens. Ad cogendos hosce sumtus, pernecessarium erat, omnem curam in seruandis familiarum bonis figere, quum ex illis solis, unusquisque pro sua parte, bellicas necessitates suppeditare deberet. Et sic quidem reipublicae interesse, ratio Germanorum status, atque genius nationis, ad id conspirabant, vt bona a parentibus, aut auis, caeterisque maioribus, familiae acquisita, integra semper in illa conseruentur; nec eorum possessori, quicquam de illis alienare liceret. Cane tamen putes, scriptis legibus haec omnia determinata fuisse c), sed innatum quasi, cuicunque Germano erat studium, familiae suae splendorem conseruandi, — filius eodem animo erga familiam affectus erat, ac pater — et sancta inde oriebatur atque inuolabilis consuetudo, vt nemini liceret, de bonis suis hereditariis in familiae, et per indirectum, totius reipublicae detrimentum, disponere, sed omnia potius ea prohibita, iniustaque haberentur, quae primo Germanorum fini, conseruationi nimirum familiarum contraria erant. Originem inde ducunt bona, quae vocantur *auita stemmatica, Stammgüther*, quae sunt *bona ab acquirente, posteris relicta, ea sub lege, vt semper in familia ad conseruandum eius splendorem manerent d).*

A 2

§. III.

- c) Nouioribus demum temporibus, irruens ius Romanum maioribus necessitatem imposuit, haec omnia scriptis munire legibus.
- d) Verum bonorum avitorum fundamentum in conseruatione familiae splendoris, et pristina nobilium ad militiam obligatione, esse ponendum, Icti magni nominis jam animaduenterunt; nimirum Perill. G. L. BOEHMERVS, praeceptor meus colendissimus, in *Diff. de iuribus ex statu militiae Germ. pendentibus. C. III. §. I.* et PUFFENDORFF *Obs. III. 17.* Conferendi praeterea sunt de bonis hisce avitis eorumque iuribus; BRANDT *de natura bonorum avitorum iur. germ.*

in

§. III.

Bona Germanorum auita sine consensu heredum alienari non poterant.

Studio illi veterum Germanorum, familiarum suarum splendorem conseruandi, sapientissimas patrii iuris, dispositiones debemus, quibus ius possessorum bona auita alienandi, adeo restringebatur, vt absque consensu liberorum, heredumque, nulla hereditariorum bonorum alienatio valeret e). Om-
nibus

in dominio minus pleno consistente etc. DINKLER *De bonor. auitor. indole.* WOLSCHOVIVS *de prohibita alienatione bonor. auitor.* Sedulo ab auitis bonis, propria industria acquisita distinguebant Germani; atque sub his bona intelligebant, quae ipse possessor a maioribus non delata propria industria acquisiuit. cf. LVDOVICI *de diuerso iure bonor. acquisitor. et hereditarior.* Instar omnium conferendus quoque est Perillustr. I. ST. PUTTERVS quem honoris causa nomino, et praeceptorem veneror, in *den Beytraegen zum teutschen Staats und Fürsten-Recht. T. II. Goetting. 1779. 8. p. 255. sq.*

e) Aliter res sese habebat in bonis acquisitis; quippe quae absque consensu liberorum heredumque legitime alienari potuerunt cf. DREYER *Diff. de restricta facultate alienand. bon. hereditar., ad hereditaria mobilia non pertinente Iur. Germ. Holsatico et Lubecens. p. 28. et 33.* Haud ignoro quidem hanc auitorum et acquisitorum bonorum differentiam a quibusdam in dubium vocari, sed eorum opinionibus iam satis, superque fecit VENERAND. PARENS in *Iurisprud. heroic. Struvian. P. VII. c. II. §. 14. p. 52. seq.* Nouissime quoque FRID. CHRIST. IONATH. FISCHER in *dem Versuch einer Geschichte der teutschen Erbfolge Mannheim 1778. 8. T. I. p. 98.* probare studuit, remotiorum quidem agnatorum, in alienationem bonor. acquisitor. consensum, necessarium haud fuisse, bene vero conjugis atque liberorum; prouocans simul ad ART. VI. *des Bremischen aeltesten Stadtrechts* apud OELRICH in *der vollstaendigen Sammlung alter und neuer Gesetz-Bücher der Stadt Bremen (1771.)* sed exinde quod in vna ciuitate tale quid constitutum inuenitur, ad vniuersam Germaniam concludi nequit.

nibus enim acquirentis descendantibus, in eiusmodi bonis, ius credebatur quaesitum, quod absque eorum consensu, ipsis nullo modo a possessore auferri, nec in alium transferri poterat, quam in illum, quem ordo naturae et agnationis, ipso iure ad successionem vocabat. Exinde quoque supremum illud Iuris Germanici principium, originem trahit: *in bonis auitis non ex beneficio ultimi possessoris defuncti, sed ex pacto et providentia maiorum succedi.*

§. IV.

Quod legibus Germanorum atque diplomatibus probatur.

Ius autem liberorum agnatorumque in bonis familiae quaesitum, confirmant non solum antiquae Germanorum leges, sed quoque collectiones consuetudinum Germanicarum mediæ ævi. Ex antiquis legibus, sequentes nostram probant sententiam. Sic enim statuit LEX RIPVARIORVM f) *Si quis procreationem filiorum, vel filiarum non habuerit, omnem facultatem suam, in praesentia Regis, seu vir mulieri, seu cuicunque libet de proximis vel extraneis adoptare in hereditatem — secundum legem Ripuariam licentiam habeat.* — LEX ANTIQVA SAXONVM a Carolo M. Saxonis deuictis data g): *Nulli liceat traditionem hereditatis suae facere praeter ad Ecclesiam, vel Regi.* — — Simili modo LEGE BAIVVARIORVM bona auita sine consensu liberorum agnatorumque alienari non potuisse, exinde colligere licet, quod *maritus in uxorem partem suorum bonorum, aut omnes facultates conferre non poterat, si liberos vel propinquos habebat h).* Immo ne quidem ecclesiae aliquid donari poterat, nisi diuisione cum liberis facta

A 3

f) Tit. XLVIII.

g) Tit. XV. §. 2.

h) Tit. XIV. Cap. 9. §. 3.

facta i). ANTIQVAE VERO CONSVETVDINES idem confir-
mant. Sic enim disponit IVS PROV. SAXON *k).* Ohne der
Erben Laub und ohne Gerichte mag kein Mann sein eigen
Guth noch seine Leute vergeben — et paulo post: Vergiebt
er es aber ohne Recht und ohne der Erben Urlaub, die Er-
ben moegen sich ihres Guths wohl unterwinden mit Recht, als
ob er tod waere der es gab, darum das er es nicht vergeben
mogte — — Porro *l)* — Ohne des Richters Urlaub mag ein
Mann sein eigen wohl vergeben mit der Erben Gunst — Deni-
que IDEM I. P. SAX. *m).* Man mag Frauen wohl eigen ge-
ben zu ihren Leib, mit der Erben Laub, wie wenig es sey
innwendig dem Gericht. Idem disponit COD. MSCT. IVRIS
FEVD. SAXON. CAP. XXXVI. *n)* — Man mag kein erbegut
gelazsen ane erben lobe. Mann mag es auch weder verkaufen
noch verkümmern ohne erben lobe. Man wolle es denn ge-
wehren zu den heyligen, daß es une Lebensnoth sey. Will
aber der Erbe ihn seine nothdurft geben, so behelt er das
erbe — Quocum convenit dispositio IVRIS WEICHBILDICI *o)* —
Nun boeret und vernemet, ob ein Mann sein eigen vergeben
will — — wie er sein eigen vergeben soll, das es ihm helf-
lich sey zu seinen Rechten, so findet man ihm zu recht mit
der Erben Laub, ob es Erb oder gebhaft Gut ist, das ist da
es nicht unbeerbt oder ungebhaft Guth sey, also das wers ge-
kauft hat um sein Geld, denn so mag er es geben wen er
will, ohne jemand Widerspruch etc. et porro *p).* — Denn es
mag niemand sein Eigen vergeben binnen Weichbild denn in
gebegten Ding und mit der Erben Urlaub. — IVS PROVINC.
ALLEMAN-

i) Tit. I. cap. I.

k) Lib. I. art. 52.

l) Lib. I. Art. 36.

m) Lib. I. Art. 21. et 34.

n) cuius verba publici iuris fecit de LVDWIG in diff. Trebellian. et Le-
gitim. exul. in fideic. fructuar. Cap. IV. Segm. II. §. II. n. dt.

o) Art. 20.

p) Art. 60, 61.

ALLEMANNICVM q). On der Erben gelop mag kein Mann sein eigen Gut noch seine Leute vergeben. ITEM r) Es giebt ein Mann sein eigenes seinem Weibe nicht ohne der Erben urlaub, wenn sie zu ihren tagen kommen. Sonst schadet ihnen nicht die Gabe, die ein Vater gethan hat. PORRO s) Giebt einer sein eigenes wider seiner Erben Willen hin, und ohne des Vogts Ding, sie sollen vor den Richter fahren, und sollen es versprechen, und der Richter soll es da antworten den Erben — PORRO t) Ist das ein Mann seinen Freund Gutb schaffen will nach seinem Tod, will er ihm das gewis machen, er soll ihm Geschrift daruber geben, ain Handvest — will er es ihm aber gar statt machen, so setz er ihm einen Zins darauf, da hat er die Gewer dan dran, und mag das Gutb zu recht nicht verliesen, bat er aber Erben, die versprechen es ob sie wollen — Sufficiant hae adductae Germanorum leges; testatur praeterea ingens chartarum antiquarum numerus, liberorum, agnatorumque consensum in alienatione bonorum auctorum necessarium fuisse; de quibus quasdam jam adducere placet u).

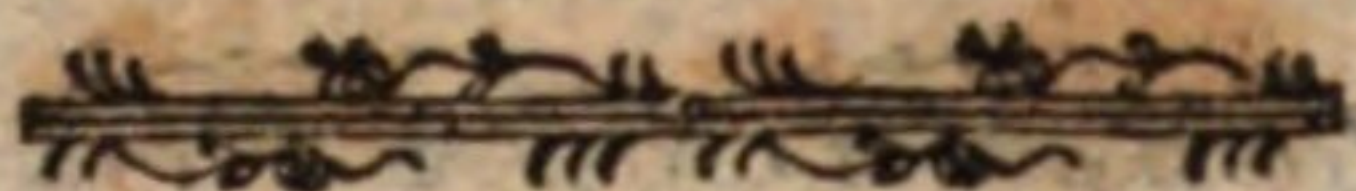
MENC-

q) Lib. I. Art. 52. r) Lib. I. art. 20. 21. s) Fol. 66. Edit. Meichsner.

t) Art. 249. edit. Schannat.

u) Consensus heredum in alienationem honor. auctorum dati, mentionem faciunt, diplomata quae leguntur apud MENCCKEN Scriptor. rer. Germ. T. I. p. 688. et 692. SCHATENIUM Annal. Paderbornens. ad Ann. 1265. p. 168. E. I. WESTPHALEN S. R. G. T. I. p. 2286. 2288. 2295. T. III. p. 279. T. IV. p. 948. 3076. 3404 de LVDEWIG Rel. Msc. T. IV. p. 31. 36 43. 68. 119. V. F. L. B. de GVDENVIS C. D. T. I. p. 98. 105. 315. T. III. p. 695. SCHAMELIVM in Thuringia sacra p. 68. 93. 95. CHRIST SCHOETTGEN et GEORG. CHR. KREYSIG diplomat. et Scriptor. Histor. Germ. med. aevi T. II. p. 371. SCHANNAT Samml. von Document. P. I. n. 13. et 14. STRVVE Pol, Archiv. P. II. p. 276. et 282. SAGITTARIUM Hist. Gleich.

P. 618.

MENCKEN S. R. G. T. I. p. 688. datam An. MCCXXVIII. huius argumenti — Ego Heinricus miles advocatus de Gleizberg recognosco, quod quatuor mansos — — sitos apud Vrancken-dorff ad me iure Proprietatis spectantes vendidi et tradidi — et qui huic venditioni assensum praebuerunt Albertus filius fratris mei, Ludolffus filius meus, et alii mei consanguinei et heredes, excepto filio meo Hermannno, qui est in studio Parisiensi — Ego et praedictus filius meus Ludolffus praesentibus litteris promittimus — postquam filius meus de studio redierit — procurabimus, quod ipse hanc venditionem ratam habeat. ,, Eiusdem fere tenoris est charta illa quam BEAT. I. H. BOEHMERVS u) publici iuris fecit de An. M. CCCLIII. Apud DE LVDEWIG w) quoque diploma occurrit de An. M. CCCLIII. quod haecce habet — Nos Gevehardus nobilis de Quernvorde recognoscimus per praesentes, quod heredum nostrorum dilectorum videlicet — Filiorum, et omnium quorum interesse dinoscitur, consensu accedente — donauimus et donamus etc. In eadem dissertatione l. c. duo alia adhuc occurrunt diplomata quorum unum An. MCCCLXXXVII. scriptum sic sonat: *Wir Brun und Heinrich gepruder von gotis gnadin Heren zu Quernfurt than kunt in dissen Briffe — daz wir — mit Willin unde volbort unser Erben haben vorkouff* etc. alterum vero cuius verba An. M. CCC. XI. concepta sunt, haec habet :

p. 618. cf. praeterea VENER. PARENT. in *Iurisprud. Heroic.* Struv. P. VII. C. II. S. I. p. 40. seq. et C. W. M. a BODE *Opusc. de success. gentilitia - ratione Principatuum Comitatum et Dynastiarum Imp. R. G. ex regula obtinente, ac de effectibus eiusdem eminentioribus.* Goetting. 1750. 4.

v) In *diff. de fundamento pact. ad fideic. famil. inclinanz.* Cap. II. §. V. p. 27. seq.

w) *Diff. de Obligatione Success. in Principat. et Clientel.* Cap. VI. p. 87. seq.

habet: *Nos Bodo de Tlburg una cum filiis meis Bodone et iterum Bodone recognoscimus, quod de voluntate unanimi et consensu — — vendidimus etc.* Sic etiam apud AYRMANN x) An. cccccxv. die Ioannis Baptistae *Heinricus et Theodoricus Comites in Hoenstein vendunt civitati Nordhusen certum districtum — accedente consensu liberorum — ac omnium heredum, de iure requirendorum —* Similem chartam exhibet I. FR. SCHANNAT y) huius argumenti — *Ego Ernestus Comes de Glichin notum facio per praesentem paginam — quod cum pleno consensu filiorum Ervini et Alberti XIV mansos — — ecclesiae B. Petri in Erfordia — contradidi —*

§. V.

Ius liberorum agnatorumque, in bonis familiae quaesitum, ex communione repetendum est.

Principia in antecedentibus §§phis exposita, non solum conseruando familiae splendori inserviunt, sed quoque ipsi conveniunt simplicitati naturali. Bona enim ab acquirente in suos transmissa descendentes omnibus in communione erant acquisita, et vi huius communionis omnibus ab acquirente descendentibus ius succedendi erat quaesitum. Ius enim naturale, *praeter pacta*, nullum aliud fundamentum successionis genuinum, quam communionem agnoscere, jam alii scriptores z), probauerunt. Eandem simplicitatem naturalem secuti sunt Germani; ipseque *Tacitus* antiquissimus est huius rei testis, qui

x) Syllog. Anecd. T. I. p. 311.

y) Vindem. litterar. Collect. 2. p. 12. n. 19.

z) Nimirum PERILL. PUTTERVS in den Beytraegen zum Teutschen Staats- und Fürstenrecht T. II. Abhandl. XXXVI. et Vener. PARENZ. in Progr. de successionem ex iure communionis §. I. II. III.

qui in aureo *de moribus Germanorum* libro a), in quo tot egregia patriarum antiquitatum monumenta nobis conseruauit, statuit, maiores nostros, ordinem successionis ex bonorum possessione communi aestumasse, ficque successionem iis detulisse, qui cum defuncto communia familiae bona tenuerint. Sic enim inquit ille: — *Heredes sui cuique liberi — nullum testamentum. Si liberi non sunt, proximus gradus in possessione, fratres, patrui, avunculi* — Equidem me haud fugit, irrepisse in quibusdam editionibus in locum *possessione* verbum *successione*, sed optimae tamen notae codices locum illum, ita ut ego eum exhibui, exhibent b) et dubitari inde plane nequit, Germanos iam Taciti temporibus ius succedendi, ex communione aestumasse. Ad tempora vero *medii aevi* quod attinet, illa clara nobis suppeditant documenta, ex quibus ius illud ex communione succedendi clare apparet. Iure meritoque hic referri possunt dispositiones Germanorum supra adductae, ne bona auita absque consensu liberorum, agnatorumque alienentur (§. III. seqq.). Quid exinde aliud concludi potest, quam quod communio fuerit successionis fundamentum in Germania? et quod ob hocce ius, intuitu immobilium omnibus, qui erant e familia, quaesitum, bona eiusmodi in communi familiae dominio constituta crederentur, et vi huius communionis, ius successionis in ea competeret? Simili modo etiam *in feudis*, non ex alio quam ex communionis iure, ex iure nimirum, *mediante simultanea inuestitura acquisito*, succedebatur. Superfluum foret hocce assertum, multis argumentis, ex
Ger-

a) Cap. XX.

b) LIPSIVS, PICHONIUS atque ERNESTI *possessione* legunt, e contrario vero I. CHR. DITHMAR in editione Taciti et I. G. HEINECCIVS in *Elem. Iur. Germ. lib. I. Tit. VII. T. I. p. 526.* loco *possessione*, *successione* ponunt, cf. ILL. WALCHII *Nachrecht (in der Geschichte des Nachrechts)* p. 19.

Germanorum legibus desumptis probandi, quum iam ab aliis veritas huius propositionis sit euicta c); non possum tamen non quasdam adducere legum antiquarum dispositiones, per quas omnis de asserto nostro dubitatio e medio tollitur. Sic enim statuit IVS FEVD. SAXON d). *Man mag viel Brüdern ein Gut leihen, ob sie es mit gesampter Hand empfahen, und gleiche Gewehr daran haben. Wollen sie sich aber darnach scheiden mit dem Gut, sie moegen es wohl theilen unter sich, aus des Herren Willen, wie sie wollen, wenn sie sich aber theilen, so hat ir keiner kein Recht mehr an des andern Theil, ob ein ander stirbet. Im sey dann anderweit das Geding und die Anwartung daran geliehen.* Sic quoque disponit IVS FEVD. ALEMANNICVM e). *Ist das zwen mann ein gut von eime Herren zu leben hant und den nutz beyde mit einander nement der mag keiner das gut one dem andern uffgeben dem Herren noch keinen Wandel damit getun das es dem andern*

B 2

gescha-

- c) Communione successionis feudalis fundamentum esse, probatum dedit, Beatus I. I. REINHARD in scriptis sequentibus: 1) In deductione quae An. MDCCCCLII. prodiit, sub titulo: Gründliche Ausführung des Rheingräf. Grumbach- und Rheingrafensteinischen Erb und Lehnfolge Rechts in die Haelfte der erledigten Rheingraefl. Daunischen Lande. 2) In deduct. de An. MDCCCCLV. Die Gemeinschaft als ein wahrer Grund der Erbfolge, und der einzige Grund der Lehnfolge derer Seitenverwandten. 3) In den neuen Anmerkungen von der Lehnfolge ohne Mitbelehnshaft Francof. et Lipsi. MDCCCCLXII. Cf. quoque PERILL. GE. ERNEST. LVD. A. PREVSCHEN Beytraege zur Erlaeuterung der Successions-Ordnung in teutsche Reichslaender etc quae inueniuntur in cel. SCHOTTII iuristischen Wochenblatte I. Jahrgang p. 443. sqq. 2. Jahrg. p. 216. seq. et. VENER. PARENT. citat. progr. de success. ex iure communion. §. XV. seq. (Inter Opusc. eius. Opusc. XX.)

d) Cap. XXXII.

e) C. XVI. §. II. edit. Beati a SENCKENBERG p. 29.

geschaden moege, es si denn das su das leben und die nutze vorteylent. Simili modo IVS CAESAREVM f) wo tzween bruder sint, Dy lehn met enander han unn benodiget den eyenen daz her sin lehin verkouffen muß eyme frembden manne Der sul wissen ob der bruder sterbet der sin lehin nicht verkouft ane lehin erbin, Daz sin kint dy von eme geborn werden daz daz lehin vellet uf den der sich in daz lehin gekouft hat, unn nicht uf den bruder der sin lehin recht an dem gude verkouft hat, sint in dez riches rechte stet geschriben wer sich in Lehin kouffet met dez Keyfers rechte, Der sol ez belehnet sin met dez Keyfers gude — Quin — non in feudis tantum, succedendi ius ex communione aestimabatur, sed verum quoque in allodiis, praesertim auitis, caeterisque illustrium bonis, cummunio, successionis fundamentum erat g). Testantur id ipsum non solum clarae Germanorum leges h) sed historia quoque medii aevi multa nobis suppeditat successionum ex iure communione exempla, de quibus jam quaedam adducere placet. Hugone Comite de Eberstein, circa annum 1269 mortuo, quaestio oriebatur de illius successionem. Plu-

f) Lib. III. Tit XXXI. apud SENCKENBERG in *Corpore iuris feudal*, p. 17.

g) cf. Deduct. supra laudat. *Die Gemeinschaft als ein wahrer Grund der Erbfolge etc.* et Generols, L. B. EHRH. FRIDER. de et in MANNBACH, *Fautoris atque amici nostri, Dissertationem de condominio successionis fundamento in Germania §. XI. seq. seq.*, sub auspiciis ILLVSTR. WALCHII AN. 1773. defensam; PFENDORFFIVM *Obs. iur. uniu. T. II. Obs. 192.* DREYERVM *de usu singular. iur. Anglo Saxon. p. 100.* REINHARDVM in *den iuristischen und historischen kleinen Ausführungen. P. II. p. 374.*

b) e. g. IVS PROV. SAX. Art. 249. edit. Schannat. I. P. HAVAR. cuius hic spectans dispositio exstat apud HEVMANN in *opuscul. iur. germ. p. 84.* pluresque aliae, quas auctores (not. g. laudati) nominant.

Plures ad eam adspirabant i) de quibus Otto senior, *in communione*, quae ipsi cum defuncto fuerat, suae praetensionis praesidium quaerebat; et iura illum hoc ex fundamento, licet respectu agnationis temotior erat reliquis k), prae propinquioribus agnatis ad successionem vocabant. Simili modo etiam Iohanne a Wiedergrün an. 1398. sine heredibus defuncto, Bernhardus Marchio Badensis, partem castri Staufenberg, quam possederat ille, sibi vindicare intendit l). Contradicunt vero reliqui possessores, Comites a Staufenberg, atque successionem ex eo contendunt, quod — *sie und alle ire Altvordern bis her auf diesen heutigen Tag, und also lang alz daz yeman fürdechte in rechter Gewehr m) und Gemeinschaft gesessen weren n)* et hoc ex fundamento, iudicium parium ipsis successionem tribuebat o). Nonne ex his clare apparet communionem successionis fundamentum in Germania fuisse?

§. VI.

Continuatio.

Sed magis adhuc illud probatur exinde, quod communione illa per diuisionem, in totum finita, nullum amplius succedendi ius, competeret iis, qui durante adhuc communione,

B 3

ne,

i) cf. PERILL. a PREVSCHEN *Beytraege zur Erlaeuter. der Success. Ordn. in T. Reichslande* in III. SCHOTTII *Iurist. Wochenbl. Jahrg. II.* p. 216. seq.

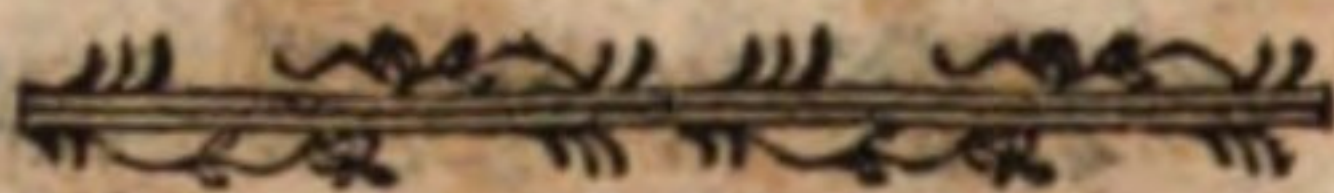
k) cf. PREVSCHEN l. c. p. 218.

l) REINHARDT *neue Anmerk. etc.* p. II. seq.

m) i. e. possessione cf. HALTAVS in *glossar. Germ. col. 705. v. GEWARE.*

n) cf. REINHARD l. c. Nr. I. *Diplom.*

o) REINHARD l. c.

ne, indubitato succedendi iure, gaudebant. Eiusmodi enim diuisio per quam coheredes eorumque posterī, ab omni successionis iure, in coheredum portione, excludebantur, *Todtheilung* vocabatur, illaque semel facta, nulla amplius locum habebat successio *p)*, sed potius, si post factam separationem deinde ad reciprocam successionem adspirabant, sibi inuicem succedere volebant, separati, necesse erat, vt interruptam communionem redintegrarent. Exemplum hac de re sane est illustre, quod nobis suppeditat historia Comitum Hennebergensium. Henricus enim IX et Hermannus III, filii Henrici VIII Comitis de Henneberg terras a patre relictas, diuiserant nullo codominio retento, ita quidem, vt quilibet eorum auctor fieret lineae separatae. An. 1365 vero Bertholdus XII et Hermannus V. ex vtraque linea Comites, ius succedendi sibi inuicem concedere volebant, ita, vt una linea extincta altera ad successionem veniret. Pacta igitur celebrant de redintegranda communione per diuisionem interrupta *q)*, in quibus conveniunt —: *Daß wir — alle unser Erb und Guth, es sey Leben oder Eygen — zusammen werfen — machen und geben unser itzlicher dem andern, und setzen auch unser jeglicher dem andern ein nuzlich liplich Gewehr — also bescheidentlich, ob einer unser abgieng — ohne Lybes Erben, daß nit Soehne da waeren, so solt es furbas gefallen uf den andern, und auf seine Erben — r)*. Quum igitur finita communio-

p) cf. ESTOR de terrarum partitionibus illustrium, praesertim ea quae vocatur *Todtheilung*, illarumque effect. quoad succession. Cap. II.

q) Inveniuntur haec pacta apud MÜLLER im Reichstags Theatro unter Fridr. V. Vorstell. I. C. 19. p. 256.

r) Simile exemplum occurrit in aurea deductione — Die Gemeinschaft als ein wahrer Grund der Erbfolge, und der einzige Grund der Lehnfolge etc. sub. nr. XI. Documentor.

munione, nullum amplius succedendi ius competeret, principes, atque Germaniae illustres, terras tantum quoad possessionem et dominii exercitium diuiserunt, dominium vero ipsum in communione retinuerunt s). Sic e. g. Serenissimi Saxoniae Duces in communi dominio permanferunt, terris tantum quoad possessionem et fructus diuifis, fimilique modo etiam Bauariae Duces nunquam ex communione excefferunt t). Et quum ille fit diuifionum, quae vulgo *Todtheilungen* vocantur, effectus vt omnis coheredum per eas excludatur reciproca fucceffio, facile eft perpectu, rariffime illas occurrere, easque in dubio vix ftatuendas, multo minus animo praefumendas effe u).

§. VII.

Sententia §. III. feqq. prolata contra PERILL, I. IAC. MOSERVUM, defenditur.

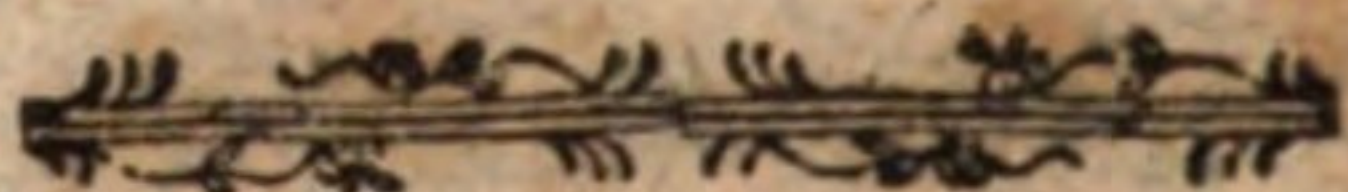
Quae omnia quum ita fefe habeant, quumque non legum folum textus clare loquantur, liberorum agnatorumque confenfum in alienandis auitis bonis neceffarium fuiiffe, fed idem etiam innumera diplomata confirment, plane non video, quo quidem iure IOH. IACOBVS MOSERVS v), Iureconfultus in vniuerfa Germania perilluftris, cuius circa Ius pu-

s) Exempla huiusmodi diuifionum apud Perill. a PREVSCHEN in laudatis *Beytraegen zur Erlaeuterung etc.* in Ill. SCHOTTII *Iur. Wochenbl.* P. I. p. 491. fq. Ex domo Naffauico exemplum profert. de Anno 1255. REINHARD in *iuriftifch hiftor. kleinen Ausfuhr.* P. II. p. 74.

t) Nuperrime hoc probatum eft in fcripto quod 1779. prodiit fub titulo — *Gefchichte der Straubingifchen Erbfolge etc.*

u) ESTOR in diff. cit.

v) in *Tr. von der Teutfchen Reichs Staende Landen etc.* An. 1769. edito *Lib. I. Cap. XVIII.* p. 219. et 220.

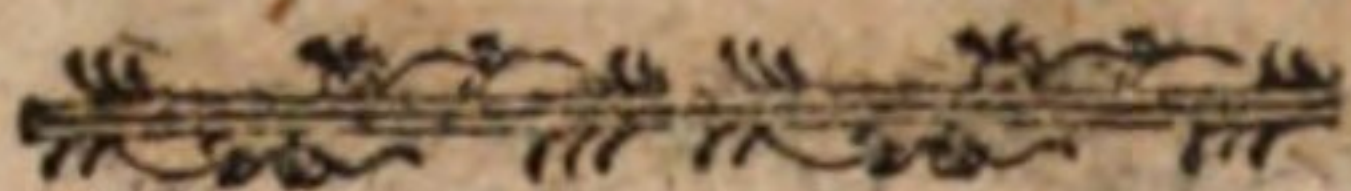
publicum merita, profecto immortalia erunt, de veritate huius asserti dubitare potuerit. En rationes, quibus ad probandam sententiam, *liberorum agnatorumque consensum, in eiusmodi bonis alienandis, necessarium haud fuisse*, utitur. Generatim monet, VIR PERILLVSTRIS, aduersarios in duobus tantum argumentis, sententiae suae fundamentum ponere, nimirum *primo* in speculo Saxonico, *deinde* in eo, quod multa proferri possint diplomata, ex quibus consensus liberorum agnatorumque in alienationem, appareat. Ad utrumque respondet Magnus Moserus, et quidem *ad primum* 1) Speculum Saxonicum leges tantum in se continere, subditis, minime vero imperantibus, datas: 2) a particularibus hisce legibus ad vniuersam Germaniam concludi non posse; 3) Testimonium speculi Saxonici in eiusmodi publicis causis nullius esse momenti. Ad *alterum* concedit quidem PERILLVSTRIS MOSERVVS multa extare huius argumenti diplomata, sed consensum liberorum atque agnatorum aut consilii tantum causa, ad omnes vexas litesque evitandas, requisitum, aut alienantem vi pacti cuiusdam ad consensum heredum requirendum, obligatum fuisse, putat, quum et diplomata occurrant, quae de consensu *uxorum* in alienationes mentionem faciant, et nihilominus tamen dici non possit, earum consensum necessarium fuisse. Tandem, antiquissima emtionis venditionisque instrumenta, duce GEORGISCH w) perscrutanti, difficile haud fore, sibi persuadet PERILL. MOSERVVS, multa in contrarium proferendi exempla, in quibus bonorum auctorum possessores nullo heredum consensu accedente, bona illa libere alienauerint. Quae rationes licet acutissimae, tantoque auctori dignissimae sint, mihi tamen insufficientes videntur. Et *ad primum* quidem, quo Perill. Moserus utitur argumentum quod attinet.

w) GEORGISCH *regesta Diplomatica Hall.* 1740 — 1742. T. I. III.

attinet, statim moneo, nos in probanda nostra sententia non ad solum speculum Saxonicum prouocasse, sed etiam ex ipsis antiquis Germanorum legibus, atque ex iuris Alemannici dispositionibus, assertum nostrum probatum dedisse; quo ipso etiam illud Moseri argumentum, *quod a particularibus Legum Saxonicarum dispositionibus ad uniuersam Germaniam, concludi non possit*, refellitur, quum duobus illis speculis, Saxonico nimirum et Sueuico, omnis fere Germania sit gubernata x) ideoque omnino ex vtriusque speculi conuenientia, praesumptio iuris Germaniae communis oriatur. Nec firmioribus fundamentis, argumenta nituntur sub Nr. 1. et 3. adducta, ad quae sic respondeo: verum quidem esse, quod in speculo Saxónico leges tantum contineantur, priuatis datae hominibus, sed quis est quem fugit, etiam Imperantes, in contractibus, ad quos et alienatio bonorum omnino erit referenda, celebrandis, reliquisque causis priuatis peragendis, priuatorum iure uti, praesertim in iis, quae eorum dignitati conueniunt? Quis igitur dubitabit, quin eadem, in alienandis bonis auitis priuatorum, praescriptae solemnitates; etiam in alienandis illustrium bonis, locum habuerint? — *Ad auctoritatem tandem testimonii spec. Saxonici in causis publicis* quod attinet, negandum quidem non est, multos huius speculi esse naeuos, multasque nugas, maxime vbi philosophum auctor aut historicum agit, aut ius publicum Germanicum exponere conatur, ob id tamen omnem plane fidem ipsi denegare non possumus, praesertim iis in casibus, vbi speculatorem adiuuant argumenta adhuc alia e. g. *ex multitudine diplomatum, assertum speculi confirmantium*, desumpta. Quod vltimum quidem argumentum, PERILL. MOSERVS exinde refellere nititur, quod *consensus libero-*

x) cf. omnino PHILIPP, DATT *de pace publ. Imp. Lib. 4. c. 1. n. 7.*

liberorum agnatorumque, de quo in adductis diplomatibus fermo sit, *consilii tantum causa* requisitus, aut *pactum* quoddam *suppositum* fuerit in quo cautum, ne absque heredum consensu alienatio fieret; — sed probatio huius asserti, Mosero incumbens, difficillima erit, quum in omnibus a me adductis chartis ne verbum quidem occurrat, ex quo, consensum consilii causa tantum requisitum fuisse, concludi possit; alienantem vero vi pacti cuiusdam ad consensum heredum requirendum, obligatum fuisse, praesumi non possit. Nec id contra nos aliquid facere potest, quod et *uxoris consensus* in alienationes, saepe fuerit requisitus, nam in communione quadam bonorum viuebant coniuges, apud veteres Germanos, et vera haec est ratio, ob quam consensum quoque vxorum, in alienatione bonorum, haud raro desideratum fuisse, inuenimus y). Non vbiq̃ue tamen vxorum consensus desiderabatur, et saepe vxoris consensum in alienationibus, *ob dotalitium constitutum* fuisse adhibitum, eandemq̃ue ob causam haud raro etiam *matris* consensum desideratum fuisse, testatur charta quae inuenitur apud HAHNIVM z). Ultimam deinde rationem, qua PERILL. MOSERVS suam sententiam corroborare ac stabilire, nostram vero infringere studet, exinde arcessiuit, quia videlicet non difficile foret, *plura diplomata*, in contrarium adferendi, *in quibus alienatio bonorum auctorum, absque consensu heredum facta sit*. Et lubentissime quidem *perillustri Auctori* concedo, tales inueniri posse alienationes, absque heredum

y) Huc spectant diplomata, quae inueniuntur apud DE GVDENVS *Cod. Dipl. T. I. p. 315.* HAHNIVM *Coll. monum. vet. P. I. p. 92.* MENC-KENIVM *S. R. G. T. I. p. 710. et p. 723. n. 94.* LEVCKFELDIVM *Antiquit. Walkenriedens. p. 148.* et RVDOLPH, *Goth. diplom. P. III. p. 251.*

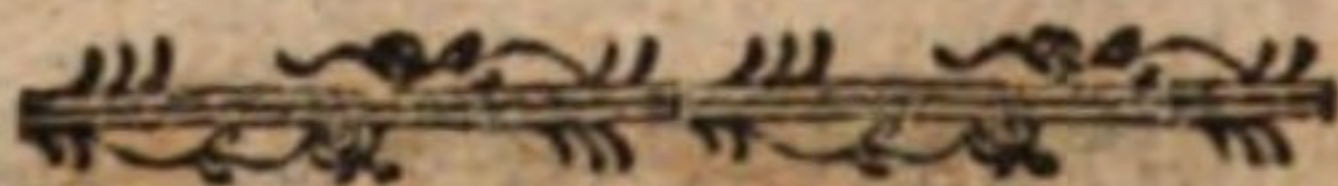
z) *Coll. monum. vet. P. I. p. 92.*

dum consensu factas, sed parum exinde contra nos effici poterit. Etenim exempla alienationum, heredibus haud consentientibus, quin et iis inuitis, factarum, in ea incidunt tempora, ubi receptis in patria fora peregrinis iuribus, maxima circa patrias leges confusio oriebatur, et quilibet de bonis tam auitis, quam acquisitis, disponendi facultatem sibi datam esse, crederet. Hisce temporibus multa permixta credebantur, quae antea illicita iniustaque habebantur. Suasu egregiorum illorum virorum, qui utriusque iuris Doctorum nomina prae se ferebant, multa auita bona alienabantur, et instrumenta desuper confecta, ne verbum quidem de consensu heredum loquuntur. Exinde vero concludi nequit bona auita sine consensu heredum apud Germanos alienari potuisse — Sed longum foret, si plura adhuc adiacere vellem: ex iis enim quae iamiam hanc in rem disputaui, satis atque abunde elucebit rationibus a *Celeberrimo Mosero* adductis, non tantam inesse vim, atque virtutem, ut *laudati viri* sententia inde reuera possit comprobari: firmissima caeterum spe, fretus, fore, ut *Perillustis Moserus*, cuius merita nunquam non pia deuenerabor mente, haec quae contra ipsius sententiam protuli, serena fronte, animiue, qua inter complures eminet, excipiat aequitate.

§. VIII.

Bona igitur auita omnibus ab acquirente descendentibus acquisita et communia credebantur (§. V.) sicque ex ipsa sua natura restitutione erant obnoxia. Cum vero bona sub lege restitutionis possessa fidei possessoris sint commissa, non sine ratione bona auita, in numerum eorum, quae fideicommissa, vocari solent referri queunt, sicque ex sua ipsa natura sunt fideicommissaria a)

a) MARC. ANT. PEREGRINVS de fideicommissis praesertim vniuersalibus;
PHIL.

§. IX.

Principia in anteced. §§pbis exposita per irruptionem peregrinorum iurium valde turbantur.

Sed omnia haec perturbarunt, et dubiis exposuerunt peregrina iura in Germaniam recepta, quae si in ulla materia noua introduxerunt, in ordine sane successionis hoc factum est. Diuersissima enim in hac materia *Iuris antiqui Germanici*, et nouiter irruentis *Romani iuris* principia erant. Non solum enim, Romani, cuilibet domino, liberam de re sua disponendi concedebant facultatem, sicque iniustissimum credebant, cuidam liberam bonorum alienationem adimere, sed quoque ex eiusdem iuris principiis, *filiae* vna cum *filiis*, tam patri quam matri aequis portionibus succedebant, et iniquum Romanis videbatur filias deterioris conditionis quam masculos facere *b)* — — quin duobus solum modis hereditatem apud Romanos deferri potuisse, per legitime nimirum conditam ultimam voluntatem, et per legem ab intestato, ne tironem quidem

PHIL. KNIPPSCHILD de *fideicommissis familiar. nobil.* BRCHMANN de *fideicommissis ex casu contra factionis per alienationem extra familiam resultantibus* HARPRECHT de *fideicommissio conuentionali* WILD-VOGEL de *fideicommissis familiar. nobil. conuentional.*, qui vero omnes patria instituta secundum leges peregrinas iudicarunt. Nouioribus demum temporibus Icti patria iura reuocare, ex iisque hancece materiam diiudicare coeperunt. Laudanda potissimum sunt doctissima scripta I. H. BOEHMERI de *pactis illustr. ad fideic. inclinans.* F. L. COMMIT. de OETTINGEN. de *fideicommissis*, B. HEIMBURGII I. Resp. SCHROETBRI de *iuris communis et germanici differentia in doctrina de fideicommissis* adque BRANDTII de *natura bonor. auctor. iure German. in dominio minus pleno consistente, atque inde sumenda interpretatione in fideicommissis familiae.*

b) cf. I. V. DE CRAMER de *pacto hereditar. filiae nobilis renuntiatio* Cap. I. §. 5.

dem fugit, cum omnis successio pactitia apud Romanos illicita haberetur c).

§. X.

Peregrina iura in Germanorum fora penetrant — confusio inde enata.

Cum igitur ius Romanum in omnibus fere capitibus a Germanorum iure discederet, vix erit credendum, in nostra unquam fora illud penetrare potuisse. Quod tamen hoc factum

C 3

fit,

- c) Variis rationibus moti, Romani pacta haec successoria prohibuerunt. Primo enim testamenti factio singularis civium Romanorum erat praerogativa, qua nemo ullo modo priuari poterat L. 15. et 30. C. de pactis. Cum vero per pacta successoria, libertas testandi aperte adimatur, consequebatur, eiusmodi pacta iniri non posse. Deinde testamenti factio erat iurispublici L. fin. D. de suis et legit. hered. L. 3. D. qui testam. facere poss; quaecunque autem iurispublici sunt, illa priuatorum pactis mutari non possunt L. 45. §. 1. D. de R. I. L. 38. D. de pactis. Ergo nec pactis priuatorum successoriis, publicus ordo succedendi turbari potest. Denique et pacta haec successoria tristissimi et periculosi credebantur euentus L. fin. C. de pactis; votum enim captandae mortis in se continere, Romani credebant, et quum frequentia pericula, ex istis pactis, contra vitam eorum oriri possint, de quorum bonis ea inita, omnino e re esse videbatur, pacta haec prohibendi. Romanorum enim ingenia ad captandas hereditates, etiam per caedes, procliuia, loquuntur vel ipsi Romanorum elafici auctores. Ex his SENECA lib. V. Controv. 4 dicit: Nolite mirari si tam efficax venenum sit, heres est qui dedit. PLAVTVS in Stich. IV. Sc. II. v. 35. Illic homo tuam hereditatem inhiat quasi esuriens lupus. Optime mores istius temporis IUVENALIS Satyr. III, describit; sic loquens:

*Quid Romae faciam? mentiri nescio librum,
Si malus es nequeo laudare, et poscere, motus
Astrorum ignoro: fumus promittere patriis
Nec volo nec possum — — —*

fit, experientia edocti scimus. Romano enim imperio ad Germanos translato, Imperatores nostri, Iustiniani, quin Augusti successores credebantur; iuraque ab illis constituta non pro peregrinis, sed potius domesticis habebantur, in Germania. Quum igitur Lotharii Imp. temporibus Iuris Iustiniani studium Bononiae quam maxime ferueret, factum inde est, ut ex universo cultiore orbe, et praecipue ex Germania, iuvenes tanquam ad mercatum sapientiae civilis, eo confluerent, reversique in patriam, et summis in toga dignitatibus aucti, iura, quibus ibidem inutriti erant, in aulas atque Germanorum iudicia, introducerent. Probata enim sententia, quod Reges nostri, Iustiniani, reliquorumque Romanorum Imperatorum, sint successores, haud difficile erat iuris Romani Doctoribus, persuadere Germanis, Ius Iustinianum in Germania non esse peregrinum, sed potius domesticum. Adhibebatur inde hocce ius ad negotiorum, tam priuatorum, quam publicorum decisionem, maximaque inde iurium confusio, praecipue in materia successionum, oriebatur. Nam qui solis Iustiniani dogmatibus imbuti Icti Germani, *dominium circa auita bona restrictum*, Romanis quippe incognitum, plane ignorabant; nihilque iustum habentes, nisi quod in Iustiniano legum corpore continebatur, damnabant, quae ad conseruationem familiarum, maiores sapientissime sanxerant, bonorum auitorum iura. Successiones inde Germanorum turbabant, filias ante hac exclusas, ex iure Romano ad hereditatem aequaliter admitti, desiderabant: liberius arbitrium de bonis quibuscunque disponendi, possessoribus adjudicabant, alienationes auitorum bonorum factas, propugnabant, testamenta de his facienda commendabant, et ita rixas, motus, litesque in familiis generabant. Auxilio praeterea *Iuri Romano* erat *Ius Canonicum*, efficiebatque, ut *Doctores utriusque iuris* facile assensum obtinerent.

§. XI.

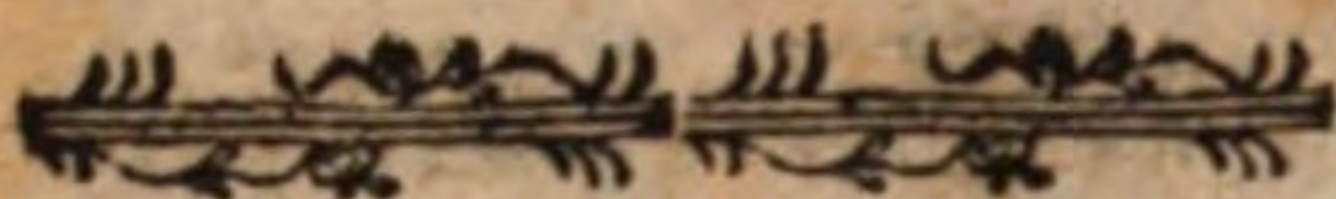
Merita Germanorum, inprimis Illustrum, circa conseruandum familiae splendorem.

Germani vero peregrina iura moribus antiquisque suis legibus haud respondere, videntes, omnibus viribus ad repellendum Ius Romanum nitebantur. Illustres praesertim ac nobiles contra ingruentem peregrinarum legum molem, diminutionem dignitati suae, atque exitium minitantium, quam maxime perorabant *d*). Quin res eo rediit, vt ordines imperii ipsum Imperatorem in comitiis adirent, vt antiqua illorum iura confirmaret, gravissimasque poenas illis irrogari statueret, qui secundum prouinciarum iura ac consuetudines non iudicarent. Imperatores quoque hisce temporibus non semel, publica lege cauerunt, vt iuri antiquo patrio sua constaret auctoritas. Sic sub Ottone IV Imp. An. MCCVIII in comitiis Francofurtanis sancitum est, vt omnia iura a Carolo Magno constituta, obseruarentur, tenerenturque illibata *e*). Fridericus II. Imp. adhuc latius processit, atque a Statibus Imperi sollicitatus, in constitutione sua, Francofurti An. 1234. lata, praecepit: *vt Comes vel alius Nobilis iudicium habens, si non iudicauerit secundum prouinciarum consuetudinem, Regi centum marcas argenti componat f*). Eodem fervore, legum patriarum vsum firma-

d) EISENHARDT Orat. de meritis nobilitatis teutonicae circa iuris patrii conseruationem. Congrua quoque sunt huic fini, quae IOANN. BURCHARD. VERPOORTEN de investitura allodiorum. in appendice p. 133. e Ms. Dieterici de Giech, fortiter nobilium iura defendentis, in medium tulit; quum Episcopus Bambergensis nouam iuris ordinationem edens, iura communia sectanda praeciperet.

e) GOTHOFR. MONACHVS in Chronica ad A. MCCVIII. et. quoque CONRING de Orig. iur. Germ. Cap. XIII,

f) ALBERICVS MONACHVS ad A. 1234.

firmatum animaduertimus a *Rudolpho Habsburgico*, in comitiis non solum Herbipolitanis An. *mccclxxxvii*, sed et Spirensibus An. *mccxc i g)*; idemque et repetita vice ab *Adolpho Nassovico* factum legimus *b)* — quid quod non aliam ab causam scribi ab his temporibus coepisse tot leges provinciales atque statuta, quam ut irruentibus, in forum, iuribus istis peregrinis obicem ponerent, Principes ac ciuitates — tam certum est, quam quod certissimum *i)*.

§. XII.

Impediri tamen non potest quominus Iura peregrina auctoritatem accipiant in Germania.

Cuncta vero haec pro repellendo iuris Romani in Germania usu, adhibita molimina, effectu sperato destituta sunt. Ius Romanum potius sensim sensimque in foris Germaniae auctoritatem obtinuit. Quumque sub aequitatis specie, successio romani iuris, priuatae conditionis hominibus maximopere sese commendaret, contigit inde, ut in multis prouinciis, repudium patriis iuribus missum, peregrina in eorum locum recepta, et cuilibet libera, tam de avitis, quam de acquisitis bonis, disponendi facultas, sit concessa. Maxima igitur Illustribus, imminebat clades, familiarum splendori atque dignitati exitium minitans. Pro quo periculo auertendo, Principes, omnem mouerunt lapidem, et seculo iam XIII. et XIV. frequenter obseruatur, Principes, Comites aliosque Illustres, in conuentionibus suis, cum iuri ciuili, tum canonico, quaeque inde

pete-

g) LEHMANN *Chron. Spirens. Lib. V. C. 108.*

b) LEHMANN *l. c. Lib. V. C. 119.*

i) IAC. FRID. LVDOV. *Prooem. Spec. San. §. XII. sq.*

petebantur exceptionibus sollicitè renunciaſſe *k*). Quumque aliquando iuris Romani vſus paulo importunius ordinibus obtruderetur, hi proteſtationibus interpoſitis iura patria ſibi reſervabant. Sic e. g. Electorem Saxoniae proteſtatum nouimus, leges de ſucceſſionibus ab inteſtato iuri Saxonico fraudi non futuros *l*).

§. XIII.

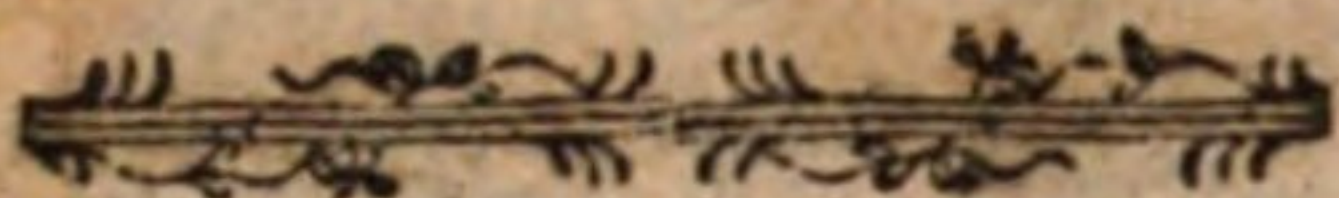
Quae per inſtitutum iudicium camerale augeſcitur — cura Illuſtrium duplicatur — Varia media pro ſeruandis patriis iuribus. I) Renunciare filias curant.

Nón tamen ideo ius Romanum et Canonicum nulla in Germania cepit incrementa, quin magis magisque quotidie inuauit, et ab eo maxime tempore, quo ſuprema imperii iudicia inſtitui coeperunt, tantum auctoritatis peregrina haec iura conſequuta ſunt, vt iudiciis illis, tanquam norma decidendi commendata ſint *m*). Inceperunt igitur Camerae iudicii Affeſſo-

k) Sic in tabulis venditionis, inter Duces Slauorum et Episcopum Cami-nensem, A. 1276. factis, renunciatio iuris Ciuilis et Canonici reperi-tur apud MART. RANGONEM *Pomer. Diplom.* p. 265., parimodo de EYNCKER in *Comment. in Ius Ciuile ad Tit. de origine iur.* §. 11.; diploma a. 1340 confectum producit, in quo Comes quidam Glei-chenſis canonico et ciuili iuri, omnibusque horum iurium beneficiis renunciat. Plura harum renunciationum exempla apud HERTIVM in *diſſ. de conſultationibus, legib. et iudic. in ſpecial. R. G. I. reipubli-cis* §. XIV. p. 425. NICOL. SCHATTENIVM *Lib. XI. et XII. Annal. Paderborn* IOH. SCHILTERVM *de inueſtitura ſimultanea Cap. 3. §. 2.* et BOEHMERVM in *uſu moderno* X. p. I. n. 114. occurrunt.

l) SPEIDEL in *Speculo* ſub voce *Sachſen-Recht*. THOMASIVS *diſſert. de poteſtate Legislat. Stat. Imper. contra ius comm.* §. 51. ſq.

m) cf. HEINECCI *hiſt. iur. Lib. II. Cap. IV. §. CI.*

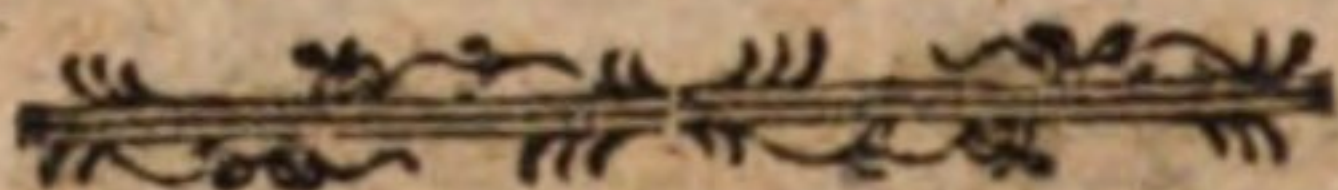
sessores illustrium causas ex *Iustiniani* et Pontificis legibus iudicare, atque per id patriis iuribus vim inferre. Non potuerunt igitur non, de conseruandis bonorum auitorum iuribus antiquis, summa cum industria laborare, Germaniae proceres, variaque excogitare media; quibus contra peregrinorum iurium nouationes antiquum suum succedendi modum, firmiter defenderent. Quumque primum successionis Germanicae principium, in conseruatione splendoris familiae confisteret, omnia quoque ea Illustres repellenda studuerunt, quae fini illi contrariebantur. Sic potissimum feminas ab omni in bona auita successionem exclusas volebant, quum sapientissimis ex rationibus illae, tanquam familiae finis, nunquam ad hereditates auitas admissae fuerint *n*). Qua de causa vtilissimum illis visum est remedium, vt inoblitteratam redderent consuetudinem illam, conseruationem familiarum maxime respicientem, si filiabus familia exuntibus, renunciationes iniungerent, quin iura-

n) Quam virilis sexus in successionem praerogativam, innumerae Germanorum leges probant. e. g., LEX SAXONVM Cap. VII. §. I. ap. GEORGISCH p. 459. ap. LINDENBROG f. 476. LEX SALICA Tit. LXII. LEX RIPVARIA Tit. LVI. de allost. ius PROV. SAX. Lib. I. art. 17. LEGESQVE LONGOBARDORVM L. II. Tit. 14. ANGLIORVM ET WERINORVM Tit. VI. ap. LINDENBROG f. 483. et §. VI. Tit. eod. BVRGVNDIONVM Cap. LI. §. III. NORMANNORVM ap. de LVDEWIG Rel. Msc. T. VII. L. II. C. XXVII. n. 18. pluresque aliae, quas collectas inuenies in IVRISPRVD. HEROICA STRVVIANA P. VII. C. II. §. II. Num omnes hae gentes inter Germanos sint referendae si dubium oriretur, euolui possunt scripta GVNDLINGII P. IX. Obs. I. §. 14. 16. 18. de Longobardis. MASCOVII. in der Geschichte der Teutschen., de Burgundionibus L. VII. §. VIII. n. 2. p. 276, de Anglis p. 444. §. XXXV. SPENERI de Normanis, in notitia Germaniae antiquae p. 402. nec non collat. eiusdem histor. Germ. Vniuers. p. 185.

iuramenti vinculo renunciationes illas communirent. Tum enim filiabus suis, in posterum, ex iuribus peregrinis sibi ius quoddam in hereditatem auitam vindicare volentibus, non antiquas modo patrias leges et consuetudines, sed renunciationes quoque obstaturas esse, recte iudicauerunt. Exinde *Renunciationes* illae *filiarum illustrium*, hodieque adhuc vsitatae originem trahunt, quae reuera solis peregrinis iuribus receptis, natales debent, quum antea opus illis non videretur, feminis nullo succedendi iure competente o). Hae renunciationes, quamuis reuera non nisi Germanici iuris conseruandi, cautelae essent, sequentibus temporibus, pro propriis iuris Romani renunciationibus habebantur; omnia iuris illius de renunciationibus sancita, perversae ad eas applicabantur, indeque per indirectum filiabus ius concedebatur hereditarium, quod hae antea nunquam petierant, nec ob conseruatum hucusque inter Illustres antiquum succedendi ordinem, vindicare ausae erant. Quem spurium tamen renunciationum filiarum illustrium effectum,

D 2

- o) De renunciationibus *Filiarum illustrium* conferenda sunt scripta BACKMEISTERI de renunciation. filiar. illustr. (1682.) STRYCKII de filiis nobili renunciantes (1686.) HENR. COCCII de renunciationibus filiar. illustr. 1717.) GYNDLINGII de renunciatione hereditatis filiar. illustr. (1729.) de LVDEWIG consil. Halens. T. II. L. II. C. 124. et 125. de CRAMER de pacto hereditario renunciatio filiae nobilis (1731.) RIVSD. de pacto filiae nobilis hereditatis renunciatae reservatio (1734) de SENCKENBERG de successione filiar. in regnis et principatibus (1736.) Perill. PUTTERI de iure feminar. aspirandi ad fideic. famil. et de ear. renunciatione, quae fit extincta jam mascula stirpe. (1745.) BOCRIS larua renunciationibus filiar. illustr. detracta (1750.) atque de BOSTELL de Origine renunciation. filiar. illustr. etc. (1766.) cf. quoque Gener. Dn. a SELCHOW. Fautor. atque Praeceptor. ad cineres deuenerandi Elem. Iur. Germ. P. sp. L. IV. C. II. S. I. T. I. §. 630. seqq.

etum, Icti magni nominis iam refellarunt p) ad quorum doctissima scripta, lectorem breuitatis causa ablegamus.

§. XIV.

II) pacta ineunt de bonis auitis non alienandis, aut testamentis eorum alienationem interdicunt.

Non minori cura Illustres diligentissime in eo fuerunt occupati, vt bona auita in familiis, facta, testaque conseruentur, omnes de iis alienationes et diuisiones prohibeantur, vtque sapientissimae maiorum, de illis non alienandis, constituta, a peregrinis legibus irruentibus non expellerentur. Suae igitur dignitati, splendorique, Illustres consulturi, de non alienandis familiae bonis, per pacta conuenerunt, aut per testamenta istorum bonorum alienatio in plerisque illustrium familiis est interdicta, statutumque, ne bona auita vnquam extra familiam alienari queant, sed vt ordine successorio in proximorem, in perpetuum, omni tam inter viuos, quam mortis causa dispositione exclusa, deferantur. Talique modoid pactis aut vltimis voluntatibus corroborauerunt illustres, quod iam alioquin moribus atque patriis legibus firmum satis fuerat.

§. XV.

p) Nimirum GVNDLING in dissertat. cit. Cap. III. per tot. et I. PH. HAHN. de exclusionem filiarum ab allodio legitime ex iure et moribus patriae, vane ex renunciationibus quibuscunque petenda. C. III. p. 39. seq. Nouissime quidem FR. CHR. IONATH. FISCHER in dem Versuch einer Geschichte der teutschen Erbfolge (1778.) T. I. Abschn. III. p. 213. seq. filias vero, quod ipsis competiisset, succedendi iure, in renunciationibus illis renunciaisse, probare studuit; sed rationes, quas profert tanti ponderis mihi non esse videntur, vt de sententia in Spho defensa mouere me possint.

§. XV.

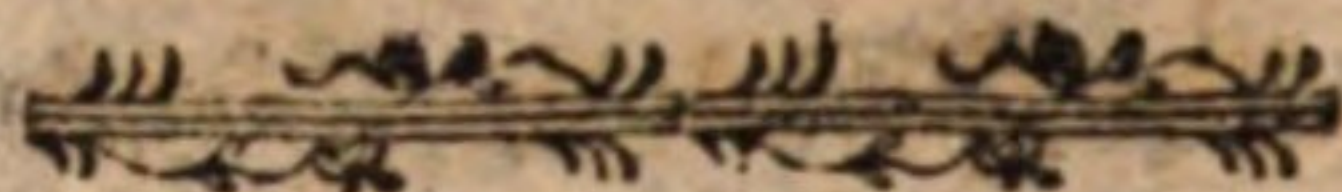
Exinde deducenda origo fideicommissorum in Germania.

Hanc prohibitam bonorum auitorum alienationem ICti quoque agnouerunt, solis vero Iuris Romani principiis imbuti, patriorum iurium rationes ignorantes, anxie in eo fuerunt occupati, vt prohibitionem illam legibus peregrinis conciliarent. Quumque in Italorum subselliis didicissent, neminem rerum suarum alienatione prohiberi posse, nisi forsā, *fideicommissō*, ista alienandi facultas quodammodo restringatur, speciem illam bonorum Germanicam, quam alienare non licet, *Fideicommissum familiae* nominaverunt. Eo ipso vero quo ICti bona, quorum alienatio est interdicta, fideicommissa nominarent, non poterant quoque non in eam ire sententiam, atque statuere, quod ex solo iure Romano, natura horum bonorum sit diiudicanda; quum hocce ius fideicommissa vnice generauerit, Germanicum vero ignorauerit. Fideicommissorum igitur iura, Romanorum legibus fundata, inuita licet Minerua huc traxerunt, innumeris difficultatibus materiam illam, ex patrio iure vnice eruendam, implicauerunt, simulque effecerunt, vt omnia bona, *auita* olim nuncupata, nunc FIDEICOMMISSA FAMILIAE nominarentur. Reuera igitur ex peruerso illo ICtorum, erga peregrina iura, amore, atque patrii iuris ignorantia *fideicommissa Germanorum* originem trahunt.

§. XVI.

Continuatio.

Probant autem singularem procerum Germaniae in conseruandis familiae bonis, et defensione antiquorum iurium patriorum, contra molimina ICtorum, curam, innumera fere

familiarum illustrium pacta, et testamenta. Ex his, quantum per temporis angustiam fieri liceret, quaedam annotavi, quae hic legere, forsan non erit ingratum.

§. XVII.

Fideicommissum Palatino-Bauaricum.

Occasione controuerfiarum, pace Teschenensi feliciter compositarum, fideicommissaria, Serenissim. dom. Palat. Bauar. iura, maiorem lucem acceperunt, Fundata sunt haecce fideicommissaria iura, in pacto Ticinensi An. CIOCCCXXIX inito q). In illo enim Ludouicus Bauaric. Romanor. Imp. cum fratris defuncti filiis, et nepote, de diuisione terrarum a Ludouico Seuero, Bauar. et Palat. Duce, relictarum conuenit, omnisque simul terrarum alienatio, in perpetuum prohibetur. Sic enim statuunt, omnes qui tum erant Bauariae atque Palatin. principes: *Wir sollen — Vnsere Herrschafft, Veste und Gut niemand geben noch verkauffen, und was wir ihr verkauffen müssen, die sollen wir ihnen zu kauffen geben, und anders niemand, das sollen sie Vns herwieder thun. — Wir sollen auch Vnser Veste und Gut wie die genannt seyen nicht versetzen, keinem Koenig noch Fürsten, er sey Pfaff oder Ley; also sollen*

q) Exstat celebre illud pactum in IOS. ANT. AETTENKHOVERS Geschichte der H. H. von Bayern (Ratisbon. 1767. 8.) in den Beylagen n. 30. p. 221. sq. et in b. de OHLENSCHLAGER Vrkundenbuch zur Erlaeuter. der G. B. Nouissime quoque, Deductioni quae ex parte Seren. Duc. Palat. Bipont. prodiit sub titulo: Vorlegung der fideicommissar. Rechte des Kur- und Fürstl. Hauses Pfalz, auf die Bayrischen Lande sub Nr. XIX. Document. p. 43. fuit adjecta. Historia huius pacti nuperrime prodiit sub rubro: Geschichte des Bayrischen Pfaeltzischen Hausvertrags von Pavia, aus archival. Urkunden betrachtet 1779. 4.

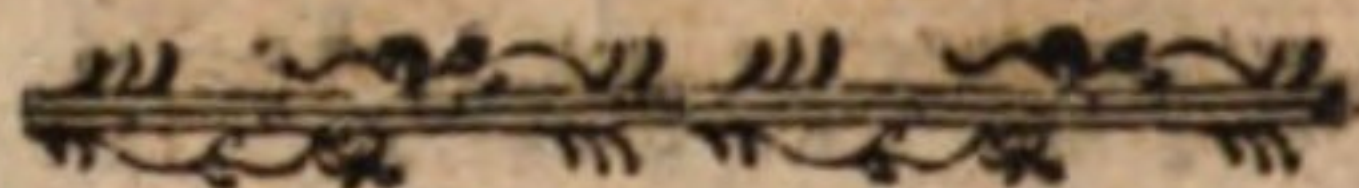
len sie auch thun. — Wir sollen auch Vnsere Herrschafft Burgk Staett und Gutt niemand leyhen, versetzen und verwechseln mit Gevaerde auf ihren Schaden, dasselbe sollen sie Vns binwieder thun r). Vi huius conuentionis igitur Bauariae atque Palatini principes, quicquam de bonis, terrisue suis alienandi, oppignorandi, Regi seu Principi extraneo tradendi, prohibentur, perpetuaque familiae lege statuitur, ut sarta, tectaue auita bona in serenissima familia conseruentur. Quae deinde dispositio in omnibus fere reliquis patetis fuit confirmata. Sic in charta diuisionis filiorum Ludovici Bauar. Imper. de An. CIOCCCCXLIX et in conuentione inter Stephanum, Albertum et Guilielmum s) de Anno CIOCCCLIII omnia fere Ticinensis pacti contenta repetita inuenimus. An. CIOCCCCXCII Stephanus, Fridericus et Iobannes Duces Bauariae, Stephani fibulati, filii, conuenerunt t). Wir sollen auch unsere Lande, Schloesser, und Gütter, die wir itzundt haben, oder fürbaß gewinnen, wie die genannt seindt, nicht versetzen, noch verkümmern, gehn kainen Koenig, noch Fürsten, er seye geistlich oder weltlich, noch gehn anders verwechseln, oder die hinliehen einem uff des andern Schaden, noch sollen der Niemandt geben noch verkaufen. In pacto unionis de An. CIOIOXXIV Ludouicus Pal. Elector, caeterique Bauariae et Palatin. Principes conuentiones de Annis 1329 et 1392. expresse confirmauerunt u). In cacteris

r) cf. Vorlegung der fideic. Rechte etc. §. 9. 10. 11. p. 47.

s) Quas vide Nr. XXIII. d. Beylagen zur Vorleg. der fideic. Rechte von Pfaltz.

t) cf. Nr. XXIV. l. c. et Müller in Reichstags Teatro unter Frid. V. Vorstell. I. Cap. III. p. 18.

u) Adiecta est haec conuentio, Deduction. Bipint. sub Nr. XXVIII. Documentor.

caeteris deinde, inter vtramque domum, Bauar. et Palat. initis pactis de Annis 1559. 1673. 1724. 1728. 1734. 1746. et 1761. eadem horum pactorum confirmatio inuenitur. In vltimis denique a serenissimo hodieque regnante *Palatin. Electore Carolo Theodoro*, diuque *Maximiliano Iosepho ultimo* Bauariae Electore a. 1766. 1771. et 1774. v) celebratis pactis, pactum Ticinense, tanquam pragmatica et fundamentalis vtriusque lineae lex, adducitur, eiusque contenta confirmantur. Tandem quoque *pace Teschenensi*, vti inter omnes constat, conuentum est, vt fideicommissaria serenissim. domus Palatin. iura, facta teſtaque conseruentur.

Similiter in Sereniss. Domo Palat. quoque terrae, fideicommissio familiae sunt subiectae. *Wolfgangus* enim Comes Palat. Rhen. ad quem omnes hodie viuentes Palatin. Duces originem referunt in testamento A. 1568. condito disposuit: *Dass alle Verpfaend - Beschwer - und Veraeufferung nichtig, todt und krafftloß seyn, auch alle seine instituirte oder substituirt Erben, oder wer diß Orts einiges Interesse habe, solches, mit oder ohne Recht, ungehindert einiger praescription oder andern Bebelßs, zu revociren, cassiren, und zu vernichtigen befugt seyn solle w).*

§. XVIII.

Fideicommissa Saxonica.

Ab antiquissimis inde temporibus conuentiones in serenissima Saxonica gente inuenimus, quibus terrarum alienationes prohibentur. Iam veteres Thuringiae Landgrauii, atque
Misniae

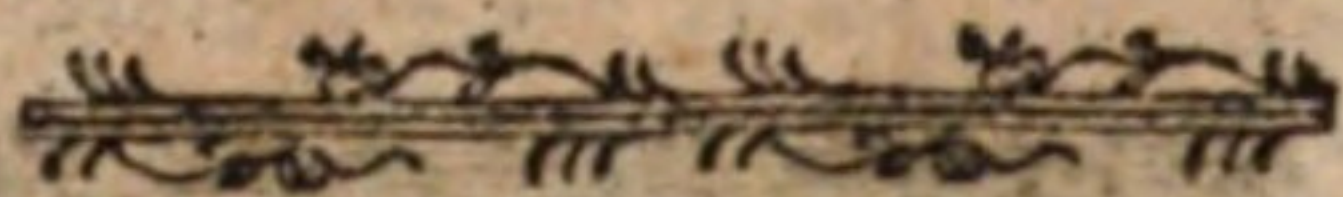
v) *Sub. Nr. XXXIII. XXXIV. XXXV. l.c.*

w) cf. *Perill, MOSER von der Reichs-Staende Lande Lib. I, C. XVIII. p. 228.*

Misniae Marchiones, nihil magis cordi habuerunt, quam ut auita bona, integra in ferenissimis familiis conseruentur. Antiquissimum quod ego quidem inuenire potui, hac de re exemplum historia nobis suppeditat de *Alberto Degenero* eiusque filiis *Friderico Admorfo* et *Diezemannno*. Post multa enim inter Albertum et filios dissidia, postque varias inutiliter tendatas reconciliationes, quum Albertus, quicquid poterat filio, cum *Cunegunde* genito, *Apitio* traderet, eumque reliquis exclusis, omnibus modis ornaret, Fridericus Admorfus demum A. 1289. patrem capit, captumque Landsbergam ducit, eo animo, ut quia pater ad bonam mentem reduci non posse, videbatur, viuentem nunquam dimittat. Verum motus Imperatoris Rudolphi I. qui tunc Erfordiae agebat, auctoritate, et placatus Thuringorum precibus, patrem captum mox dimisit, pacto antea inito, de vnione redintegranda, in quo Albertus varias Misniae ciuitates filio promittit; vix vero captiuitate solutus, ad vomitum rediit, utque filios plane, prorsusque euerteret terras alienare, atque oppignorare incepit. Gliscebat igitur de nouo discordia patrem inter et filios, nouumque imminebat bellum, quod ut auerteretur, nobiles Thuringiae, quin et ipse Imperator, omnem mouerunt lapidem; eorumque studio potissimum factum est ut noua inter Albertum eiusque filium Fridericum transactio conficeretur. Tabulas desuper confectas, atque Germanice conceptas, historicis antea nondum visas, primus omnium produxit *Tentzel in Friderico Admorfo x)*. Hisce in litteris Albertus plenariam cum filio, amicamque compositionem.

x) apud MENKEN S. R. G. T. II. p. 927. Tanto magis notatu dignum est hoc pactum, quia Germanico idiomate scriptum est, adeoque ex primis, quae ad Rudolphi I. Imp. mandatum, in principum nostrorum cancellariis, vernacule exarari coeperunt.

positionem praefatur, promittitque filio — *se impofterum nec castra, nec vrbes, nec prouincias, nec subditos nec Principatum venditurum, commodaturum, oppignoraturum, aut, traditurum, contra ipsius voluntatem.* Vnanimiter simul firmiterque sese consentiisse, declarat Albertus, vt Vasallis suis fidelibus, Comiti de Schwartzburg, caeterisque, omnes suas munitiones castra et vrbes in manus traderet, vt plenam haberent potestatem, easdem filiis eius Friderico et Diezemanno exhibendi, si ipse in praemissis, fidem frangeret. Sic enim sonant litterae illae, quoad verba huc spectantia — *Wie haben Vnserm Sune Friderichen in trewen gelobet, daz wie binnen Vort nicht in unse hus, noch Vnser stete, noch Vnse Lande, noch unse Lute, noch unse Vurstentum, verkauffe, versetze, Vorlie, noch vorgebe solle wider sinen Willen. Vsz eine ganze stetikeit, sie wie eintrechtliche ze rate worden daz wie unsen getrewen Luten, Graven Gunthern von Schwartzborch — alle unse Vesten, hus und stete geantwortet haben — — also daz sie ganze Gewalt haben die Vesten unsen Kindern — — zu antworten, ob wie brechen an diesen stucken, also hie beschrieben stet — etc.* — Scriptae sunt hae litterae Isenaci die Sabati ante Laurentii festum qui tunc quintus erat Augusti Anno cccccxc. Deinde A. 1379. Fridericus, Balthasarus et Guilielmus Landgrauii Thuringiae et Marchiones Misniae, Friderici Admorsii, ex filio Friderico Senero nepotes, conuenerunt y). Es soll auch keiner in keinerley Weise keinerley Guth noch Schloß, noch Renthe, noch nichts nicht, klein noch groses verkauffen, vergeben noch versetzen. Noch kein Angefehl, noch unser selbst Guth nicht verleihen ohne unser aller dreyer guten Willen und Wissen, noch das kein Macht haben zu thun — Balthasarus

y) LVNIG R. A. P. sp. Cont. II. p. 191. n. 17.

farus deinde et Guilielmus, vnitis iterum prouinciis, pacta mutuae successionis inierunt, simulque statuerunt: *Doch daß er (Balthasarus) Uns (Wilhelmo) noch wir ihm unser Fürstenthumb Land, Schloß, Stete, Landschaft noch Leute in keine Weise — mit Versetzung noch sonst in keine Weise entfrembten, noch entwenden soll ohne allerley Arglist und Gefehrde z).* Nouioribus temporibus, inter Electorem Fridericum Placidum et Guilielmum eius fratrem Saxoniae Ducem A. 1448. conuenit: *ne ditiones bonaque auita - alienentur a).* Sic quoque Ioh. Georgius I. Sax. Elector in suo testamento de A. 1551 constituit: *Unsere nachgelassene Lande sollen sie weder trennen noch theilen, viel weniger außer unvermeidlicher hoechster Noth oder genugsam erheblichen Vrsachen, ohne der Herren Brüder Vorwissen etwas wichtiges davon verpfaenden, verkauffen oder sonst alieniren b).* In testamento Mauriti Ducis Saxo Numburgensis de A. 1681. c) alienatio terrarum quoque interdicitur — *Wir verbiethen auch hiermit unserm Sohn und Successoren ausdrücklichen die Alienation unserer Aemter, und fürstlicher eigenthümlicher Gütther, Regalien und Gerechtigkeiten c).*

Inter serenissimos Ernesti pii descendentes A. 1680. conuentum est: — *daß keiner befugt seyn solle icht was von seinen Aembtern und Intraden, Rechten oder Gerechtigkeiten, unter was Vorwandes auch geschehe, zu veraeußern, oder zu verpfaenden,*

E 2

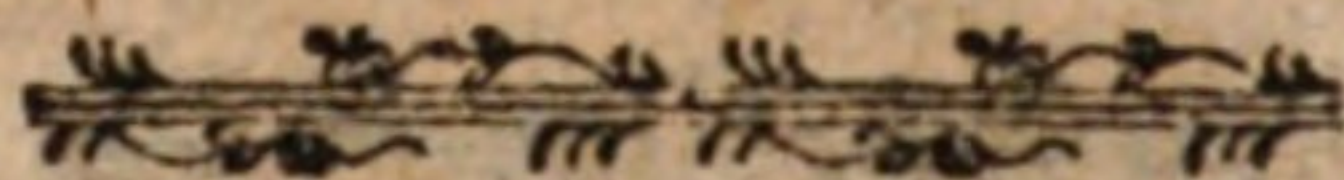
oder

z) LVNIG R. A. l. c. N. XVIII.

a) LVNIG P. sp. Cont. III. p. 230.

b) FRISEN Corp. iur. dom. P. VI. p. 7. LVNIG P. sp. Abtb. IV. p. 175
GLAFEY Kern der Geschichte von Sachsen, sub Nr. IX. Beyl. p. 1315

c) LVNIG P. sp. Cont. II. p. 640.

oder sonst zu beschweren — — Solte aber je aus erheblichen Ursachen, und zu unvermeidlicher Noth, ein Anlehen auf ein gewisses Stück aufzunehmen seyn, soll solches, auf Freund-Brüderliche Communication mit brüderl. Consens geschehen, und dieser über 20, 000 Rthlr. nicht ertheilet werden d). Simili modo Iohanne Ernesto, Ioh. Georgio, et Bernhardo, Sax. Ducibus, lineae Isenacens. et Vinariens. Anno 1672 d. 25 Iulii de terrarum diuisione, conuenientibus, conuentum est inter caetera, *ne extra necessitatis casum fieret alienatio e)*, et Iohannes Georgius Dux Saxo Isenac. in testamento A. 1685, condito quoque statuit: *Vnserm aelteren Sobne soll keinesweges erlaubt seyn — ohne Vorwissen unsers jüngern Sobns, und aller dessen männlicher Nachkommen — — über 12000 Rthlr. aufzunehmen — — noch vielweniger aber das geringste ohne Wissen und Willen dero Brüder und Gevettern erblich zu veraeußern f)*. Iohanne Wilhelmo, vltimo lineae Ienensis Saxoniae Duce, mortuo, Guilielmus-Ernestus, Dux Vinariensis, et Ioh. Georgius Dux Isenacensis An. *ciōiōcxcī* pacto conuenerunt de non alienandis bonis hereditariis — *Wollen wir unsere Fürstenthume und Lande, ohne vorhergebende Communication keinesweges mit Schulden beschweren, vielweniger jemahls verschreiben, verpfänden, oder wiederkauffs Weise überlassen, am allerwenigsten aber ein und ander Stück gar davon alieniren — — g)*.

§. XIX.

d) LVNIG P. sp. C II. p. 616. et GLAFEY l. c. Reyl. XIII. p. 1496.

e) LAVBN Beleuchtung des in Abtrittsachen des Ienaischen Regier. Hauses gesprochenen Hallischen Vrtels. p. 104.

f) LVNIG P. sp. Abth. IV. p. 211.

g) Recessum vide ap. LVNIG l. c. p. 680. §. 21.

§. XIX.

Brandenburgic.

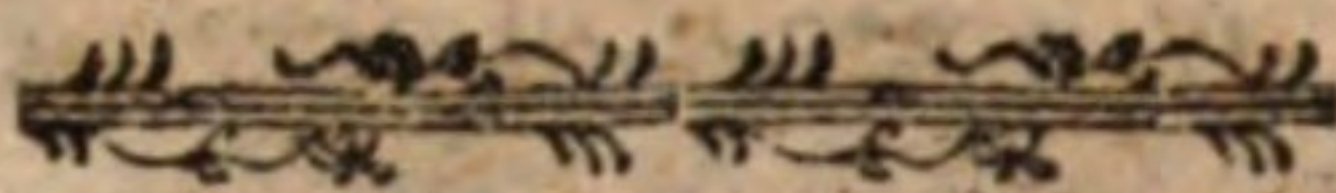
Albertus Achilles Elector Brandenburgicus, Friderici VI. Burggrauii Norimbergensis, primi suae gentis Brandenburgici Electoris filius, filiis consentientibus Anno 1473. sic disposuit: *Wir ordnen meynen setzen und wollen auch, daß keiner unser Söhn, noch ihrers keines Erben, von den obgenanten unsern Landen, Leuthen, Schlossen, Städten oder ihren Zubebörungen, nach andern, das sie von uns ererben, nichts von keinerley vergeben, oder uff Faelle, noch zun Vrtbet, versetzen, und verkaufen sollen, bey den obgedachten Pflichten. Sie sollen das auch weder samt noch sonderlich kein Macht haben zu thun, in keine Weiß, was sie aber zu den Landen bringen, oder daß sie von angefaellen zustunde, mit denselben mögen sie handeln nach alter löblicher Gewohnheit b).* Quae constitutio, ab Imperatore Friderico III. confirmata, in omnibus fere sequentibus, serenissimae Brandenburgicae gentis, familiae legibus, fuit renouata. Sic enim statuit *pactum Geranien-* se i) de Anno 1599 et 1603 — *Nachdem auch in Churfürst Alberti Achillis disposition unter andern verordnet, daß kein regierender Herr von Land und Leuthen, Schloeffern, oder Guttern ichtwas zu vergeben, oder zur Vbrthat zu versetzen oder zu verkauffen — — Macht haben soll — lassen es gleichfalls dabey billig beruben. Eandemque dispositionem quoque in testamento Electoris Friderici Guilielmi de Anno*

E 3

1664

b) Extat haec dispositio in scripto quod A. 1778. prodiit sub titulo: *Betrachtungen über die Successions Ordnungen in den Brandenburgischen Fürstenthümern im Fränkischen Kreise* — in Appendice documentorum,

i) Quod etiam in scripto citato reperitur, et praeterea in LVNIGII Arch. Imp. Forts. Cont. II, p. 45. sub Brandenburg.

1664 k) vt et in pacto domus de A. 1688 repetitam invenimus, quocirca de fideicommisso in serenissima Brandenburgica gente obtinente, plane dubitari nequit l).

§. XX.

Brunouicens.

Magnus pius, Ottonis Pueri, primi Brunouicensis Ducis nepos, Anno 1355 disposuit m) quod nulla terrarum diuisio, nec prouinciarum ad Ducatum Brunouic. et Luneburg. pertinentium, alienatio, unquam fieret. Simili modo Fridericus, Bernhardus, Henricus et Otto, fratres, Duces Brunouicenses, Magni Torquati Brunouicensium Ducis filii, Anno 1374 quidem conuenerunt, vt Fridericus, tanquam primogenitus, solus imperii summam gerat, simul tamen statuerunt — *Aver Sloette, Staede, Land und Lüde der Herschop tho Brunswick enscholl he nicht verkopen noch verlutben, ane Willen unnd Vullbordt syner Broeder und der Mannschop und Staede in der Herschop tho Brunswick n).* Idemque fratres et Anno 1394. conuenerunt o), *Ocken schulen we nene Schloete Staede, noch Lande edder Lude vorsetten edder vorlaten vryen edder eigenen unser ein, an der andern Willen edder Volbort.* In testamento Iulii Brunovic, et Luneb. Ducis de A. 1582, a Rudol-

k) LVNIG l. c. Forts. Cont. II. p. 132.

l) cf. Rechtsgegr. Preuss. Eigenth. auf Jaegerndorff etc. Cap. III. §. 1. locumque extractum ap. Moser im Tract. von der Teutsch. Reichstän- de Lande Lib. I. C. XVIII. p. 732.

m) dispositionem vide ap. ERATH in conspectu histor. Brunsvig, Luneb. etc. p. 22. seq.

n) cf. ERATH l. c.

o) LVNIG Forts. Cont. II. Suppl. ad Braunschw. Luneb. p. 1014.

Rudolpho II. Imp. confirmato, sancitum inuenimus, quod filio successori nullam terrarum partem, alienare liceret — *Vnser Nachfolger soll nicht einiges unsers Fürstenthumbs Cloester, oder Herrschafft, Schloesser, Häuser, Staedte Dörffer, Gerichte — noch andere ansehnliche Stücke und Cammergüther verpfänden, verkauffen, oder veralieniren p).* Similque modo, et Georgius Dux. B. et L. in testamento A. 1641 condito omnem oppignorationem, aut terrarum alienationem interdixit q).

§. XXI.

Fideicommissum Austriacum.

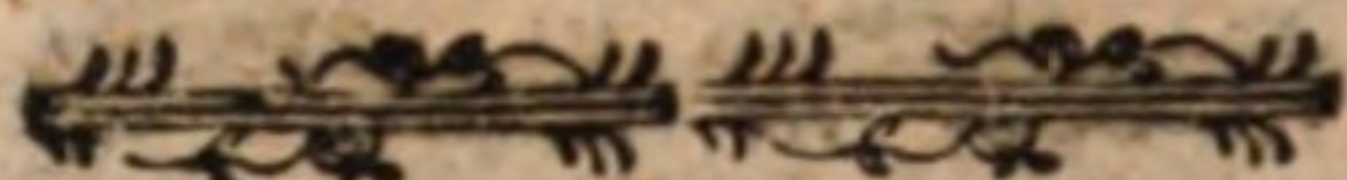
Ferdinandus I. R. Imp. in dispositione de A. 1554. a. d. 25 Febr. constituit, quod nulla Austriacarum terrarum alienatio, sine consensu omnium Archiducum vnquam fieret. Sic enim statuit ille: — *Wann nun aber kundt und wissent ist, daß durch unfürsichtige Particulaer Trennungen und Hingebung grose Koenigreiche und Fürstenthumb geschwaecht, und in Abnahme kommen, darumb unsere Loebliche Vor-Eltern in ihren Ordnungen Unsers Hauses Oestreichs Burg, Staedt — — ohne ihr aller gemaines Wissens Willen und Raeth gaenzlich verbothen und abgestellt haben — — So haben wir für Nutz und nothwendig bedacht — zu verordnen und zu besaetzen, wie wir dann hiemit bestaendig setzen, ordnen und wollen, daß unserer geliebten Soehne keiner von unseren, und unseres Haufs Oesterreichs Fürstenthumben, Landen und Herrschafften, die sie durch unsern tödtlichen Abgang, als obsteht, erlangen werden, kein ansehnlich Stück erblich verschencken noch hingeben sollen müssen — — r).*

§. XXII.

p) LVNIG Forts. d. II. Cont. p. 286.

q) LVNIG P. sp. Abth. V. p. 117. §. 24.

r) Extat celeberrima illa Ferdinandi I. dispositio in der vorlaeufigen Beantwortung der sogenannten gründlichen Ausführung, derer dem Chur-Hausse

§. XXII.

Fideicommiss. Anhaltinum et Badense.

In domo Anhaltina alienationes per pactum diuisionis et confraternitatis de Anno MDCIII prohibentur s). Simili modo etiam in seren. Badens. domo fideicommisso familiae terrae sunt subjectae r).

§. XXIII.

Fideic. Hassiacum.

Philippus Magnanimus Hassiae Landgravius in testamento A. 1562 alienationes terrarum interdixit; verbis: *Es ist auch unser vaetterliche Verordnung und treuer Rath, dass sie keine Staette, Schloesser und Doerffer erblich wollen hinweg geben, noch verkauffen, dann wo sie das thaeten würde das Land dadurch geschmaclert u).* In pacto vnionis de Anno 1568, Wilhelmus Ludouicus Philippus et Georgius Hassiae Landgrauii conuenerunt — dass keiner von seinen anererbten Schlossen, Staetten, Aembter, Dorffern — etwas erblich verkauffen, verschencken, zu Lehn ansetzen, vertauschen, oder auch in andere Wege alieniren, und veraeußern soll, oder mag — — In allewege aber soll unser keiner oder unser Nachkommen keiner, keinem Koenig, Fürsten oder Reichs-Stadt, etwas ohne unser, oder unser

Hausse Bayern zustehender Erb-Folgs, und sonstiger Ansprüche auf die von weyl. K. Ferdin. I. besessene Erb Koenigreiche und Laender. (Wien 1742.) Nr. XXXVII. Beyl. vbi verba extracta, p.65. inueniuntur.

s) quod exhibet LVNIG Cons. II. Fortif. p. 128.

r) De quo cf. perill. MOSERI Famil. Staats-Recht T. II. C. XIX. §. II. p. 1196.

u) LVNIG Fort. d. II. Cons. p. 784.

unser aller Vorwissen, und saemtliche schriftliche und urkundliche Bewilligung auftragen, versetzen, verpfänden, verkauffen, oder in andere Wege überlassen v).

§. XXIV.

Hohenzollernanum.

In pacto de A. 1695. inter Serenissimum Brandenburg. Electorem, atque Principes Comitesque Hohenzollernanenses conuenit. — Dafs von — Hohenzollerischen Fürstenthum, Graf und Herrschaften, allen liegenden Gütern, Rechten und Gerechtigkeiten, sie seyen gleich ererbt, oder sonst allewege erlangt, auch sonst genannt, wie sie wollen, ganz und gar nichts erblich solle verkauft oder durch Donation, Testament — verrückt, vereusert, und von obhanden gebracht oder beschwehrt werden. Da aber hierwieder sich etwas ereignen solle, so solle dasselbe vor nichtig und kraftlos, gehalten und geachtet werden. Allermassen denn dasselbe hiermit cassirt, und vernichtet wird, auch denen Fürsten von Hohenzollern, und dero Nachkommen, oder so dieselben es nicht koennten, oder wollten dem Durchl. Hauße Brandenburg allemahl freystehen solle, dergleichen veraeusserte Güter zu revociren w).

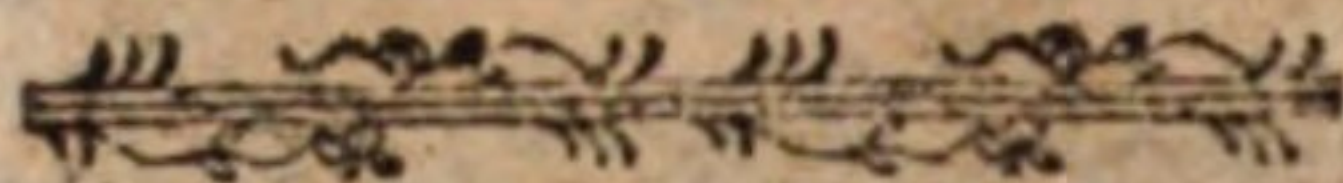
§. XXV.

Fideicommissa Holsatica.

Christianus II. Rex Daniae eiusque fratres Iohannes et Adolphus Duces Slesuicenses A. 1544. pactum inierunt, in quo statutum inuenimus — Im Fall so unter uns Broedern ichts was von unsern Landen,

v) LVNIG l. c. p. 794. cf. quoque de hoc fideicommissio B. de CRAMER Opusc. Suppl. p. 675. seq.

w) cf. LVNIG Spicil. Seculare T. I. p. 349.

Landen, tho verpanden, tho versetten oder tho verköpende einer wil-
lens, wollen wy, und in Krafft dießes Breves unwederroplichen ver-
pflichtet hebbet dat wy solkis, idt sey wat idt wolle, klein oder grot, kei-
nen Fremben tho kopen laten, oder verkoepen wollen — x). In Io-
hannis Adolphi Holfatiae Ducis inter liberos dispositione de dato
Gottorp. d. 9. Ian. 1608 y) ius primogeniturae quidem introduci-
tur, simul tamen disponitur — Dargegen soll der erstgebohrne re-
gierende Herr nicht Macht haben, zum Nachtheil — seiner Successoren —
seine altvaetterlichen Güter zu verkauffen, oder in andere Wege zu alie-
niren, sondern soviel moeglich dieselben zu mehrren beflissen seyn.

§. XXVI.

Fideicommissa Megapolitana.

Per pactum inter Adolphum Fridericum, et Iohannem Albertum
Duces Megapol. Iohannis IV filios d. 9. Iul. 1611 zu Vahrenholz con-
nientum est — Die Tisch Guter als ein unfehlbar wesentlich Erhaltung
unserer Fürstenthümer, sollen und wollen wir nicht alieniren und ver-
aeusern, sondern Vns und unsern Nachkommen zum Besten und Gedeyen,
bey Vns behalten und conseruiren — z). In Adolphi Friderici Duc.
Meg. Suerinensis testamento A. 1654 condito, fideicommissa-
ria dispositio, quoad Ducatum Megapolitanum continetur, verbis:
Vnsere — von uns erfessene und — auf uns geerbte Lande Mecklen-
burg sollen beysammen gelassen — nicht zertrennt, verausert — oder in
ander Wege zerrissen, auch ausser dem aeusersten Nothfall nicht verpfæn-
det und beschweert, sondern vielmehr dahin gesehen werden, wie durch
ordentliche zu recht bestaendige Mittel etwas herzugebracht und gebef-
fert werde. Excipiuntur tamen Ducatus Ratzeburg. et Suerinens. —
Iedoch sollen darunter die beyden Fürstenthümer, Schwerin und Ratze-
burg

x) LVNIG Forts. Cont. II. p. 36.

y) LVNIG l. c. p. 56. 57.

z) LVNIG C. II. F. I. p. 1043, et KLÜVER P. III. Stück. II. p. 18.

burg nicht mit gemeynt seyn a). Utque haec Adolphi Friderici dispositio eo maiorem vim acciperet, plura deinde Duc. Megap. inierunt pacta, contenta huius testamenti confirmantia. Quo etiam pertinet conuentio illa, a. 1755 inter seren. Dom. Megapol. — Sverinens. et Strelitzens. celebrata, in qua sub nr. 28 dispositio adducta, expresse confirmatur b).

§. XXVII.

N a s s o u i c u m.

In pacto successionis Philippi, Ludouici, et Iohannis Comit. Nassouiae d. A. 1491. fideicommissum constituitur — *Wir Grafen obgemelt, und unser Erben sollen und wollen auch unser Schlosse — nicht versuuffern oder in Ewigkeit entpfremden c).* Eademque fideicommissaria dispositio in Iohannis Senioris Com. Nassouiae testamento a. 1597 condito d) vt et in pacto de A. 1607, repetita inuenitur e).

§. XXVIII.

Fideic. Princip. Salmens. Rbingrafiorumque.

Vi pactorum familiae Rheingrafio: de Annis 1514, 1520 1696 et 1695. fideicommissum introductum est, et verba quidem pacti de A. 1695 sic sonant. *So viel die Aufrichtung des vorhabenden erneuerten, und ausführl. Pacti familiae anbetrifft, da soll zwar desselben wegen, zum förderlichsten eine Zusammenkunft gehalten, und solches zu stande gebracht werden; inzwischen bleibt es billig dabey,*

F 2

dass

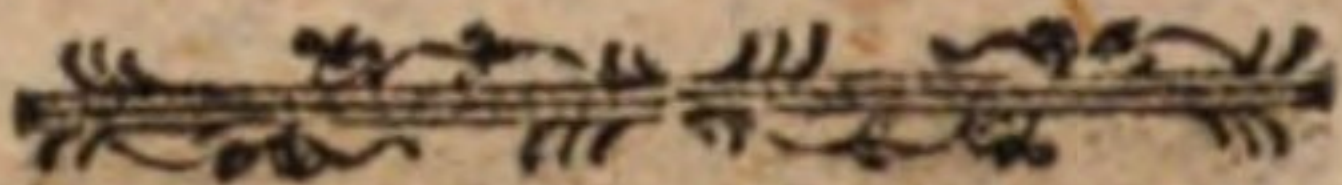
a) LVNIG Cont. II. Forts. I.

b) Extat haec conuentio in FABRI Staatskanzley, T. CXI. p. 147.

c) LVNIG Spicil. Sec. T. I. p. 646.

d) LVNIG l.c. p. 654.

e) ID. Suppl. ulter. zu einigen Fürstl. Hausern p. 13. §. 23.

dass von allen und jeden Herrschafften, Laendern und Gefaellen — keine ohne consens und ausdrückl. Einwillig. aller Agnaten nicht versetzt, verkauft, verfestirt oder sonst veralienirt werden soll f).

§. XXIX.

S c h w a r t z b u r g i c.

A. 1489 Guntherus Senior et Iunior. Comites de Schwartzb. conuenerunt g). Es soll der Herrschafft nichts vergeben, verpfänden oder verkauft werden, es geschehe denn mit gemelter Grafen von Schwartzb. Wissen und Willen. Sic quoque A. 1713. Principes de Schwartzb. conuenerunt — Dass wir alle und jede unsere habenden Lande und Leute, worunter wir auch die von unsern Voreltern erworbene unbewegliche Allodial-Stücke verstanden wissen wollen — unzerrissen, und unzertrennt samt und sonders bey einander behalten, und davon nichts ausserhalb diesen Hause veraeusern alieniren, oder verpfänden — wollen.

§. XXX.

W u r t e m b e r g i c u m.

A. 1482. Comites de Wurtemberg conuenerunt — Dass der regierende Herr nichts von Land und Leuten weggeben, versetzen noch verkaufen solle, ohne der andern Herren von Wurtenb. Willen h). Eadem dispositio quoque in Ludouici D. Wurtemb. testamento de A. 1587 inuenitur, et in pacto de A. 1617 i) terrarum alienatio quoque prohibetur k).

§. XXXI.

f) Extat laudatum pactum in Deduct. — Gründl. Ausführl. etc. Beylage sub Lit. A. A. p. 99.

g) LVNIG Abth. VI. p. 293.

h) MOSER von der Rstaende Lande p. 234.

i) LVNIG Cont. II. Forts. p. 745.

k) MOSER c. I. qui etiam p. 228. reliqua pacta exhibet cf. quoque HOFFMANN de Fideic. Seren. gent. Württemberg Tub. 1769. 4.

§. XXXI.

Fideic. Comit. de Bentheim.

A. 1681. Comites Ioann. Adolphus et Fridericus Mauritius de Bentheim Tecklenburg conuenerunt ne ditiones, bonaque auita alienentur. — versprechen auch — dass nichts (de bonis) weiter zu versetzen, zu verschencken oder zu verkauffen, es geschehe dann mit des andern Vorwissen und Einwilligung, andernfalls alle sothane Verschlimmerungen, Donationes, Versetz- und Veraeuserungen nun alsdann, und dann als nun für null und nichtig gehalten werden sollen l).

§. XXXII.

Comit. de Castell.

In vnione Comitum, Conradi, Henrici, et Georgii Henrici de Castell. de A. 1560 statuitur — es soll forthin keinem Grafen von Castell einig liegend Guth es sey Lehen oder eigen — erblich nicht verkauffen, verpfaenden, verheisen, verschaffen, oder einigen andern Weg wie der erdacht werden moechte — ver~~ka~~fern — m). Quae dispositio deinde ab Imperatoribus Ferdinando I. A. 1562. et Maximil. II. A. 1566 fuit confirmata n).

§. XXXIII.

De Fideicommissis Comitum de Erpach et de Fugger conferendus est MOSER von der T. Reichs-Staende Lande p. 235. et im Famil. Staatsr. T. II. C. XIX. p. 1201.

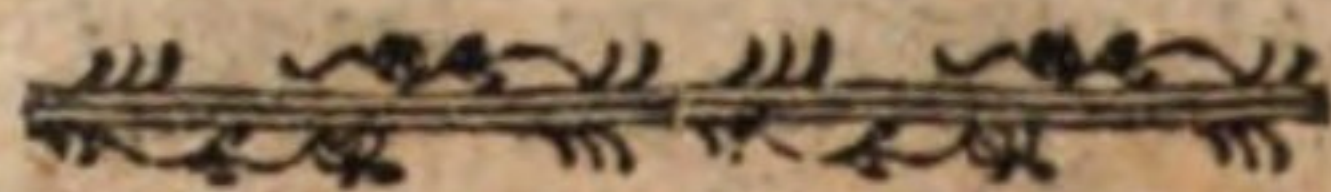
F 3

§. XXXIV.

l) LVNIG Abth. VI. p. 12.

m) IDEM Spicil. Sec. T. I. nr. XXXVII. p. 78.

n) IDEM l. c. nr. XXXIV. et XXXV.

§. XXXIV.

H a n o u i c u m.

Fridericus Casimir. Iohann. Philipp. et Iohan. Reinhard Comites Hanov. in pacto familiae de non alienando de A. 1659 constituerunt — *daß keiner hinfüro ohne dem andern die Macht und Gewalt haben solle, von altvaeterlichen Stammgüthern, Land, Leuten Vnterthanen, Elecken oder Dorffschaften viel oder wenig künfftig zu verkaufen, zu versetzen oder in andere Wege — wegzugeben — o).*

§. XXXV.

H o h e n l o i c u m.

Comites Hohenloici in vnione hereditaria A. 1511 inita, alienationem terrarum interdixerunt, nisi consensus omnium ad alienationem accedat. Quae constitutio A. 1609 repetita vice, ab omnibus qui tunc erant Hohenloic. Comitibus fuit confirmata.

§. XXXVI.

K o e n i g s e c k.

A. 1588. Vlricus, Marquardus, Bertholdus et Georgius Barones a Koenigseck conuenerunt — *daß nun hinfüra zu keiner Zeith nimmermehr von den berührten ererbten, und unsern innhabenden Graf und Herrschaften - - weder durch uns, unsere Erben und Nachkommen für und für, so lange gemelte unsere Agnation, Nahme und Stamm wehrt, außer der Familie - - ganz und gar nicht veraendert, verkaufft noch veraeuffert werden - moegen p).* A Rudolpho II, Imp. A. 1589, confirmata, et a Leopoldo Wilh. Franc. Anton. et Ant. Eusebio Comitibus a Koenigseck a. 1681. renouata est haec dispositio q).

§. XXXV.

o) LVNIG Abth. VI. p. 535.

p) LVNIG Spicil. Sec. T. I. p. 349.

q) IDEM l. c. p. 356. et 379.

§. XXXVII.

Fideic. Comit. a Leiningen — Westenburg.

Inter Reinhardum et Georgium Comites a Leiningen in pacto diuisionis de A. 1557. conuenit — daß keiner etwas von seinem zugetheilten Theil zu verkauffen, noch zu beschweren gar mit Nichten Macht haben soll r). Renouata est fideicommissaria haecce dispositio in pactis de A. 1567 et 1614 — omniaque pacta Comitum a Leiningen Westenburg de A. 1557. 1567. 1612. 1614. ab Imperatore Ferdinando III. A. 1640. confirmata sunt s).

§. XXXVIII.

Limburgicum.

A. 1476. Comites de Limburg conuenerunt, ne bonae conditionesque alienentur. Confirmata fuit haec dispositio, statutumque A. 1604 — daß die - - ererbte und erlangte Herrschaften — bey uns und unsern Erben in guten Wohlstand zu erhalten, daselbe — nit zu beschweren, zu verpfänden, zu versetzen, oder zu alieniren — — t).

§. XXXIX.

Fideicom. Comit. de Lippe.

A. 1621. Simon, Otto et Philipp Comites von der Lippe conuenerunt — daß alle und jede — Dispositiones, Donationes, Alienationes und Vermachungen wie die seyn und Nahmen haben müßten — nun oder künftig keinesweges gültig und zulässig, sondern gäntzlich cassirt, todt, verboten, und - nichtig seyn sollen. Quae prohibita bonor. alienatio in pacto de A. 1667. §. 16. confirmata fuit u).

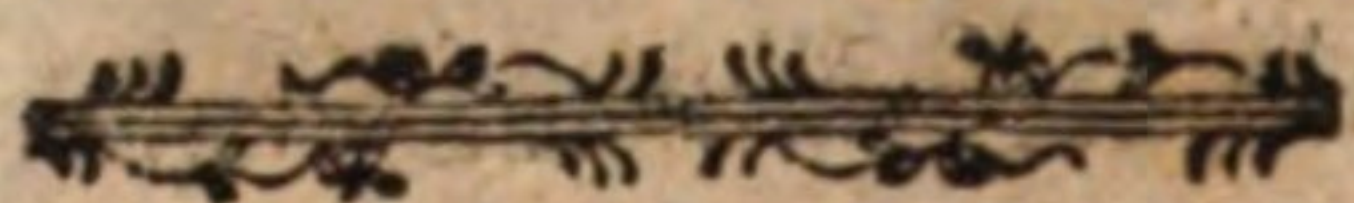
§. XL.

r) IDEM l. c. p. 433.

s) IDEM p. 453.

t) LVNIG l. c. p. 498. §. II.

u) IDEM Abtheil. VI, p. 560. et p. 563.

§. XL.

Mannsfeldense.

In pacto Comitum de Mannsfeld, juramento firmato de A. 1520. constitutum inuenimus — *Es soll keiner seinen Antheil an Schlosse und Thale Mannsfeld samt ihren Zubehoerungen, an den Staedten - - weggeben, verkauffen, versetzen, oder in andere Wege - anwerden - - v)* Simili modo et A. 1546. b. Luthero arbitro Comites de Mannsfeld conuenerunt, quod nullus eorum — *in keinerley Weise etwas von den vorgemeldten und andern Güttern Ihrer Herrschafft - nichts entwenden wollen w).*

§. XLI.

Oettingense.

A. 1495. Wolfgangus, Iohannes et Ioachimus Comit. de Oettingen pactum inierunt *de non alienandis et oppignorandis familiae bonis x).* Eodem modo A. 1522. omnes qui tum erant Oettingenses Comites pro se, suisque heredibus et successoribus perpetuum familiae pactum inierunt, atque statuerunt *ut omnes terrarum alienationes illicitae atque prohibitae esse debeant y).*

§. XLII.

Fideic. Comit. Ruthenor.

In pacto familiae Comit. Ruthenor. de A. 1668. constitutum est — *kein Herr soll seine Herrschafft Land und Leute - andern als*

v) LVNIG *Abth.* VI. p. 121.w) IDEM *l. c.* p. 128.x) quod vna cum Max. I. Imp. confirmatione extat ap. LVNIG *Cont.* II. *Forts.* III. p. 625.y) vide die Oettingische Erbvereinigung de A. 1522. apud WERNHER *Select. Actor. relat. Relat.* I. sub. B, ubi verba huc spectantia *Art. VI* inueniuntur.

als einen Pfandschilling *cum pacto Antichretico*, oder sonst, zu dessen-
würrklichen Besitz und Nutznießung, oder uff einen Wiederkauff einräu-
men und übergeben — vielweniger erblichen verkauffen oder alieniren z).

§. XLIII.

S a y n e n s i u m.

A. 1437. Diedericus et Gerhardus Comites de Sayn con-
venerunt — dat wie die vorgenandte Graffschafft und Herschafft un-
sere vaederliche und moederliche Erben — in keine Weise nit versetzen,
verkauffen, verpfänden vergiftigen noch beschweren sollen a). Idem
quoque statuerunt Ioannes et Sebastian Comites Saynenses A.
1555. b) repetitaque vice in pacto *Vnionis Comitum de Sayn et*
Wittgenstein de A. 1607. idem confirmatum fuit c).

§. XLIV.

S o l m e n s i u m.

In diuisione Comitum de Solms de A. 1541 quam Maximil.
II. Imp. a. 1573. confirmavit, conuentum est — Was jeglichen
von allen Graffschaffen — zu Theil worden dasselbe soll jedes Theil,
oder seine Erben, sondern des andern Theils Wissen und Verwilligung
nicht veraeußern, versetzen, verkauffen — d). In vnione a.
1578. a Rudolpho Imp. confirmata itidem cautum, ne alienen-
tur terrae ditionesue e).

§. XLV.

z) LVNIG *Spicil. Sec. T. I. p. 930.*

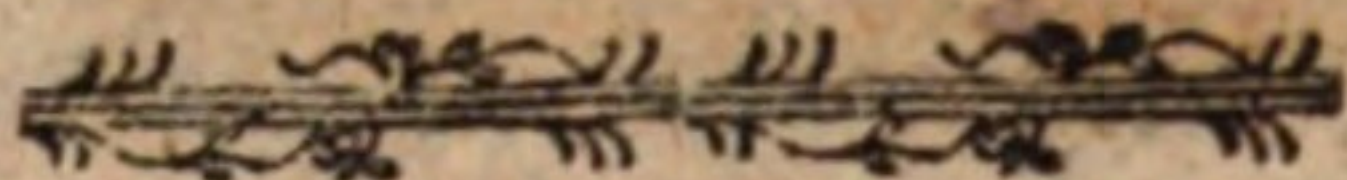
a) LVNIG *P. spec. Cont. II. unter Grafen und Herren p. 406.*

b) IDEM *l. c.*

c) IDEM *Abth. VI. p. 424.*

d) LVNIG *Abth. VI. p. 310.*

e) SPEIDEL *voce aufgetragen Lehen, et LVNIG l. c. p. 313.*

§. XLV.

Stollbergensium. Waldeckensium.

De fideicommisso Comit. de Stollberg quoniam Perill. MOSERVS jam egit, non est, vt multa proferamus f).

Inter Philippi Comit. de Waldeck filios et heredes A. 1575 conuenit — — daß keiner — von seinen zugetheilten Haeusern, Aemptern, Hoefen — oder Gütern, ohne des andern ausdrücklich Bewilligung, verkauffen, oder sonst — erblich verwenden moege g).

§. XLVI.

Fideicommissa Comitum de Wied et de Ysenburg.

A. 1613 Comites de Wied conuenerunt, daß die anererbte Lande und Leuthe — in keine Wege aus dem Stamm sollen verausert sondern je und alle Wege dabey gelassen und erhalten werden, immassen denn diß vor ein ewiges Gesetze, Statutum auch pactum reale geachtet und gehalten werden soll. Eadem dispositio et in pacto de A. 1692 repetita est. A. 1371 Eberhardus et Henricus Comites de Ysenburg statuerunt, — daß keines unser egegenante Erbe - Guth nimmermehr in keines Fürsten Gewalt, mit Verkauff, mit Versatz mit Gabe — kommen moege — h). Ludouicus Comes de Ysenburg in testamento A. 1488 condito idem disposuit i) atque in conuentioni-

f) cf. MOSER Famil. Staats-Recht T. II. C. XIX. p. 1215.

g) LVNIG Abth. VI. p. 375.

h) LVNIG Spicil. Sec. p. 1591.

i) IDEM Supplem. zur Viten Abth. p. 609.

tionibus Comitum de Ysenburg de A. 1518 et 1594 k) eandem dispositionem repetitam inuenimus l).

§. XLVII.

Definitio fideicommissorum familiar. illustr. eorumque diuisiones.

Ex eis quae in anteced. §§phis tradidi, colligere licet, quod sub fideicommissis familiarum illustrium *bona* sint intelligenda, *quae in communi, totius familiae, dominio constituta, a possessore restituenda sunt iis, qui sunt de familia.* Simili modo ex dictis facile, spero, apparebit, quod fideicommissa vel *conventionalia* sint vel *testamentaria*, prout nimirum eorum alienatio, aut conuentione quadam, aut testamento est interdicta. Duobus hisce fideicommissorum speciebus ICti m) tertiam addunt, statuuntque, etiam *sola consuetudine* fideicommissa constitui posse. Quae res iterum ex perverso illo Ictorum erga peregrina iura amore, atque patriorum iurium ignorantia, est deducenda. Cum enim ICti, Romani iuris principiis imbuti, viderent, in quibusdam, praesertim illustribus familiis, bonorum auitorum alienationem esse illicitam; nec tamen pactis aut testamentis alienationem prohibitam esse, anim-

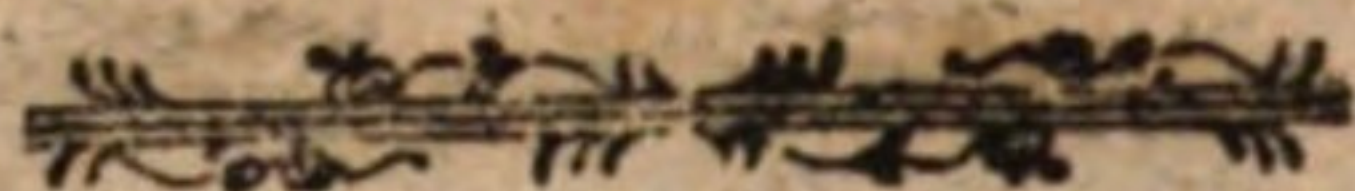
G 2

aduer-

k) IDEM p. 611.

l) De familiis Comitum de ISENBURG WIED et RVNCKEL splendidum prodiit atque magnificum opus, sub Rubro: — *Geslechtsregister der uralten deutschen Reichstaendischen Haeuser, Isenburg, Wied und Runkel samt einer Nachricht von deren theils ehabin besessenen, theils noch besitzenden Landen, und darinnen von den aeltesten bis in die neuesten Zeiten hergebrachte Erbfolg-Ordnung, aus archivalischen Vrkunden und glaubwürdigen Geschichtsbreibern.* Mannheim 1775. fol. In quo Documenta sub Nr. CCXLVI. p. 300. atque sub Nr. CCXI. p. 254. fideicommissarias in se continent dispositiones.

m) cf. KNIPSCHILD de fideic. famliar. nobil. C. VI. p. 148. nr. 74. seq.

aduerterent; speciem illam bonorum, cuius alienatio nec con-
 uentione, nec testamento est interdicta, quaeque nihilominus
 alienari nequit, *fideicommissum consuetudine introductum* no-
 minauerunt. Licet igitur illa, *fideicommissorum consuetudine*
 introductorum, denominatio, nec ex iure Romano, quippe
 quod vltimam semper voluntatem ad fideicommissum consti-
 tuendum requirit, nec ex iure patrio, defendi queat; res ta-
 men ipsa fundamento destituta esse haud videtur. Fieri enim
 potest, vt familia quaedam illustris, auctorum bonorum anti-
 qua iura, inuiolata seruauerit, nec vllam horum bonorum
 alienationem admiserit, nulla caeterum conuentione, aut testa-
 mentaria dispositione, accedente. Quod si contigerit, non
 sine ratione dici poterit, familiam illam antiqua patria iura
consuetudine conseruasse, sicque in familia illa, alienationem
 bonorum auctorum, *vi consuetudinis* esse illicitam.

C A P. II.

DE BONORVM FIDEICOMMISSO AFFECTO- RVM, SI ALIENATA SVNT, REVOCATIONE.

§. XLVIII.

Quale ius competat fiduciario aequae ac fideicommissario?

Haecenus de origine fideicommissorum in Germania actum
 fuit, jam vt etiam de eorum effectu, de *prohibita* nimirum
 eorum *alienatione*, et alienatorum *reuocatione* agamus, insti-
 tuti ratio postulat. In quo vt ordine procedamus, ante omnia
 curate definiendum est, quale sit illud ius, quod fiduciario,
 aequae ac fideicommissario in bonis familiae fideicommissio af-
 fectis

fectis competat? Et primo quidem, si rem ex Romanorum principiiis aestumamus, iurisprudencia anteiustiniana fideicommissariis ius solum personale tribuit. Sic enim PAVLLVS n). *Ius omne fideicommissi non in vindicatione, sed in petitione consistit.* Si igitur fiduciarius contra fidem in se positam, rem fideicommisso obnoxiam alienauerat, contra tertium quidem malae fidei possessorem missio in bona decerni, minime vero contra eum, qui fideicommissum ignorans, rem comparaue- rat, missio peti poterat, sed sola persecutio extraordinaria personalis contra fiduciarium locum habebat o). Quia vero quaestio, an bona an mala fide tertius rem comparauerit, in- extricabiles saepe lites excitaret, Iustinianus in rem missionem abrogauit p), omnibusque fideicommissariis, siue vniuersale siue singulare sit fideicommissum, praeter actiones personales, etiam reales, vindicationem nempe, et actionem Seruianam vtilem seu hypothecariam, per nouam anno 529. publicatam tribuit constitutionem q), quam deinde anno 531. rursus con- firmavit, his verbis: r) *Nemo itaque, heres, ea quae per le- gatum vel pure vel sub certo die relicta sunt, vel quae restitui aliis disposita sunt, vel substitutioni supposita, secundum ve- terem dispositionem putet in posterum alienanda, vel pignoris, vel hypothecae titulo adsignanda, vel mancipia manumittenda: sed sciat hoc quod alienum est, non ei licere, utpote sui pa- trimonii existens, alieno iuri applicare: quia satis absurdum est, et irrationabile, rem quam in suis bonis pure non possidet,*

G 3

eam

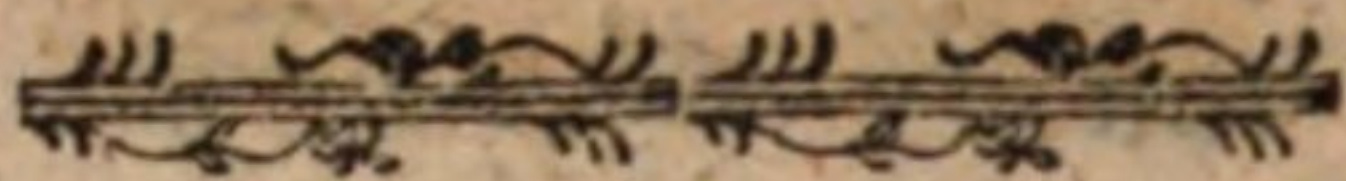
n) receptae sentent. lib. IV. tit. I. §. 18. adde L. 16. communia de legatis.

o) PAVLLVS recept. sentent. lib. IV. tit. I. §. 15. VLPIANVS tit. 25. §. 12.

p) L. 1. et 3. §. 2. C. communia de legatis.

q) L. 1. C. eodem.

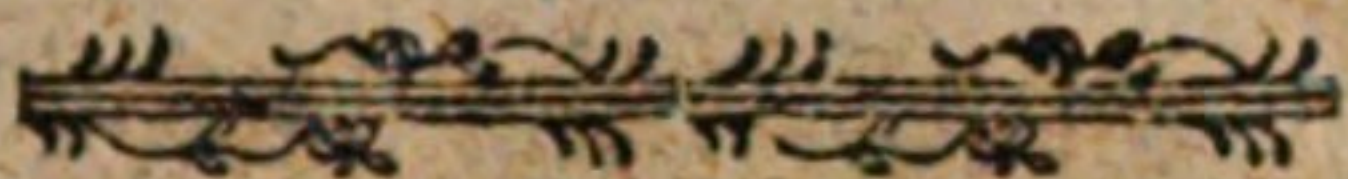
r) L. 3. §. 2, et 3. C. eod.

*eam ad alios posse transferre, vel hypothecae, pignorisue nomine obligare, vel manumittere, et alienam spem decipere. Sin autem sub conditione, vel sub incerta die fuerit relictum legatum vel fideicommissum vniuersitatis, vel speciale, vel substitutione vel restitutione: melius quidem faciet, si et in his casibus caueat ab omni venditione, vel hypotheca, ne se grauioribus oneribus euictionis nomine supponat. Si autem avaritiae cupidine propter spem conditionis minime implendae, ad venditionem vel hypothecam prosiluerit: sciat quod conditione impleta, ab initio causa in irritum deuocetur: et sic intelligenda est, quasi nec scripta, nec penitus fuerit celebrata: ut nec usucapio, nec longi temporis praescriptio contra legatarium, vel fideicommissarium procedat. Quod similiter obtinere censemus in huiusmodi legatis siue pure, siue sub die certo, siue sub conditione siue sub incerta die relictis sint. Sed in his omnibus casibus legatario quidem, vel fideicommissario omnis licentia pateat rem vindicare, et sibi adsignare, nullo obstaculo ei a detentatoribus opponendo — „ Noua haec Iustiani dispositio optime conuenit naturae fideicommissorum, praesertim eorum, qui sunt familiae. Huiusmodi enim fideicommissa, ea constituuntur intentione, eaque sub lege acquiruntur, ut bona fideicommisso onerata in familia conseruentur, omnibusque, qui sunt de familia, in illis ius sit quaesitum. Inde bona fideicommisso familiae affecta non soli fiduciario, sed integrae familiae sunt relictis, eorumque *dominium naturale*, omnibus qui sunt de familia *commune* competit, *ciuile* vero *dominium*, quod in exercitio, iure utendi, fruendi et rei possessione consistit, *fidei est commissum fiduciarii* s). Simile quod obseruamus in dominio, quod marito competit in re dotali uxoris. Idem principium, quod nimirum bona auita, quae*

hodie

s) PEREZ ad Codicem Tit. Comm. de legat. n. 4.

hodie fideicommissorum formam induerunt, sint integrae familiae communia, seruarunt *maiores nostri*; quod non solum ex firmissimo successionis Germanicae fundamento, communionem nempe bonorum (. V.) sed etiam ex consensu agnatorum ad alienationem bonorum auctorum necessario, colligere licet (§. III. seqq.).

§. XLIX.

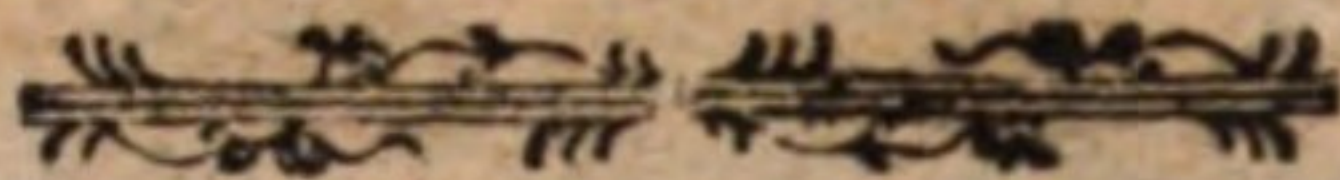
Alienatio bonorum fideicommisso obnoxiorum est prohibita.

Sunt igitur bona fideicommisso familiae onerata, in communi totius familiae dominio et suo tempore iis, quos ordo ad successionem vocat, restitui debent. Inde huiusmodi bona, tam ex ipsa fideicommissi natura, quam ex voluntate fideicommittentis atque ex lege, quae iis dicta est, restitutionis, sunt inalienabilia. *Non enim licet, quod alienum est, utpote sui patrimonii existens, alieno iuri applicare; quia satis absurdum est, et irrationabile, rem quam quis in suis bonis pure non possidet eam ad alios posse transferre, et alienam spem decipere t).* Quam ob rem lex in totum prohibet, ne res, quae restitutione grauatae sunt, alienentur, aut obligentur, sed cum sua qualitate ambulent: neue firmum maneret quicquid gestum fuerit sed ad eum redeat, cui quod detur praeceptum est u). Hinc prohibitio alienationis, fideicommisso ex sua inest natura v), sicque perinde est, an illa a fideicommisso constituyente, dispositione expresse fuerit adiecta, an non. Semper enim mens atque intentio eorum, qui

t) Sunt verba L. 3. §. 2. C. communia de legat.

u) Nou. XXXIX, princ.

v) Hinc est quod alienationem plane contra naturam fideic. famil. esse asserunt DECIANVS, Vol. V. Conf. 52, nr. 5. et TORRE de success. ab intest. Lib. III, c. II, n. 31.

qui fideicommissa constituunt familiae, ea est, ut bona in familia conferuentur; quo ipso omnis alienatio, quippe quae huic fini aduersatur; est interdicta. Sub prohibitionem vero alienationis non solum illi actus, qui ad dominii translationem tendunt, veluti *venditio*, *permutatio*, *datio in dotem*, vel in *solutum*, alique similes: sed quoque illi, quibus alteri ius in re, veluti *hypotheca*, vel *pignoris ius*, conceditur, aut iuri competenti renunciatur, veluti *manumissio*, et *seruitutis remissio*, prohibiti censentur *w)*, quod vel ipsa verba legis (§.XLVIII.) adducta docent.

§. L.

Alienatio est ipso iure nulla.

Sicuti vero, quae contra legis prohibitionem fiunt, regulariter sunt nulla: ita quoque leges, rerum fideicommissorum adfectarum alienationem, quippe quae legi repugnat, declarant nullam, eamque in irritum reuocari, et infirmari iubent *x)*. Inde cum nulla sit alienatio rerum fideicommissarum, sequitur, ut nec dominium, nec aliud ius reale transeat in eum, cum quo fiduciarius de transferendo dominio, vel iure reali contraxit. Potius fideicommissario, suum, quod illi leges tribuunt, manet dominium; ut cuius res alienatas reuocare, seu vindicare potest a quolibet earum detentore, cui leges obstaculum vindicanti opponere non permittunt *y)*.

§. LI.

Quod etiam in fideicommissio conuentionali locum habet.

Equidem ea, quae in antecedentibus paragraphis de prohibita fideicommissorum alienatione, alienatorumque vindicatione

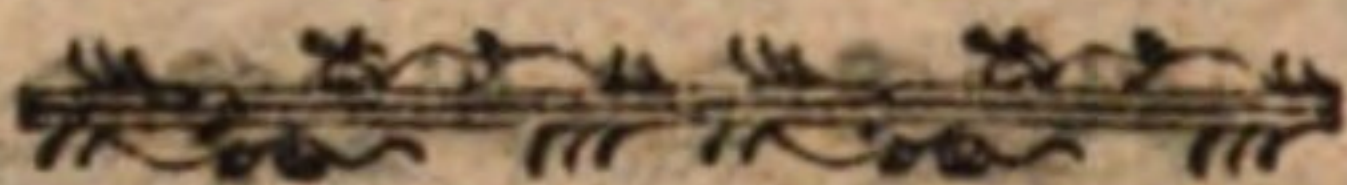
w) L. 7. de rebus alien. non alienand.

x) L. 3. §. 2. C. communia de legatis ubi: causa in irritum deuocetur
Nov. 39. pr. ibi — apud quemcunque fuerint, non manere firme —.

y) per leges anteced. nota citatas.

tione diximus, Icti ad fideicommissa per ultimam voluntatem relicta restringunt, in fideicommissis vero conventionalibus, per alienationem a fiduciario factam, dominii translationem non impediri, remque alienatam a tertio vindicari non posse, sed fideicommissario solummodo aduersus alienantem actionem personalem ad interresse, siue rei aestimationem competere, asserunt. Nec ratione eorum sententia destituta videtur. Pacta enim non rem, sed paciscentium tantum personas, eorumque heredes adficiunt, sicque actionem tantum personalem producant. Nihilominus tamen, contraria mihi arridet sententia. Iustinianus enim ius antiquum, quo personalem solummodo actionem producebat fideicommissum, abrogauit, et fideicommissario ex fideicommisso purum, ex conditionato conditionatum tribuit dominium, simulque fiduciarium pro tali declarauit, qui alienum possidet, cui non licet, quod alienum est, utpote sui patrimonii existens, alieno applicare (§. XLVIII.) Potius res cum onere, quod illi inhaeret, fideicommissi nempe, in quemlibet possessorem transire, et redire debet ad illum, cui quod detur per fideicommissum praeceptum est 2). Nec obstat, quod legislator forsitan de fideicommissis per ultimam voluntatem constitutis, solum cogitauerit. Nam dispositio, quae in generali nititur ratione, etiam generaliter applicari potest. Iustinianus autem generaliter ex generali disponit ratione, quod bona, quae restitui aliis disposita vel substitutioni supposita sunt, non debeant alienari, quia aliena sunt, et pure non sunt in bonis possessoris; simul quoque fideicommissario dominium, alienatorumque rerum fideicommissariarum vindicatio conceditur. Inde cum apud nos, fideicommissa conventionalia, Romanis

2) Nouell. 39. princ.

manis non satis cognita, usu seruentur, iura quae in fideicommissis statuunt Romanorum leges, conuentionalibus denegari nequeunt. Eadem in conuentionalibus, quae in testamentariis fideicommissis, obtinet ratio. Fiduciarius, siue testamentarius sit, siue conuentionalis rem traditam accipit, et acquirit ea sub lege, ne alienet, sed iis, qui sunt de familia, relinquat vel restituat. Potest et per conuentionem dominium ea lege transferri, ut illud sit penes omnes, qui sunt de familia, vnus vero ex his gaudeat dominio ciuili, id est restricta disponendi facultate cum iure possidendi et utendi fruendi. Manifestissimum quoque est, in traditionibus rerum, quomodocunque pactum sit, valere *a)*; et pactis alienationem interdici, sicque dominii translationem impediri posse *b)*, statuunt leges. Inde cum in fideicommissis familiae, fideicommittens integrae familiae rem tradat, sicque dominium penes totam sit familiam, fiduciarius conuentionalis aequae ac testamentarius possidet alienum, nec eius dominium, quia bona suo tempore restitui debent, est purum, — Et haecce principia, quod nimirum bona, fideicommisso familiae onerata, sint in dominio familiae, et a fiduciario pure non possideantur, multo magis apud nos, praesertim inter illustres, locum habent. Illustres enim antiquorum patriae iurium, splendori familiae conseruando inserviientium, semper fuerunt et adhuc sunt tenacissimi. Iam vero ex doctrina iuris patrii antiqui, bona avita, in communi dominio omnium ab acquirente descendendum esse, credebantur (§. V.), et absque consensu eorum, qui ab acquirente descendebant, alienari non poterant (§. III. seqq.), sicque ex sua natura restitutioni erant obnoxia (§. VIII.). Hinc conuentiones, quae alienationem huius-

a) L. 48. D. de pactis.

b) L. 7. C. de rebus alienis non alienandis.

iusmodi bonorum prohibent, non tam fideicommissa constituunt, quam enixam voluntatem, antiqua patria cura, contra Ictorum Romanensium ausum, firmandi, produnt, ita ut bona illa, non ut antea, qua auita, sed qua fideicommissa, conseruarentur familiae. Quam ob rem solum nomen mutatum, effectus idem permanfit, et quae ante peregrinorum iurium receptionem in bonis auitis iura, contra quemlibet eorum detentorem competebant, iis mutato nomine absque iniuria denegari nequeunt. Hoc exigit conseruatio familiarum illustrium, quaeque huic coniuncta est salus Germanicarum prouinciarum. Inde quoque ICTi, qui principiis iuris Romani insistentes, ex fideicommissis conuentionalibus actionem solummodo personalem admittunt, excipere solent, fideicommissa in illustrium familiis constituta, de quibus, quod actiones producant reales, affirmant c).

§. LII.

Certis tamen in casibus alienatio fideicommissorum permittitur.

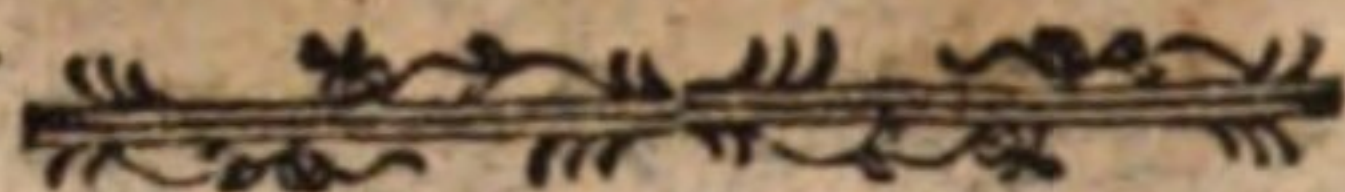
Quamuis vero bona fideicommisso affecta, in regula alienari nequeant, ICTi tamen varias tradunt causas, ab quas alienatio bonorum fideicommissariorum fieri potest. Longum, et a proposito alienum foret omnem earum seriem d), co-

H 2

piose

c) STRYCK *de iure successoris in reuocandis bonis familiae* §. 30. BETSIVE *de pactis famil. illustr. cap. 4. §. 5.*

d) Referunt e.g. Doctores ad hasce causas, *causam dotis*. cf. KNIPPSCHILD *de fideic. fam. nob.* n. 234. p. 571. *alimenta liberorum*. v. ID. n. 310. p. 523. *urgens aēs alienum*; caeterasque, quas lubens hic praetereo, quum ex his sufficienter iam constet, nos plurimas fideicommissi alienandi causas, peregrinis iuribus receptis debere.

piose producere; sufficiat potius mihi, duas tantum ex earum agmine, quae solae iuris Germanici principiis conuenire videntur, adduxisse; de quibus §§phis sequentibus jam mihi sermo erit e).

§. LIII.

An alienatio bonor. fideicommisso affector. procedat consensu familiae accedente?

Anceps admodum et in vtramque partem in foro aequae, ac a Ictis disputata, nimirum, jam succedit quaestio, annon alienatio fideicommissorum valeat, si consensus eorum, quorum interest accedat? Inter eos, qui de fideicommissis, eorumque licita vel illicita alienatione scripta fecere, alii affirmatiuam assumunt, negatiue alii f) respondent, quidam silentio rem plane praetereunt. Ego quidem ipse, si dicendum, quod verum, non possum quin eorum sententiae calculum album adjiciam qui putant, omnibus de familia consentientibus, alienationem bonorum fideicommisso affectorum, vtique procedere. Veris nimirum iuris Germanici principiis, sanaeque rationi hancce sententiam conuenire puto, ita, vt consensum eorum, in quorum fauorem fideicommissum constitutum est, praecipuam, in iure Germanico fundatam, causam credam, ob quam alienatio fideicommissi rite, legitimeque fieri possit. Nec tamen eodem modo procedam, ac reliqui, qui de hac materia

e) Copiose de reliquis agunt: KNIPPSCHILD Cap. XI. n. 216. sqq. PEGRINVS de fideic. Art. XL. n. 18. ROTERMUND de fideicommisso et quatenus res eodem affectae alienari possint S. IV. § 3. THIELLEN de restitutione hereditatis fideicommissariae. Thes. 48. p. 51. WILDVOGEL de fideic. familiar nobil. conuentional. Cap. III. §. III. p. 45. BERGER O. I. L. II. T. IV. p. 427. n. II.

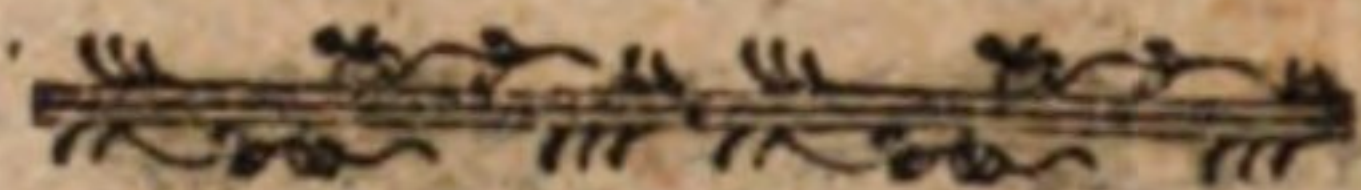
f) e. g. HERTEL de alienatione fideicommissor. famil. vel omnibus etiam de ea consentientibus, illicita §. 28. seq.

materia scripsere; neque easdem proferam rationes, quibus illi ad corroborandam sententiam, vti sunt, omnia ex Romanorum legibus decedentes g). Inquiram in iuris patrii principia, ex iisque hancce quaestionem totam germanicam decidere, operam nauabo. — Ipsa fideicommissorum nostrorum natura, fortissimum nobis suppeditat ad probandam sententiam argumentum. Nullam enim aliam ob causam constituuntur fideicommissa, quam vt iuris Germanici scita, contra iuris Romani irrumpentem impetum conseruentur; ideoque hereditariorum bonorum antiqua iura, in fideicommissis nostris locum inueniunt. Videamus igitur, an auita bona consensu heredum alienari potuerint? et hoc probato nullum amplius supererit dubium, etiam fideicommissa nostra consensu eorum, quorum interest, rite, legitimeque alienari posse. Iam vero (§. III. sq.) probatum dedi, ex Germanorum moribus alienandi facultatem quoad bona auita in eo restrictam fuisse, *vt ad eam liberorum et agnatorum consensus requisitus fuerit*. Sine consensu igitur liberorum agnatorumque nulla fieri poterat auitorum bonorum alienatio. Iam vero si consensus ille accederet? Si omnes, quibus in hisce bonis ex persona primi acquirentis ius erat quaesitum, alienationi consensum praeberent? Tunc alienationem omnino fieri potuisse, ego quidem putarem. Non absolute enim leges Germanorum, alienationem bonorum auitorum prohibent, sed statuunt solum *ne absque heredum consensu* illa fiat. Hac igitur sub conditione alienationem permittunt, illaque adimpleta, bona auita rite alienari poterant. Nec defunt alienationum, bonorum hereditariorum, heredibus consentientibus factarum, exempla, et diplomata

H 3

supra

g) Sed ius Romanum quoque non improbat alienationem fideicommissorum, consensu eorum, quorum interest, factam L. II. C. de fideicommissis Nov. 159. c. 3.

supra adducta (§. IV.) satis nostrum probant assertum. Quum igitur *bona auita* cum consensu heredum in extraneos transmitti potuerint, nullam video rationem, cur non idem etiam de *fideicommissis*, quibus paria cum auitis bonis iura sunt, dicendum sit? Accedit et hoc, quod fieri adeo non possit, ut omnis alienationis potestas eis, qui sunt de familia adimatur. In eum enim familia incidere potest statum, ubi fideicommissum ipsi plane inutile sit, et ubi bonorum fideicommisso affectorum conseruatio insignem ipsi inferret calamitatem. Ponamus enim casum, familia ad inopiam dilabatur — exigunt solutionem creditores, occasio sese offert, bona fideicommisso obnoxia, secunda fortuna vendendi — consentiunt omnes qui sunt de familia in alienationem, — quid tunc? Fini profecto fideicommissorum contrariaretur, potestatem fideicommissum alienandi, hoc in casu denegare illis qui sunt de familia. — Consistit enim finis ille, in conseruatione splendoris familiae; splendor vero familiae adducto in casu aliter sustineri non potest, nisi bona vendantur, quum eorum conseruatio, familiae exitio foret. Aliud adhuc sententiae meae adjicio argumentum fortissimum. Constituuntur nimirum fideicommissa familiae, siue pactis hoc fiat, siue vltima voluntate, in fauorem eorum qui sunt de familia, ut scilicet bona, integra in acquirentis familia conseruentur, atque illius posteris iisdem vtantur *b)*. Sed quis est,

b) In fauorem posterorum, fideicommissa constitui, tam certum est quam quod certissimum; ut nimirum illi, bonis hisce maiorem sibi conciliarent et auctoritatem, et potentiam:

— — — — — *omnis enim res*
 „ *Virtus, fama, decus, divina, humanaque pulchris*
 „ *Diuitiis parens; quas qui construxerit, ille*
 „ *Clarus erit, fortis, iustus, sapiens etiam et rex,*
 „ *Et quicquid volet* — — —

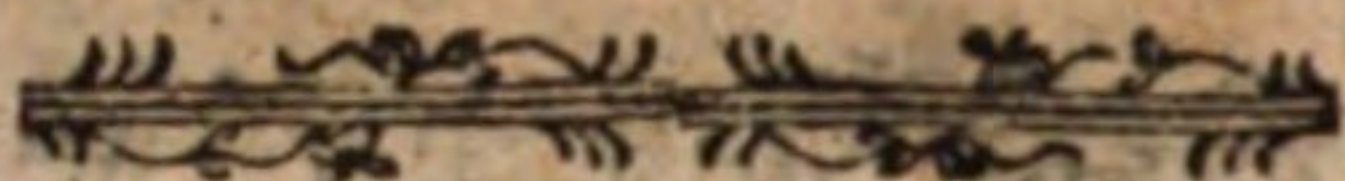
— HORATIUS Satyr. III. Lib. II. p. m. 187.

est quem fugit, quemlibet fauori pro se introducto renunciare, neminique inuito emolumentum aliquod obtrudi posse? Iam si omnes, in quorum fauorem fideicommissum est introductum huic fauori renunciant, plane non video, cur hoc in casu alienationem irritam declarare velis i). — Per se tamen patet, non proximiorum solum in eiusmodi bonis successorum, sed et in remotioribus gradibus constitutorum, qui spem habent consequendi aliquando fideicommissi, consensum necessarium esse. Alias enim regula aequitatis salua manet, quod alteri per alterum iniqua conditio non possit inferri, et quod per consequens proximiores quidem, qui consensum praestiterunt, sibi praeiudicium crearent, minime autem aliis non consentientibus k). — Et sic quidem sententiam, *bona fideicommisso subiecta, consensu, familiae, id est, omnium eorum qui ius habent succedendi in bonis familiae, rite alienari posse*, probatam puto: superest tamen alia adhuc magni momenti quaestio, *utrum scilicet consensus omnium de familia,*

i) Equidem *Vir iste magni nominis FRIDERICVS BEHMERS* in nouo iure controverso T. I. Obf. L. p. 328. casum profert, in quo non obstante omnium de familia, in tollendum fideicommissum, consensu, diuisio massae fideicommissariae per 4. sententias conformes fuit interdicta. Sed parum exinde contra nostram sententiam effici poterit; singularis enim sibi aderat ratio, diuisionem massae fideicommissariae prohibens. Non enim in fauorem consentientium tunc viuentium fideicommissum erat constitutum, sed posterorum potius in fauorem, quibus igitur heredes fideicommittentis, tunc viuentes, atque in alienationem consentientes praeiudicare nil poterant.

k) PEREGRINVS de fideicommissis Art. 52. n. 94. GALLVS de except. P. 2. tit. 4. except. 26. n. 68. INTRIGLIOL de subst. Cent. 3. qu. 73. n. 131. KNIPPSCHILD de fideic. fam. nob. Cap. XI. p. 609. STRYCK de cautel. testam. c. 21. membr. 1. §. 12. ID. de iure successor. in reuocand. bonis famil. §. 34.

milia, tempore alienationis viuentium, etiam iis praeiudicet, qui tempore illo nondum nati consensum declarare haud potuerunt, utrum vero illi alienationem deinde impugnare, bonaque alienata reuocare possint? de qua nobis deinde adhuc erit agendum.

§. LIV.

Vltimus suae gentis fideicommissaria bona licite alienat.

Alteram causam, ab quam alienatio fideicommissi familiae rite liciteque fieri potest, habeo, quando omnes de familia quibus fideicommissum relictum est, extincti sunt. Tunc enim vltimus fideicommissi possessor, bona quae fidei ipsius sunt commissa, libere in extraneos tam per vltimam voluntatem, quam per pacta inter vivos transferre potest (1). Cessat enim hoc in casu ratio prohibita alienationis, familiae nimirum conseruatio, et sic ipsa alienationis prohibitio.

§. LV.

Fideicommissa illustrium ad effectum agendi contra tertium nec confirmatione Caesarea nec publicatione indigent.

Quum vero ratione communis dominii et vindicationis paria sint iura fideicommissorum testamentariorum et conuentionalium, (§. LI.), eamque ob rem vtriusque generis fideicommissa

(1) Conueniunt in eo: PETRA de fideicommissis quaest. 8. num. 512. IASON Conf. 164. lib. 4. DECIAN. Conf. 132. n. 1. NATTA Conf. 470. nr. 3. et 5. lib. 2. MOLINA de Hispan. primogen. lib. 1. c. 4. nr. 1. et cap. 8. num. 24. TVSCH Conclus. 233. nr. 38. et num. 70. PEREGRINVS de fideicommiss. Art. 14. nr. 50. et art. 52. nr. 2. FVSARIVS de fideic. subst. quaest. 551. nr. 1. KNIPPSCHILD de fideic. fam. nobil. Cap. XI. n. 440. cf. quoque SAM. FRID. WILLEMBERG de iure vltimi suae gentis. Ged. 1733. len. 1735.

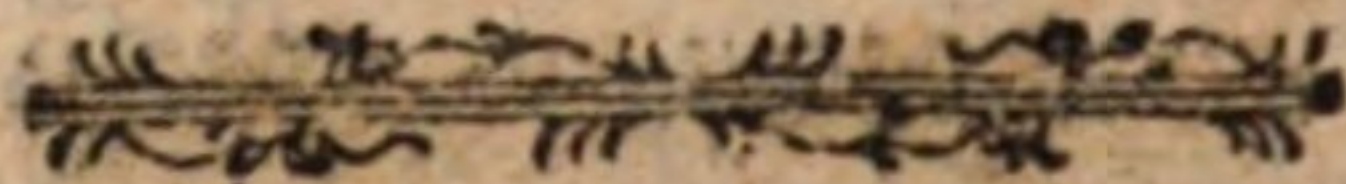
missa contra tertium suos producant effectus, quaestio oritur, an eiusmodi testamenta et conventiones, quibus fideicommissa constituuntur, ad effectum agendi contra tertium Imperatoris indigeant confirmatione. Nos eorum accedimus sententiae, qui negatiuam probant. Testamenta enim sine imperantis confirmatione valere, suosque effectus reales, vindicationem nempe, et actionem hypothecariam contra tertium producere, nemo, nisi qui leges supra (§. XLVIII.) adductas ignorat, negabit. Pacta quoque familiarum illustrium, et proinde etiam fideicommissa conventionalia, quae nec legibus imperii absolute praeceptivis contrariantur, nec iura domini directi laedunt, confirmationem necessario haud requirere, vel ipsa *capitulatio Caesarea* confirmat, *m)*, vi cuius eiusmodi pacta non solum pro validis declarantur, sed quoque imperator, eorum productionem, utque confirmationem impetrent illustres, exigere nequit. Nec dubitari potest, quin illustres bona familiae communia per conventionem, licet nulla accesserit traditio, quippe quam hoc casu nequidem ius Romanum requirit *n)*, efficere possint, et ex constituto dominio communi, quod in fideicommissis familiae illustris locum habet, vindicatio contra tertium competat. Quamvis vero fideicommissa conventionalia confirmatione Caesarea non indigeant, quibusdam tamen ICtis *o)* necessarium videtur, ut huiusmodi pacta ad publici notitiam producantur, quia, si hoc non fieret, illi, qui ex ignorantia

bona

m) *Artic. I. §. 9. et Art. XI. §. 2. Nec auctoritate probatissimorum Iurisconsultorum nostra destituitur sententia: Perill. PÜTTER auserlesene Rechtsfaelle T. II. P. I. p. 47. sqq. HARPPECHT de fideic. convent. §. 20. ibique allegati auctores.*

n) *L. 1. et 2. D. pro socio.*

o) *Perill, 1. 1. MOSER famil. Staatsrecht, cap. XIX. §. 54.*

bona fide cum possessore contrahunt, deciperentur. Ast publicatio pactorum, quae familiae fideicommissum constituunt, necessaria haud videtur. Leges enim nullibi eam necessariam esse, sanciunt, sed indistincte bonorum fideicommissariorum, si alienata sunt, vindicationem permittunt; siue contrahens eorum qualitatem sciuerit, siue eam ignorauerit. Nec contrahens sub praetextu, quod deceptus fuerit, restitutionem vindicanti denegare potest, quia leges expresse jubent, ut nullum vindicanti a detentatore obstaculum opponatur^{p)} et exceptio doli contra decipientem, non vero contra tertium, qui doli non est particeps, prodest. Dolum vero haud participat familia, quae pacta sua non vult publici iuris fieri. Potius qui contrahit non est, vel saltem non esse debet ignarus conditionis eius, cum quo contrahit^{q)}. Hinc culpa non caret, qui contrahit cum eo, cuius conditionem ignorat, et damnum quod sentit, ipse, non tertius sentire debet^{r)}. Nec objici potest, quod ignorantia horum pactorum non publicatorum haud raro inuincibilis esse queat. Nam antiquissimis temporibus bona illustrium auita naturam fideicommissorum habuerunt (§. VIII.) et in omnibus fere illustrium familiis adhuc hodie habent. Hoc quilibet facile scire potest, sicque contrahens in naturam bonorum, de quibus contrahit, sollicite inquirere et si certitudinem habere non potuerit, a contractu desistere debuisset. Quod si non fecit, damnum sua sentit culpa.

§. LVI.

Reuocant illi, qui sunt vocati, et potissimum descendentes a fideicommittente.

Bona autem fideicommissa affecta, si alienata sunt, reuocare, seu potius vindicare possunt omnes, qui ad successionem,

^{p)} L. 3. §. 3. C. communia de legatis.

^{q)} L. 19. D. de Reg. iuris.

^{r)} L. 203. de R. I.

nem, testamento, vel conuentione sunt vocati; quales in familiae fideicommisso proprie sunt masculi a constituyente descendentes. Hi enim familiae nomine proprie censentur comprehensi s) nisi forsan voluntas fideicommittentis ad vltiores agnatos, et ad feminas se extenderit, aut bona fideicommisso onerata sint auita, ex quorum natura agnatis ab acquirente descendantibus ius succedendi est quaesitum. Equidem Iustinianus ad fideicommissum familiae relictum, vbi nulla specialis personarum mentio facta est, non solum propinquos, sed et, iis deficientibus, generum et nurum, immo gradatim libertos vocari, constituit t) et Modestinus u) statuit, post eos, qui a testatore nominati sunt ad fideicommissa familiae, vocari omnes, qui ex defuncti nomine fuerint eo tempore, quo moreretur, et qui ex his primo gradu procreati sint. Verum enim vero haec ad Germanorum fideicommissa commode applicari nequeunt. Germani enim familiae iura, nec libertis, nec nurui et genero, nec nomini tribuerunt: potius ex identitate sanguinis, et potissimum ex descendentia ab acquirente ius adspirandi ad familiae fideicommissa aestimabant v).

§. LVII.

An ipse alienans fideicommissum alienatum reuocare possit?

An vero ipse alienans bona fideicommisso obnoxia, reuocare queat? disputatur. Et affirmatiue quidem respondendum esse videri posset, dum alienatio, rei alienari prohibita nulla sit; illeque qui actum nullum facit, de ipsius nullitate

I 2

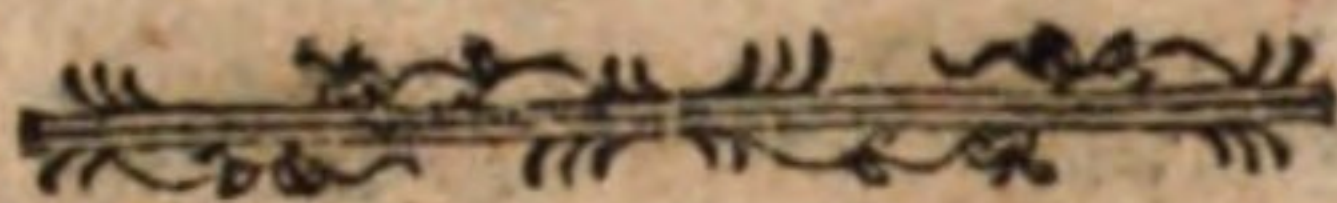
agere,

s) L. 195. §. 1. de verbor. signif.

t) L. 5. C. de verbor. signif.

u) L. 32. §. 6. de legatis. 2.

v) Perill. PÜTTER Rechtsfaelle T.I. P. I. Resp. XI.

agere, eundemque reuocare possit w). Nihilo tamen minus hocce ius reuocandi alienatori non competere, ego quidem putarem. Ille enim qui rem fideicommissio affectam sciens alienat, iuri in re illa ipsi competenti, renunciare videtur; quicunque vero semel iuri suo renunciat, deinde iura repetere non potest. Praeterea quoque nemini ex illicito suo facto actio acquiritur. Nec obstant in contrarium prolata, quippe quae eatenus tantum procedunt, quando alius non adest, qui alienationem nulliter factam reuocare valeat, sed solum ille, in cuius fauorem alienatio prohibita fuit, vel illius heres. Hoc enim in casu lex ab aduersariis prolata, sancit, etiam ipsi alienatori, alienationem impugnare, licere. Aliter vero res sese habet, quando alienatione, aliorum quoque in fauorem, prohibita, alii supersunt, qui eandem reuocare possunt, tunc is qui alienauit, eam reuocare non potest, sed alii vltiores, qui nec alienauerunt, nec alienationi consenserunt x).

§. LVIII.

Reuocant tamen liberi alienatoris.

Quamuis vero ipse alienator, fideicommissaria bona reuocare nequeat, eius tamen liberis ius reuocandi denegari non potest. Equidem pro ratione dubitandi affertur, quod filius, praesertim si heres sit patris, facta parentis praestare debeat, ideoque alienationem ab eo factam impugnare non possit.

w) Arg. L. 7. C. de Agricol. et censuris. Quam ob causam etiam permulti statuunt, rem feudalem, vel fideicommissio subiectam, seu alias alienari prohibitam, vendentem, eiusdem rei alienationem reuocare posse. Ipse Perill. MOSERVS in *Tractat. von d. R. St. Lande* Lib. I. Cap. 19. §. 5. p. 254. ipsi alienatori protestatem tribuit, rem alienatam, reuocandi.

x) L. 77. §. 27. de legatis. 2.

possit. Hoc tamen non obstante, ego quidem filio, ius reuocandi omnino tribuo; neque distinctionem facio, vtrum patris alienatoris sit heres, nec ne. Constituta enim sunt fideicommissa familiae ad conseruationem splendoris familiae. Hinc cuilibet de familia ius competit alienata reuocandi, quod etiam filiis alienatoris, quippe qui sunt de familia, denegari nequit. Nec obstat, quod filius factus sit patris heres, quia heres eatenus solum facta defuncti praestat, quatenus in eius iura succedit. Nunquam vero in fideicommissis in ius vltimi possessoris succeditur, sed competit cuilibet de familia ius succedendi ex constitutione primi instituentis; quocirca etiam ad facta antecessoris praestanda neutiquam est obligatus. Bene vero filius *heres* patris, ad pretii restitutionem tenetur, prout iudicauit camera imperialis apud de CRAMER y) Minime tamen reuocare potest alienationem filius, qui in alienationem consensit. Si igitur filio sciente et consentiente pater alienauit, filius, quippe qui ex consensu obligatur, alienationem impugnare, atque fideicommissum reuocare, non potest.

§. LIX.

An liberi, qui tempore alienationis nondum nati consensum declarare haud potuerunt, alienatum fideicommissum reuocare queant?

Succedit jam quaestio a Ictis disputata, vtrum consensus omnium tempore alienationis viuentium agnatorum in alienationem fideicommissi, caeteris quoque praeiudicet, qui tempore illo nondum nati consentire non potuerunt, ita, vt hi similiter a iure reuocandi excludantur? Et dici sane non pot-

I 3

est,

y) *Observat. iuris vniuersi*, T. I. obs. 3. §. 7. et 8.

est, quem mirum in modum Doctores, in decidenda hac quaestione inter se dissentiant; aliis proinde ius illud reuocandi, liberis agnatisque post alienationem natis, tribuentibus 2), aliis id ipsum illis denegantibus 4). Summorum in hac materia dissentientium auctoritas, tam magni apud me momenti fuit, vt cui assentirem, diu dubitauerim. Remoto vero omnium partium studio; comparatisque vtriusque partis argumentis, tandem inueni, sententiam eorum, qui statuunt, consensum omnium viuentium de familia, in alienationem, iis praeiudicare, qui post alienationem demum nati consentire haud potuerunt, cum veris patrii iuris principiis conuenire. Non dubitavi igitur horum opinioni accedere. En rationes quibus sententiam meam corroborari statuo. — Ante omnia quidem in mentem lectorum vt reuocem, necesse est, ad antiquissima maiorum iura, in omni de fideicommissis lite decidenda, nobis esse respiciendum. (§. LIII.) Iam vero in nulla Germanorum lege sancitum inuenies, quod alienatis licet cum consensu heredum autis bonis, postea nati deinde alienationem impugnare, bonaque alienata reuocare possent. Quum igitur leges taceant ad diplomata antiqua nobis erit recur-

2) c. g. HERTEL *resp.* HEIDENREICH *de alienatione fideicommissorum familiae, vel omnibus etiam de ea consentientibus illicita.* STRYCK *de iure successoris in reuocandis bonis fam.* §. XXXX. seq. I. E. SCHMIDT *de fideicommissis quae alienari possunt et non possunt* §. 32. et certo modo etiam PERILL. FRID. BEHMER *in nou. iur. controu.* T. I. obf. 50. Quibus nuperrime etiam Ill. WESTPHAL accessit, *in der rechtl. Abhandl. von Wirkung eines Erbverzichts in Absicht der Nachkommen.* §. 17. Hal. 1778. 4. etc.

4) c. g. HARPRECHT *Vol. nouo. Resp.* XCVI. LYNKER P. II. *Resp.* 146. p. 717. ROTHERMUND *de fideicommissis et quatenus res eodem affectae alienari poss.* Sect. IV. §. 3. WILDVOGEL *de fideicommissis fam. nob.* §. penult. etc.

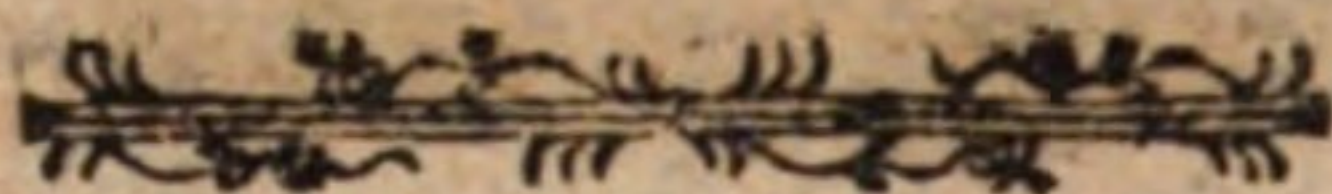
currendum; et perlectis quidem, perlustratisque antiquissimis, quae de alienationibus bonorum auitorum, exstant instrumentis, inueni, filiorum quidem atque heredum consensum semper requisitum fuisse, nunquam vero nasciturorum mentionem fieri *b*). Ex his concludere nobis licebit, natorum, non nasciturorum, in alienatione bonorum auitorum, rationem habitam fuisse, et quod nondum natorum nulla sunt iura, eos bona antequam nati erant, alienata, reuocare non potuisse. Id quod cum veris patrii iuris principiis, etiam conuenit. Cum enim apud maiores, bona auita consensu omnium eorum, quorum intererat, rite legitimeque alienari potuerint, (§. LIII.) plane non video, quo quidem jure, post alienationem nati, legitime hanc factam alienationem impugnare potuissent. Antequam enim nati erant, nulla ipsis competebant iura, et post natiuitatem, bona, quae antea auita fuerant, suam naturam jam perdiderant, ideoque nullum in ea acquiri poterat ius. Quae igitur cum de bonis Germanorum auitis valuerint, non dubito plane, quin etiam de fideicommissis nostris statuam, quod et in his, consensus omnium qui sunt de familia, et in quorum fauorem fideicommissum est introductum reliquis praeiudicet, qui tempore alienationis nullum ius habuerunt quaesitum, et consensum declarare nondum potuerunt.

§. LX.

Dubia aduersariorum contra hanc doctrinam.

Sed speciosa admodum sunt dubia, quae ab aduersariis contra sententiam a me defensam, mouentur. Sic inprimis B. HERTELIVS, in hac academia quondam Antecessor longe cele-

b) Tot tantaque (§. IV.) adducta diplomata, heredes jam natos tantum loquuntur.

celebris, varia profert argumenta, quibus ius fideicommissum alienatum reuocandi, post alienationem natis, vindicare studet. Et duplicem quidem ad corroborandam sententiam profert rationem *c)*. *Primam* in seuerissima testatoris prohibitionem ponit, ne res extra familiam alienetur; quae voluntas testatoris iuxta legis sit seruanda *d)*, et quemadmodum quis indignus sit legum beneficio, qui contra leges peccet, *e)* ita iste indignus esset dispositionis cuiusdam beneficio, qui contra dispositionem ageret *f)*; quocirca HERTELIVS putat, ut tale fideicommissum, agnatis illud alienare tentantibus, nulloque modo propositum mutare volentibus, ut ingratis, per magistratum auferatur, et iis asseruetur qui ex familia forsitan in posterum sint nascituri *g)*. *Altera* ratio quam HERTELIVS profert in eo consistit, ut fideicommissa familiae non modo primo fideicommissario, sed post eum, omnibus eius posteris cuique suo ordine, data sint in perpetuum, ideoque in ea nunquam ex persona ultimi defuncti praedecessoris, sed proprio semper iure, ex dispositione primi constituentis immediate acquisito succederetur. Hinc itaque consequens esse, asserit HERTELIVS, ipsius patris aut agnatorum alienationem filiis, et heredibus non obstare; et quando omnibus de familia consentientibus, de facto alienatio subsecuta sit, filios vel ipsius alienatoris, vel consentientium in alienationem, aut natos et in potestate existentes, aut postea susceptos, quia a patre causam non haberent, rem alienatam repetere et vindicare

c) in *Diss. de alienat. fideic. fam. vel omnibus etiam de ea consentientibus illicita*, §. 30. seq.

d) sec. L. 1. C. de S. S. Eccles.

e) L. 37. in fin. D. de minor.

f) arg. L. 2. §. 7. D. de his quae ut indigni

g) §. XXXI. *dissertat. cit.*

care posse; quum alteri per alterum iniqua conditio non possit inferri *b)*, nec quisquam alterius iuri renunciare, aut pactionibus priuatis eius ius laedere possit *i)*. His ex rationibus, et quia nascituri pro jam natis haberi debeant, quoties de eorum commodo sermo sit; *k)* concludit HERTELIVS, quod, quousque vlla supersit spes ex familia quadam, vel vnicum adhuc, aut nasciturum esse, aut nasci posse, nulla admitti possit alienatio; et licet omnes de familia hunc in mundum editi, consentirent, nunquam tamen dici possit, omnem familiam consensisse. Eisdem fere argumentis etiam B. STRYCKIVS vtitur *l)*, et potissimum principi successori talia alienata bona revocandi ius tribuit, ea de causa quia nihil Reipublicae magis nocivum sit, quam si bona familiae diminuantur, et sic illustrissimae familiae potentia detrimentum patiatur; salus vero reipublicae suprema lex sit, illaque haud superior esse debeat illa obligatione iuris priuati, quod princeps teneatur praestare factum defuncti. — Reliqua dissentientium argumenta *m)* lubens hic praetereo, ac solum moneo, generatim Illustrum WESTPHALIVM *n)* statuere, in bonis fideicommisso subiectis,

b) arg. L. 47. de R. I. cap. 22. eod. in Vlt. L. 25. C. de pactis.

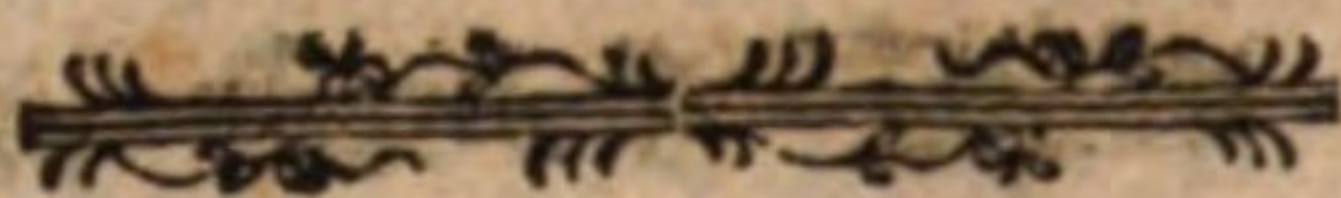
i) L. 3. D. de Transact. L. 27. §. 4. in fin. de pact.

k) arg. L. 7. et 26. de stat. hom.

l) in dissert. de iure successoris in reuocand. bon. famil. §. XXXIX. XL. XLI. XLII.

m) c. g. KNIPPSCHILDII de fideic. fam. nobil. c. 2. n. 394. a STRYCKIO in tr. de cautel. testam. c. 21. m. 2. §. 14. refutati, et a R. SCHMIDTIO in diss. de fideic. quo alienari poss. et non possunt. §. XXXIV. defensi, aliorumque (cf. LIX. n. z.) allegatorum.

n) rechtl. Abhandl. von der Wirkung eines Erbverzichts in Absicht der Nachkommen. §. 17.

jectis, parentum aliorumque agnatorum consensum, posteris siue jam nati sint, siue nondum nati, nullum adferre posse dispendium, et ad tollendum fideicommissum, praeter consensum omnium viuentium agnatorum, confirmationem Imperantis necessariam esse.

§. LXI.

Quae remouentur.

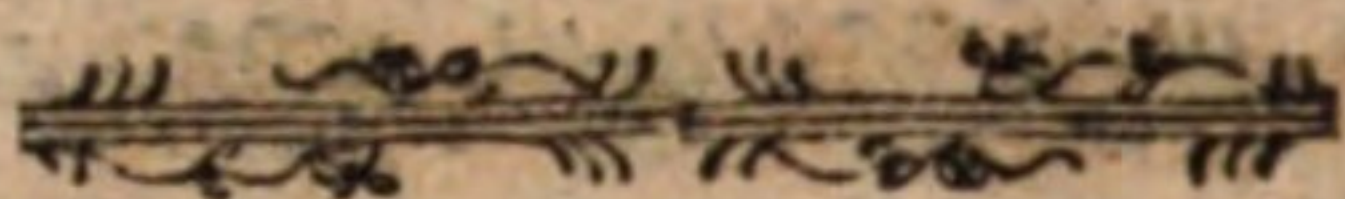
Quae tamen rationes licet acutae, tanti mihi ponderis non esse videntur, vt de sententia (§. LIX.) defensa, mouere me possint. Argumenta enim HERTELII quod attinet, *primum*, tanquam ex solo iure Romano, eiusdemque iuris, de vi testamentorum legali, principio desumptum, in quaestione nostra, ex patrii iuris principiis decidenda, nullius plane est momenti; et si vel maxime concederem, quod testamenta ex mente Romanorum sint leges, illa tamen sunt leges priuati hominis, inter priuatos solummodo ius et obligationem producentes. Iuri ex huiusmodi legibus quaesito quilibet renuntiare potest, sicuti et noto notius est, quemlibet iure in suum fauorem constituto se abdicare posse; quin et pacta valere quae a lege recedunt, modo lex non sit absolute prohibitiua, quis est qui ignorat? — Grauius *alterum* videtur, quo HERTELIVS vtitur argumentum; quod scilicet in fideicommissis, proprio semper iure, ex dispositione primi constituentis immediate acquisito, minime vero ex persona praedecessoris vltimi defuncti, succedatur, sicque consensus omnium de familia, posteris, ius suum auferre non possit. Sed nego atque pernego, illos, qui in rerum natura non sunt, iura habere quaesita. Haec enim per natiuitatem demum acquiruntur. Iura vero, quae non sunt quaesita, nec auferri nec laedi possunt. Inde liberi

liberi, qui tempore alienationis, consensu omnium qui sunt de familia factae, nec nati sunt, nec in vtero matris existentes pro natis haberi possunt, de laesione et iurium ablatione conqueri, et alienationem impedire nequeunt. Semel vero facta alienatione, qui postea nascuntur, ius in fideicommissum, quod consensu omnium viuentium sublatum non amplius existit, acquirere non possunt. — Insuper liberi iura sua mediante patre habent, qui si ipse nullum amplius ius habet, illud quoque per generationem in filium transmittere non potest. — Nec *tertium* obstat, quod ad corroborandam sententiam HERTELIVS profert argumentum, in regula illa iuris romani fundatum, quod nascituri pro iam natis haberi debeant, quoties de eorum commodo sermo sit. Leges enim non omnibus nascituris, sed iis solum, qui in vtero matris jam existunt, quoties de eorum commodo agitur, sua iura reservari iubent *o*). Exinde vero nihil aliud sequitur, quam ut ii, qui tempore alienationis iam concepti, in vtero matris erant, alienationem illam post natiuitatem, impugnare possint; reliqui vero post alienationem demum concepti et editi, ex regula illa nullum commodum sperare poterunt; quum de iis ius romanum non loquatur. — Nec firmiteribus fundamentis, argumenta nituntur a B. STRYCKIO prolata, facile remouenda. Praeterea ea, quae cum argumentis HERTELII conueniunt; ad id solum me conuerto, per quod successorii illustri ius, fideicommissum ante eius natiuitatem, cum agnatorum viuentium consensu, alienatum, reuocandi, tribuere studet. Non possum vero sententiae STRYCKII assentiri, quum nullam plane hac in materia videam differentiam inter principem aliumque inferioris ordinis hominem. Princeps enim aeque ac priua-

K 2

tus

o) L. 7. et 26. D. de statu hominum. L. 3. pr. si pars hereditat. per.

tus, ante natiuitatem iurium est incapax, et si post nativita-
tem iura amplius non adsunt, sed legitimo modo alienata, ea
etiam acquirere non potest. Si igitur princeps, omnibus vi-
uentibus agnatis consentientibus fideicommissum familiae alie-
nat, eius successor, post alienationem demum natus, fidei-
commissum reuocare non poterit. Ast obiicit STRYCKIUS,
reipublicae, multum interesse ne splendor, atque illustrissimarum
familiarum potentia et auctoritas diminueretur, atque detri-
mentum patiretur. Et in eo quoque cum STRYCKIO conue-
nio, nego tamen ex omni fideicommissorum alienatione, et in
alios translatione rempublicam detrimentum sentire; et si vel
maxime huiusmodi alienatio saluti publicae repugnaret, exinde
tamen illi, qui post alienationem factam nati sunt, nullum ius
ad fideicommissum consensu omnium quorum intererat subla-
tum, sicque non amplius existens per natiuitatem possunt ac-
quirere. Et quamuis facile concesserim principum esse, quae
vere in reipublicae detrimentum alienata sunt, retrahendi,
hoc tamen non fideicommissi, sed imperii iure, praestita pos-
sessori indemnitate, fieri potest. — Tandem *celeb.* WESTPHA-
LIVS, ad legitimam fideicommissi alienationem, confirmatio-
nem imperantis requirit, quia hac non accedente, parentes
suis liberis nullum praeiudicium inferre nec consensus viuen-
tium in alienationem, postea natis nocere possit. Optandum
fuisse, ut Vir iste eximia iurisprudencia pollens rationes ad-
ieciisset, quibus motus hancce sententiam amplexus sit. Et si
enim EXCELLENTISSIMO WESTPHALIO concedere velim, pa-
rentes consensu suo, posteris siue jam natis, siue nondum
natis, praeiudicare nil posse, de quo tamen in antecedentibus
contrarium asserui, non video tamen, quid tunc confirmatio
alienationis ab imperante facta efficere possit. Nemini enim
princeps ius quaesitum auferri potest; et si consensus parentum
liberis

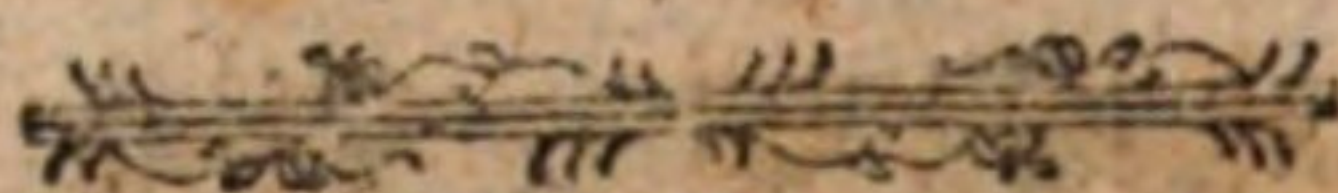

liberis nihil praeiudicare potest. nec confirmatio principis vilius erit effectus.

§. LXII.

An successori singulari ius reuocandi competat ?

De personis, quibus ius reuocandi competit, quum in antecedentibus mihi sermo fuerit, questio iam oritur, vtrum etiam successori singulari, id est illi, qui non ex iure ex dispositione primi constituentis quaesito, sed alio plane ex titulo in bona fideicommisso familiae subiecta, succedit, hocce ius sit tribuendum? Quae res vt clarior fiat, casum hunc proponam. Fideicommissi possessor multas fideicommissi partes illegitimo modo alienat, ipsius successor bona alienata non reuocat, potius omne id quod reliquum est de fideicommisso, venditionis titulo in extraneum transfert, et cum eo tota familia extinguitur. Iam extraneus ille, reliqui fideicommissi emtor, partes a venditoris antecessore alienatas reuocare cupit, idque ex eo, quia ipse sit fideicommissi possessor, cui ius competat bona illegitime alienata reuocandi. Quaeritur igitur an hoc ius ipsi sit tribuendum? Et regulariter, negatiue respondendum esse, ego quidem puro. Prohibitio enim alienationis in fauorem tantum eorum, qui sunt de familia, a primo constituyente, facta est. Iis igitur solum competit ius, bona illegitime alienata, reuocandi, minime vero extraneus eodem vti potest, cui nullum plane in fideicommissum competit ius. Exceptio tamen est, si vltimus de familia, cui bona alienata reuocandi liberum erat, hoc suum ius, simul cum reliquis fideicommissariis bonis, expresse in emtorem transfert; tunc enim emtor, licet extraneus, alienationes illegitime factas impugnare, bonaque reuocare potest; non quidem ex eo quod

fideicommissi sit possessor, sed quod ius reuocandi ipsi ab eo, cui illud competebat, sit concessum.

§. LXIII.

Quo ordine agnati reuocant.

Competit autem iis, qui sunt de familia, ius reuocandi eo ordine quo ad successionem sunt vocati; quem si ipse fideicommittens determinauit, merito eius sequimur voluntatem. Alias ordo successionis iure communi definitus, quem cogitasse fideicommittens praesumitur, seruatur. Si vero proximus reuocare non vult sequens in ordine, et plures eiusdem gradus simul admittuntur *p*).

§. LXIV.

Quaenam res reuocari possunt.

Reuocari autem possunt omnes res, fideicommisso affectae, et sine consensu eorum, quorum interest, alienatae, modo sint tales, quae vindicari queunt. Vindicari autem potest species, non quantitas aut genus. Inde si hereditas fideicommisso est onerata, res singulares, quae in specie fideicommisso non sunt affectae, a fiduciario alienatae, reuocari nequeunt sed pretium succedit in locum rei *q*) eamque ob rem, fideicommissarius cautionem fideicommissariam exigere potest *r*).

§. LXV.

p) L. 69. §. 2. de legatis 2.

q) L. 22. D. de hered. petit. L. 70. §. fin. L. 71. 72. de legatis 2.

r) Perjll. PÜTTER auserlesene Rechtsfälle. T. II. p. 519.

§. LXV.

An statim an delata demum successione res alienatae reuocari queant?

Ratione temporis quaestio oritur, vtrum statim post alienationem illegitime factam, viuo adhuc alienatore, an delata demum successione, res fideicommisso affectae reuocari queant? Extat in hanc rem decisio Imperatoris Iustiniani s) iuxta cuius tenorem, distinguendum est inter fideicommissa, pure, vel sub certo die relicta, et ea, quae a conditione vel incerto die pendent. Haec existente demum conditione vel die, illa statim possunt reuocari. An vero haec distinctio ad fideicommissa familiae, praesertim Germanica applicari queat, dubitari potest. Equidem familiae fideicommissa semper conditionata videntur. Ius enim fideicommissarii suspendit dies incertus, et conditio, si moriatur fiduciarius, et fideicommissarius illum superuixerit. Verum enim vero, quamuis in regula in fideicommissis familiae, fideicommissarius sub conditione, si fiduciarius moriatur, ad successionem sit vocatus, ille tamen in eiusmodi fideicommissis, non vnice sub hac, sed quoque sub alia conditione, ad successionem vocatus videtur. Est enim voluntas fideicommittentis pura, *ne bona extra familiam alienentur*, et proinde fiduciario conditio est imposita, *ne rem extra familiam alienet*. Qui si contra hanc conditionem voluntario venit, eius ius resolutum et abdicatum censetur, sicque conditio existit, sub qua sequens in ordine ad successionem potest adspirare. Sic enim PAPINIANVS t): — „*Praedium, quod nomine familiae relinquitur, si non voluntaria facta sit alienatio, sed bona heredis veneant, tam diu emptor retinere debet, quamdiu debitor*

s) L. 3. C. commun. de legat.

t) L. 69. §. 1. D. de legat. 2.

tor haberet bonis non venditis: post mortem eius non habiturus, quod exter heres praestare cogeretur — Distinguit Ictus inter alienationem fideicommissi familiae *voluntariam*, et *necessariam*. Si fundus familiae relictus per fideicommissum, instituto herede vno ex familia, alienatur, fideicommissi petitio, si alienatio voluntaria est, non tantum post mortem fiduciarii, sed etiam illo viuo, statim ac alienatio facta est, locum habet. Si vero *necessaria* fuit alienatio, illa aut propter fideicommittentis, aut propter heredis creditores est facta. *Ibi* fideicommissum currit, quia testator, qui noluit fundum alienari, de eiusmodi causa alienationis sensisse non videtur. Si vero propter *heredis creditores* alienatio necessaria facta est, non statim, sed post mortem demum fiduciarii, fideicommissi petitio fieri potest *u)*. Idem PAPINIANVS *v)* statuit — „*Fratre herede instituto petit, ne domus alienaretur, sed in familia relinqueretur. Si non paruerit heres voluntati, sed domum alienauerit, vel extero herede instituto, decesserit: omnes fideicommissum petent, qui in familia fuerunt.* Nec abrogatae sunt harum legum dispositiones, per nouam illam Iustiniani supra (§. XLVIII.) adductam constitutionem, quippe quae de fideicommissis familiae plane non loquitur. Iura vero antiqua, expresse haud abrogata, adhuc valere noto notius est. Nec obstat, quod ob voluntariam alienationem lex petitionem, quae personalis est actio, tantum concedat. Nam Papiniani temporibus, fideicommissario reales nondum proditae erant actiones, quippe quae Iustiniano iure originem debent. Nobis sufficit, quod alienatione fideicommissi extra familiam facta, fideicommissum ex sententia Papiniani sit amissum, et ius ad sequentem in ordine transierit, qui non personali tantum, sed quo-

u) CUIACIUS lib. XV. obs. V.

v) L. 69. §. 3. D. de legat. 2.

quoque recentiore iure introducta reali actione, vti potest. Omnia vero haec in eo tantum casu locum habent, quo bona *extra familiam* sunt alienata, minime vero, si in aliumagnatum, licet remotiorem, sint translata; quia hoc in casu proprie nulla est circumventio, et violatio conditionis impositae: *ne res extra familiam alienetur*; hoc igitur in casu proximiores ante delatam sibi successionem reuocare nequeunt.

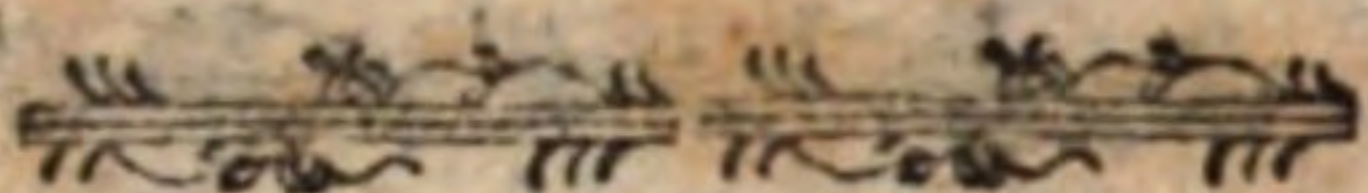
§. LXVI.

Continuatio.

Quae in antecedente §pho protuli, eo magis locum habent, si fideicommittens expresse alienationem prohibuit, vel periculum adest, ne res fideicommisso subiecta per alienationem extra familiam, plane amittatur, si emptori tempus daretur firmam possessionem acquirendi. Quod in fideicommissis potissimum illustrium accidit. Fieri enim potest, vt princeps cuius ditiones fideicommisso familiae sunt affectae, eas vel integras, vel earundem partem, in alium, eumque potentior principem transferre velit, vnde agnatis metuendum est, ne potentia, atque extranei principis auctoritas illos impediat, quo minus ditiones, licet illegitime alienatas reuocare possint. Omnibus igitur viribus alienationem impedire, iuraque sua fideicommissaria, protestationibus interpositis, facta, tectaque conseruare student; et alienatione nihilominus procedente, statim iure quod ipsis competit, reuocandi vti possunt, nec mortem expectare tenentur alienatoris, sed alienatarum prouinciarum possessionem, sibi vindicare queunt. Et quamuis illis obijci possit, quod ante delatam per mortem principis alienatoris in eos successionem, nullum plane ipsis competat ius, facta principis fideicommissi possessoris, impugnandi,

L

quod-

quodque potius ad eius mortem vsque, alienatio subsistere debeat, deinde demum reuocanda, mihi tamen hoc in casu, vbi periculum agnatis impendet, fideicommissum amittendi, iusta adesse videtur causa, ob quam reuocatio, statim post factam alienationem, et ante delatam in agnatos successionem, institui potest. Nec lege destituta est mea sententia. Hadrianus enim Imperator patrem, qui rogatus erat filio, si in potestate esse desisset, hereditatem restituere, cum in fraudem fideicommissi multa fieri probaretur, fideicommisso priuauit, et filio restitui hereditatem statim iussit, ita, ne quid in pecunia, quamdiu filius viueret ius pater haberet, sed filius militi comparari debeat, et contra possessores, et debitores agendi ius haberet *m*).

§. LXVII.

Exemplum alienationis, viuo adbuc alienatore, reuocatae.

In antecedentibus tradidi, filios agnatosque, *statim post factam alienationem* quibusdam in casibus, reuocare posse, jam exemplum proferam, quod historia nobis supeditat saxonica, nostrum optime probans assertum. Scilicet *Albertus*, cognomento *Degener*, vt filios *Fridericum* et *Diezemannum* plane, prorsusque euerteret, Imperatori *Adolpho Nassouico*, Thuringiam, vnica sede sua Wartburgo excepta, pro XII. marcarum millibus argenti vendidit, quam ille pecunia Anglica centum mille marcarum, ditatus, emit. Huic autem venditioni resisterunt acriter *Fridericus* et *Diezemannus* Landgrauii filii, et maxima pars nobilitatis atque ciuium, qui iurare alieno domino, iustis heredibus adhuc viuentibus, recusant. Imperator ad Thuringiam occupandam venit. Venitur vtrunque ad arma. Improbatur Germania factum Caesaris, causam filiorum fouet ad sustinet.

m) L. 50, D. ad SCr. Trebellian.

net. Thuringicae ciuitates potentiores, Isenacensi excepta, quae Adolpho fidem dat et obsequium pollicetur, vna cum Comitibus ac Nobilibus omnino alienum dominium repudiant x). Anno tamen cccccxvi et sequenti fortuna in tantum fauit Adolpho vt legitimos heredes, tota fere Misnia Osterlandiaque priuauerit, omnibusque munitionibus et vrbibus exuerit. Fridericus tamen nouis copiis auctus, varias vrbes recuperat, deinde Philippum Nassouicum, Imperatoris in hisce terris vicarium capit, qui vt liberius in vinculis haberetur, alias arces, oppidaque Friderico reddit. Adolpho porro Imperatore ab Electoribus deposito, et a nouo Rege Alberto praelio inter Wormatiam et Spiram occiso, Principes audaciores facti, omnes fere Misniae vrbes receperunt, nec in Thuringia successibus destituti. Nouum vero inter *Albertum* nouiter electum Germanorum Romanorumque Regem, et *Fridericum* resuscitatum est bellum, quum ille terras Alberti degeneris, ab Adolpho emtas, suis regionibus adiungere, omnibus viribus allaboraret. Praelium illud, tot scriptoribus memoratum Luccense, Sueuis internecinum committitur, — omnes hinc inde Fridericus recuperat vrbes, Alberto Imp. Thuringiam repetenti constanter restitit, illumque demum abire cogit y). Testes rerum laudarem, nisi plena essent in hac narratione cum Germaniae tum Saxoniae annalium monumenta z), Sic igitur ne Caesaris quidem auctoritate deterritos fuisse filios, quin reuocarent illud,

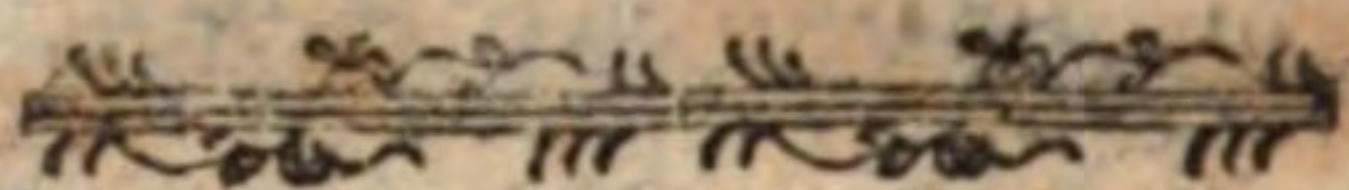
L 2

illud,

x) cf. GEORGIVM FABRICIVM in *Originibus Saxonis. Ienae A. MDXCVIII. primum excusis.* p. 593. 612 sqq.

y) cf. W. C. TENTZELIVM in *vita Frider. Admors.* ap. MENCKEN S. R. G. T. II.

z) cf. *Saechsische Merkwürdigkeiten.* p. 335, ibique citat.

illa, quae viuis pater alienauerat, sed iura sua contra duos Imperatores armis defendisse Fridericum et Diezemannum, teste historia scimus.

§. LXVIII.

Quo iure Fridericus et Diezemannus alienationem a patre factam, illo adhuc viuo, reuocare potuerint?

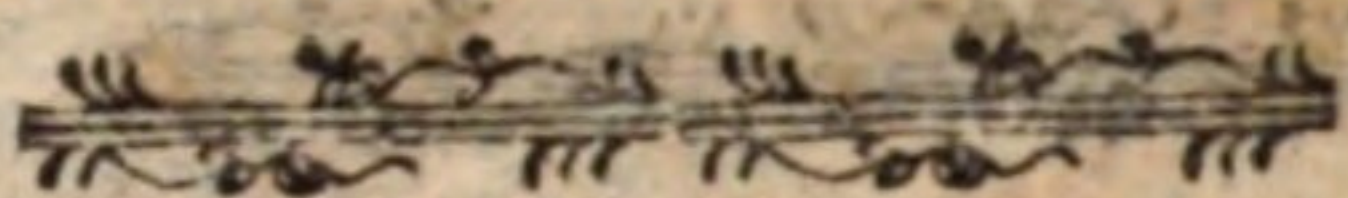
Et de veritate facti quidem, omnes illius et nouioris aevi scriptores conueniunt; quo vero iure Fridericus et Diezemannus alienatas terras reuocauerint, non vna est eademque auctorum sententia. Ego quidem ipse, ius illud filiis Alberti Degeneris competens, Landgrauiatum alienatum reuocandi, non ex *condominio* solum, vi cuius parens, sine consensu filiorum nullam facere poterat alienationem (§. IV. V. VI.) deduco, sed et *fideicommissi iure*, principes Thuringiam reuocasse, statuo. Primus forte sum, qui ex argumento fideicommissi, ius Landgrauiatum reuocandi, deducere occupatus fuit; nec tamen rationibus sententia mea destituta est. Si enim pacta illa Albertum Degenerem inter, et filium eius Fridericum Admorsum A. 1290. celebrata, (§. XVIII.) curate perspicimus, Landgrauiatum Thuringiae per ea, fideicommissio subjectum fuisse, inuenimus. Promittit nimirum in illis Albertus filio suo, *se imposterum nec castra nec vrbes, nec prouincias, nec subditos, nec principatum, venditurum, commodaturum, oppignoraturum, aut traditurum, sine ipsius voluntate*. Nonne haec verba, verum in se continent fideicommissum? Causam dedit huic pactioni, quod Albertus quicquid poterat de terris, ditioribusque suis alienaret et oppignoraret, id quod Fridericus hisce initis pactis impedire studuit; non quidem vt noua Alberto imponeretur obligatio, ad regiones, factas tectasue filiis con-

conseruandas, ad quod patria iura illum jamjam obligabant (§. III. V.) sed vt germanicae illae sanctiones, omnem alienationem absque filiorum, heredumque consensu, prohibentes, tanto firmiores redderentur, nouoque quasi vinculo Albertus ad eas obseruandas, adstringeretur. Declarat igitur Albertus, se vnanimiter, firmiterque consensisse, vt vassallis suis omnes suas munitiones, castra et vrbes in manus eorum traderet, vt plenam habeant potestatem, easdem filiis, Fridrico et Diezemanno, exhibendi, si ipse in praemissis fidem frangeret; et quum non obstantibus hisce sanctissime factis promissis, terras Imperatori, Albertus, venderet, quid mirum, si vi huius pacti, filii, statim, alienationem illegitime factam, impugnabant, alienatasque prouincias reuocabant?

§. LXIX.

An fideicommissum alienatum reuocans ad pretium possessori restituendum sit obligatus?

Alia iam succedit quaestio, annon agnati, fideicommissum ipsis haud consentientibus alienatum, reuocantes, ad indemnitatem possessori praestandam, sicque ad pretium ipsi restituendum sint obligati? Et regulariter negative respondendum esse, ego quidem arbitror. Nulla enim, ex parte agnati reuocantis, ad pretium restituendum adest obligatio. Succedit nimirum ille in bona fideicommissaria iure proprio, ex pacto et prouidentia maiorum; facta igitur antecessoris eum non obligant, sed statim ac successio siue per mortem fiduciarii, siue alio modo in illum deuoluitur, in fideicommissum succedit, illudque alienatum, a quocunque eius possessore vindicat. Ea vero est vindicationis natura, vt omnis restitutio, gratis, nullo pretio

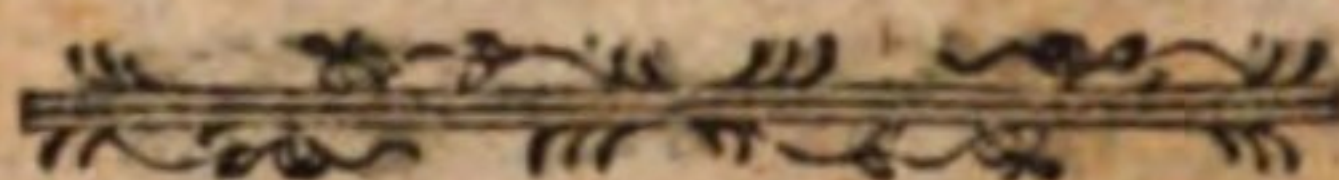
pretio interueniente, fieri debeat, et consequens igitur est eum, qui vindicatione utitur, ad pretium possessori refundendum haud esse obligatum. Clara praeterea in hanc rem exstat decisio Iustiniana ^{a)} quae emptorem siue sciens siue ignorans rem fideicommissum obnoxiam emerit, ad venditorem ablegat, ita, ut emptor sciens rei grauamen aduersus venditorem actionem tantum habeat ad restitutionem pretii, neque duplae stipulatione, neque melioratione locum habente. Bonae vero fidei emptor aduersus venditorem de euictione agere queat. — Quae quamuis regulam constituent, varias tamen admittunt exceptiones, ob quas agnatus ad pretium possessori restituendum obligatur. Quasdam placet adducere. *Primo* agnatus fideicommissum alienatum reuocans, possessorem indemnem reddere debet, si simul heres est alienatoris (§. LVIII.). Duplicem enim tunc gerit personam. Tanquam persona, a primo fideicommissum constituyente, descendens, alienatum reuocat fideicommissum, sed tanquam heres defuncti, ad illius facta praestanda, ad euictionem emptori praestandam, sicque ad pretii restitutionem est obligatus. Reuocare inde quidem potest fideicommissum, sed qua heres alienatoris pretium restituere tenetur. Nec traditis obstat, quod is qui ad euictionem praestandam obligatus est, vindicare non possit; haec enim alias fundata regula, nostro in casu, ubi successor duplicem gerit personam, dupliciaque illi competunt iura, exceptionem patitur. — *Deinde* ad pretii restitutionem quoque tenetur, princeps, qui post alienationem, consentientibus omnibus de familia factam, demum natus, alienatum fideicommissum ob vulnera quae respublica inde accepit, reuocat. Consensu enim omnium de familia fideicommissum alienari, nec postea natos alienationem deinde impugnare,

^{a)} L. 3. §. 4. C. Commun. de legat. et fideicommiss.

re, atque fideicommissum reuocare posse, supra iam tradidi. (LIII. LIX.) Proprie igitur princeps, post legitime factam fideicommissi alienationem natus, reuocatoria actione uti non potest, sed legitimo modo sublatum est fideicommissum, nullumque familiae illustri amplius in illud competit ius. Vnicus tamen exceptus videtur casus, in quo successor illustris, bona haec reuocare potest, non quidem fideicommissi iure, sed iure imperii, si nimirum alienatio saluti reipublicae repugnat (§. LXI.). Tunc enim princeps, qui omnia ea auertere potest et debet, quae saluti reipublicae contrariantur, bona quidem alienata ab eorum possessore vindicare potest, quia vero ille per legitime factam alienationem ius accepit quaesitum, et principi, secundum iuris publici principia, non licet ius ullius infringere quaesitum, nisi conseruatio vniuersi cum iure singulorum in collisionem veniat, sed salua tamen et tunc necessitate indemnem reddendi, qui in commune commodum patitur *b)*, facile est perspectu, principem talia bona reuocantem, ad pretium possessori restituendum esse obligatum. — *Tertiam causam*, ob quam restitutio pretii necessaria videtur, habeo, quando versio pecuniae ex alienato fideicommisso reductae, in utilitatem reuocantis, aut, quod in fideicommissis illustrium saepissime accidit, in utilitatem reliquarum prouinciarum, doceri queat *c)*. Tunc enim reuocans quoque ad pretium refundendum, quia ex versione obligatur, tenetur. Tandem etiam *quarto*, possessor, a quo fideicommissum alienatum

b) Perill. RÜTTER *Institution. iur. publ. germ.*; Lib. III. §. 119. p. 112.

c) Exemplum vide apud DE CREAMER *Wetzlarische Nebenstunden* P. XV.

natum reuocatur, pretii restitutionem petere potest, si pro pecunia ex alienato fideicommissio redacta, noua bona fuerint acquisita, et fideicommissio subiecta. Aequitas enim tunc, quae cum damno alterius se reddere locupletiores, non permittit, jubet, ut aut bona illa ex pecunia possessoris acquisita, possessori assignentur, aut alio modo, e. g. per pretii restitutionem, ille indemnis reddatur *d*).

§. LXX.

Quibusdam in casibus alienata fideicommissaria bona, reuocari non possunt.

Hactenus de causis locutus sum, ob quas fideicommissum alienatum reuocari potest. Dantur vero etiam casus, in quibus reuocatio institui nequit. Sic e. g. fideicommissum alienatum reuocare nequit ipse alienans (§. LVII.), nec reuocatoria actione uti possunt, qui alienationi consensum praeberunt, aut post alienationem, consentientibus omnibus de familia factam, demum nati sunt (§. LIX.). Interdum quoque in pactis familiae certa bonorum fideicommissariorum pars est determinata quae alienari potest; aut bona quaedam a dispositione fideicommissaria, expresse sunt excepta *e*). Tunc alienatio, quatenus quantum determinatum haud excedit, reuocari quoque nequit.

§. LXXI.

An liberis reuocantibus exceptio praescriptionis opponi queat.

Causam, ob quam reuocatio fideicommissi fieri non posset, plerique habent, quando alienatione multos ante annos facta, liberis

d) Simile quod vide ap. HENR. DE COCCEJI in *Consiliis. Deduct. et Respons. Lemgov. 1725. fol. Resp. XL. p. 1031.*

e) Sic e. g. in *Adolphi Friderici Duc. Megap. Suerinens. testamento, Ducatus Ratzeburg. et Suerinensis a fideicommissaria dispositione expresse excipiuntur (repp. §. XXVI.)*

liberis agnatisque reuocantibus, praescriptionis exceptio opponi queat. Sed hancce sententiam omnimodo veram agnoscere non possum. De praescriptione enim *ordinaria* lege definitum est *f)* quod legatario vel fideicommissario illa non profit. Praescriptio vero *longissimi temporis* ius quidem fideicommissarii extinguere potest, at tempus huius praescriptionis, ab illo demum tempore currit, quo conditio vel dies, a qua pendet ius fideicommissarii, existit, sicque a die natae actionis, quia non valenti agere, nulla currit praescriptio *g)*. Quum igitur in fideicommissis familiae non omnes agnati simul, sed quilibet suo ordine ad successionem sit vocatus, satis patet, cuilibet agnato ab eo demum tempore, quo illi successio est delata, currere praescriptionis tempus. Hinc si proximiores per longissimum licet tempus non reuocauerint bona alienata, sicque his exceptio opponi queat praescriptionis, illa tamen iis, quibus successio nondum est delata, quique multos demum post annos a tempore alienationis illicite factae, sunt nati, non obstat, si postea ordo eos tangit. Maior vero dubitatio est, annon praescriptio quae *immemorialis* vulgo vocatur, vindicanti opponi queat? quod in regula affirmandum videtur. Ea enim est huius praescriptionis vis, ut fortissimam iustae acquisitionis operetur praesumptionem, sicque fideicommissum, quod olim fuit, legitime sublatum et possessor iusto titulo rem acquisiuisse censeatur. Nec fundamentum huius praescriptionis est poena negligentiae, sed ex lapsu temporis immemorialis orta praesumptio iustae acquisitionis. Inde agnato haud prodest, quod in vindicando non fuerit negligens. — Sicuti vero omnis praesumptio

f) L. 3. §. 3. C. commun. de Legat. et fideic. (§. XLVIII.) ubi: ut nec usucapio, nec longi temporis praescriptio contra legatarium vel fideicommissarium procedat.

g) L. 7. §. 4. C. de praescriptione 30. vel 40. annor.

tio cedit veritati, ita quoque praescriptio immemorialis cessat, si possessionis iniustitia per documenta docetur. Minime tamen hic profunt documenta illa, ex quibus constat, rem ante hominum memoriam fideicommissio fuisse adfectam. Nam hoc, lapsu temporis immemorialis extinctum praesumitur, et a dominio vel iure, quod ante hominum memoriam alicui compete-
tebat, ad dominium vel ius adhuc competens argumentari non licet. Illa igitur documenta fideicommissum vindicanti solum prodesse queunt, quae initium possessionis iniustae, quod nempe possessor vi, aut malis artibus, aut scienter rem in nexu fideicommissi existentem acquisiuerit, clare probant *b*).

§. LXXII.

Conclusio dissertationis.

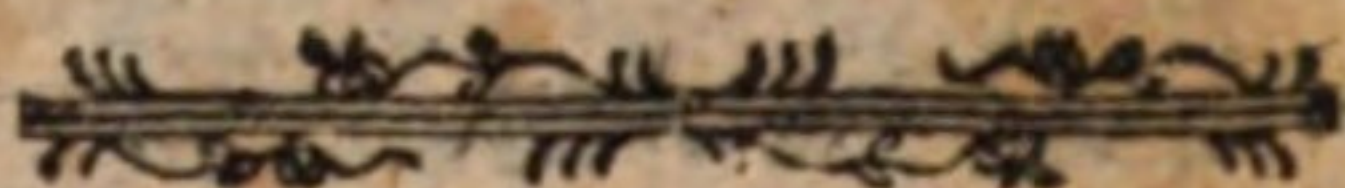
Atque haec sunt, quae mihi fideicommissorum familiarum illustrium, reuocationem meditati, in mentem venerunt. Equidem potuissent illa plenius excuti, si non iam labor sub manibus creuisset; et nisi etiam difficultas materiae pedem figere iussisset. Caeterum a B. L. veniam exoro, si forsan non omnia limato et exosciato studio expensa deprehendet; agnosco enim animi mei infirmitatem, quam utique aequi bonique consulent illi, qui aliorum conatus, magis promouendos, quam supprimendos esse arbitrantur.

b) Haecce principia vide vberius deducta, in *dissertatione de auctoritate vetustae possessionis in causis praesertim illustrium*, quam sub praesidio VENER. PARENTIS defendit EXC. REICHARDT.

Errores praecipui impressionis.

Pag. 12. n. h. pro l. P. Sax. lege l. P. Sueu. p. 26. lin. vlt. pro exuntibus l. exeuntibus. p. 28. lin. 8. p. sapientissimae l. sapientissima p. 39. l. 6. p. similque l. similique p. 54. l. 15. p. dice l. die. ibid. l. 18. p. abstaculo l. obstaculo. p. 55. l. penult. p. dispositione l. dispositioni p. 57. p. alienatorum l. alienatarum ibid. l. 11. p. persolem l. personalem p. 59. l. 2. p. cura l. iura p. 62. n. h. p. nimum l. nimirum p. 63. l. 12. p. createrint l. creauerint. Reliqua praetermissa excusentur.

tio cedit veritati, ita quoque praescriptio immemorialis cessat, si possessionis iniustitia per documenta docetur. Minime tamen hic profunt documenta illa, ex quibus constat, rem ante hominum memoriam fideicommisso fuisse adfectam. Nam hoc, lapsu temporis immemorialis extinctum praesumitur, et a dominio vel iure, quod ante hominum memoriam alicui compete-
tebat, ad dominium vel ius adhuc competens argumentari non licet. Illa igitur documenta fideicommissum vindicanti solum prodesse queunt, quae initium possessionis iniustae, quod nempe possessor vi, aut malis artibus, aut scienter rem in nexu fideicommissi existentem acquisiuerit, clare probant *h*).

§. LXXII.

Conclusio dissertationis.

Atque haec sunt, quae mihi fideicommissorum familiarum illustrium, reuocationem meditati, in mentem venerunt. Equidem potuissent illa plenius excuti, si non iam labor sub manibus creuisset; et nisi etiam difficultas materiae pedem figere iussisset. Caeterum a B. L. veniam exoro, si forsan non omnia limato et exosciato studio expensa deprehendet; agnosco enim animi mei infirmitatem, quam utique aequi bonique consulent illi, qui aliorum conatus, magis promouendos, quam suppressendos esse arbitrantur.

h) Haecce principia vide vberius deducta, in *dissertatione de auctoritate vetustae possessionis in causis praesertim illustrium*, quam sub praesidio VENER. PARENTIS defendit EXC. REICHARDT.

Errores praecipui impressionis.

Pag. 12. n. h. pro l. P. Sax. lege l. P. Suen. p. 26. lin. vlt. pro exuntibus l. exeuntibus. p. 28. lin. 8. p. sapientissimae l. sapientissima p. 39. l. 6. p. similque l. similique p. 54. l. 15. p. dice l. die. ibid. l. 18. p. abstraculo l. obstaculo. p. 55. l. penult. p. dispositione l. dispositioni p. 57. p. alienatorum l. alienatarum ibid. l. 11. p. per solem l. personalem p. 59. l. 2. p. cura l. iura p. 62. n. h. p. nimum l. nimirum p. 63. l. 12. p. createrint l. creauerint. Reliqua praetermissa excusentur.

Hellfeld, Bernhard Gottlieb Huldreich von / Karl August / Maucke, Johann
Michael,

Dissertatio Inavgvralis De Fideicommissis Familiarvm Illvstrivm Eorvmqve
Si Alienata Svnt Revocatione

Jenae [1779]

4 Diss. 5302#Beibd.4

urn:nbn:de:bvb:12-bsb11052096-4

VD18 15201139